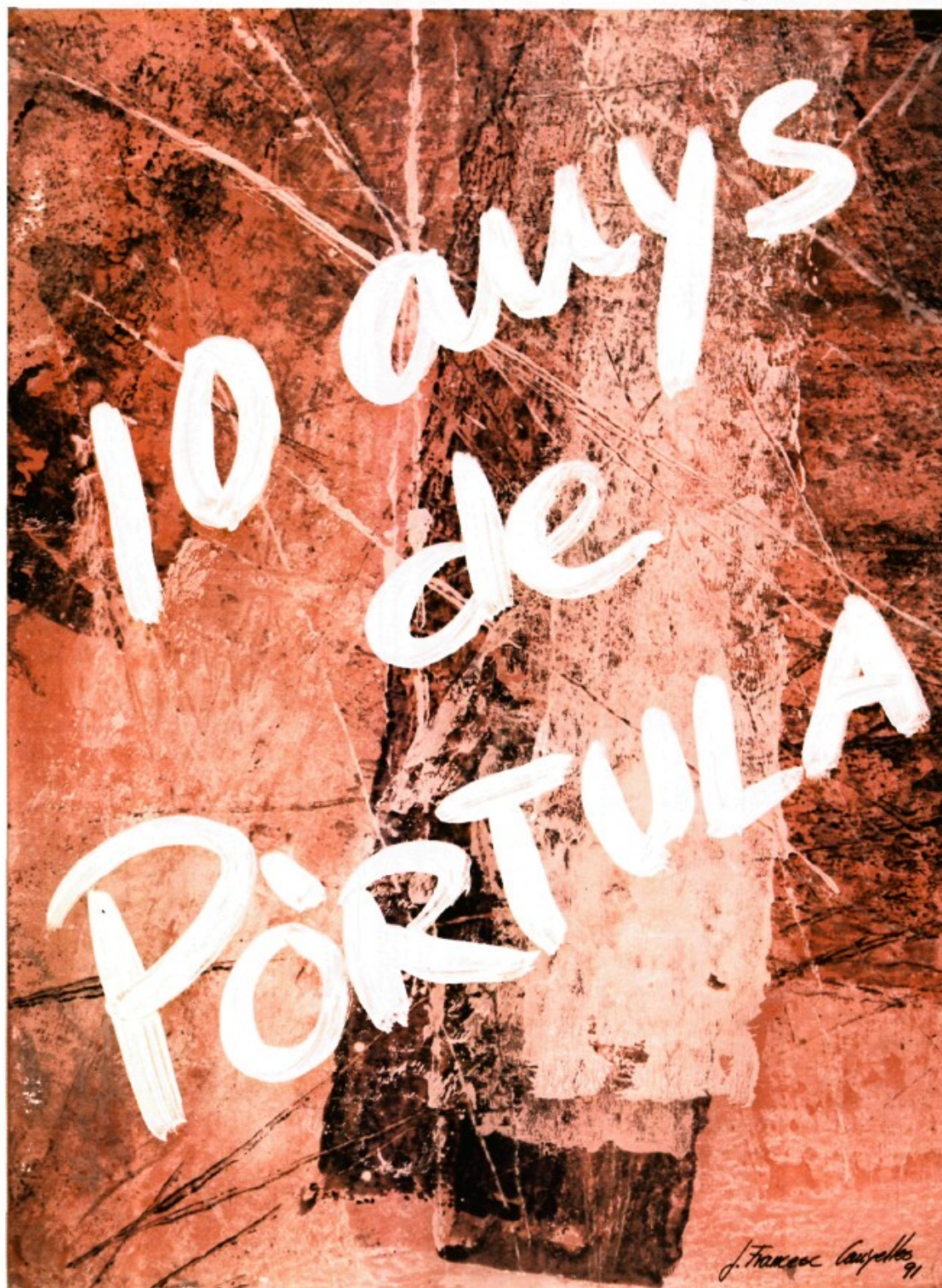

PORTULA

Informatiu Cultural de Marratxi

Núm 111, desembre 1991

J. Francesc Caspall 91

Durant el mes passat...

G.A.V.I.M.

-ELS EUROPEUS ACONSEGUIREM LA FUSIO NUCLEAR PER PRIMERA VEGADA EN LA HISTORIA!!!!. Inconscients de la magnitud del descobriment els mitjans informatius quasi bé no han posat l'atenció suficient per a un fet que sense cap dubte revolucionarà la vida de la humanitat de tal manera que no ho han fet cap dels descobriments ni invents fets fins ara.

-Va morir na Montserrat Roig.

-Canon de l'aigua, Impost d'activitats econòmiques, impost de bens immobles, pujada de la gasolina al gener, pujada de l'iva al gener, recàrregs a l'IRPF...

-Anunci de la reforma de la llei d'Espais Naturals... "rectifiqui el que calgui perquè pugui fer el que vulgui..."

-Desnormalització a l'Ajuntament de Palma, "IMMOBLES" inclosos.

-Nou disc de Genesis. Una obra d'art.

-El DCC com a alternativa al DAT.

-Magic Johnson i Freddie Mercury afectats de Sida.

-Retardada la reforma de l'Estatut

-Creada la Plataforma per l'autogovern "Volem comandar a ca nostra"

-Anunci de l'eixamplament de la carretera Deià-Sóller que inclou ademés d'eixamplar els vials, la construcció de nous trams que suposen, ademés de la tala d'olivars pentura mil'lenaris, la construcció de Tres Ponts elevats!!!!. Ara cal demanar-nos, Serra de Tramuntana o Scalextric? I ja que hi som, per què no feim un metro fins a Sóller?

-El psicoanalista ajuntament de Calvià preveu la construcció (destrucció) de tres camps de golf... Uns i altres ens volen deixar sense aigua que beure.

-Tones de fems tretes dels fons marí de Cabrera per Greenpeace.

CARTES OBERTES

EN ES PLA DE NA TESA: A on està el carrer "CAN CALLARI"?

Senyors de l'Ajuntament:

Es tan complicat, o du tanta feina col·locar un rètol indicant el nom d'un carrer?

Des de fa ja uns mesos estic enviant cartes a un immoble del carrer mencionat, concretament al n-1, aquestes no han arribat cap d'elles; algunes eren molt importants, altres no tant. Per què no s'han retornat al remitent? No tan sols falta el nom del carrer, sino que el carter que correspon a la zona ni tan sols sap a on és.

Què fan a Marratxí amb les cartes que no troben el seu destinatari? No esper cap resposta a aquestes línies, només una solució al problema.

Aprofitant l'ocasió segueix insistint que a SA CABANETA no hi ha cap cabina de telèfons des de fa ben bé 10 mesos, què feim els qui no en tenim a casa?

Atentament,

MARITA LLADO

"MOLTS D'ANYS I BONES FESTES A TOTHOM"

Que consti en acta...

Que, a la fi, s'han tallat les puntes de les reixes de l'escola vella des Pla de na Tesa.

Que a sa Cabaneta fa mesos que no tenen cabina telefònica.

Que ara a Pòrtol també fan adosats. Com si no bastassin els de Son Caulelles, de sa Cabaneta i des Pla de na Tesa.

Que hi ha relació professional entre el regidor d'urbanisme/constructor i l'horrorosa construcció de bloquets entre Pòrtol i Santa Maria que sabem cert que és il·legal. Vet ací un que no sap estar en el seu lloc i, a damunt, cobra doblers públics. Quina vergonya!

Que sembla mentida que el govern municipal i l'oposició consentin la situació vergonyosa del regidor d'urbanisme/constructor. Això, per part de tots els partits, és tirar-se terra damunt.

Que Pòrtula és massa fluixa amb les qüestions d'urbanisme.

Que el regidor Romaguera estava molt interessat en el darrer número d'aquesta revista; tant que la cercava per tot l'Ajuntament. No la va trobar i com que està tan amunt que no pot anar a cercar-la ell, va enviar un empleat municipal a comprar-la.

Que l'Ajuntament ha publicat anuncis en espanyol als diaris de Ciutat.

Que al Pla de na Tesa no hi cap entitat bancària.

Que els cartells electorals segueixen penjats per la paret.

ALS COL·LABORADORS:

**FEIS-NOS ARRIBAR
EL MATERIAL DE GÈNER
ABANS DEL 30 DE DESEMBRE.**

Els articles publicats expressen, únicament, l'opinió de llurs autors, els quals es fan responsables del contingut.

La Redacció no s'identifica, necessàriament, amb el contingut dels escrits publicats.

**BON NADAL
BON CAP D'ANY
BONS REIS**

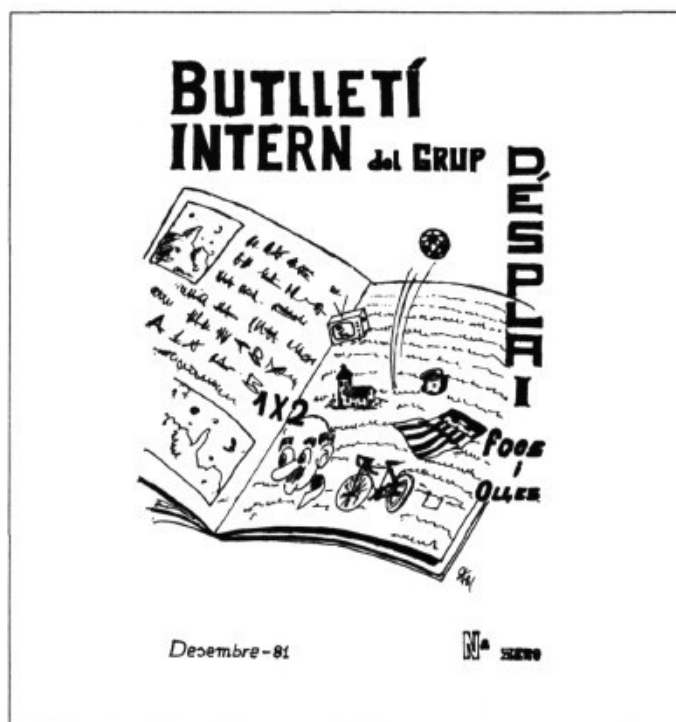
**FELIÇ I PROSPER
1992**

PER MOLTS D'ANYS!

Avui

és

notícia...

Deu anys...

EDITORIAL

Ja tornam tenir una celebració en marxa. Però és que deu anys no es compleixen cada dia.

Hem superat entrebancs, problemes, algunes travetes i hores baixes, moltes hores baixes. Però hem acumulat experiència i avui podem dir ben fort que hi som i que ho volem celebrar.

Per compartir-ho hem demanat a una sèrie de persones que també ens parlin de la seva experiència marratxinera. Persones que han conegut altres èpoques i han vist un canvi, no sempre positiu en tots els aspectes.

Com *Pòrtula* mateix. Què n'ha vists de canvis! Dins ella i al seu voltant.

A nivell intern el balanç no pot ser més positiu. Estam en plena fase expansiva i un tiratge mensual que supera els mil exemplars és indicatiu d'acceptació.

A nivell extern, de voltant i d'entorn, la cosa és diferent. Podeu girar planes, mirar les revistes dels darrers mesos i veureu que la situació de Marratxí no és envejable, degut, especialment, al desgavell urbanístic i als interessos creats que hi ha entorn a l'especulació. Quedarà Marratxí d'aquí a deu anys per seguir-ne parlant? Ho tenim difícil, però per part nostra intentarem que així sigui.

Molts d'anys i bones festes!

LA REDACCIO

FABULOSA TROBALLA D'ESCLATASSANGS

Un grup de matrimonis portolans i cabaneters bons trescadors varen aconseguir reunir aquesta meravellosa taulada. Han menjat esclatassangs fins a les orelles però no han volgut dir on els varen trobar. Enhorabona i bon profit!

PUGEN LA MAJORIA DE TAXES I IMPOSTS MUNICIPALS

Amb els vots a favor dels Independents de Marratxí i del PSOE, i l'abstenció de la coalició PP-UM, fou aprovada la pujada de la majoria de taxes i impostos municipals.

EL PP-UM EXPLICA ELS MOTIUS DE LA SEVA ABSTENCIO

El PP-UM, va explicar els motius de la seva abstenció amb una intervenció del seu cap de llista Pere J. Amengual, el qual va dir que s'abstienien a tots els punts que feien referència a les taxes i impostos, ja que a la comissió d'hisenda no hi havia hagut la documentació preparada i no havien tingut accés a la mateixa. També acusà al Sr. Serra que la seva postura a la comissió d'hisenda havia estat ofensiva i humiliant, per acabar afegint que la transparència era tan transparent que quasi no se veia res.

EL PRIMER TINENT DE BATLE REBUTJA LES ACUSACIONS

Un pic acabada la intervenció del cap de llista del PP-UM, va prendre la paraula el Primer Tinent de Batle Martí Serra, el qual va rebutjar les acusacions fetes pel Sr. Amengual, i va dir que tots els punts discutits a la comissió d'hisenda estaven a l'ordre del dia i que la intervenció del Sr. Amengual era pura demagògia.

NOVA INTERVENCIO DEL SR. AMENGUAL

Novament va intervenir el Sr. Amengual, per rebutjar les acusacions de

demagògia i dir que l'únic que volien com a oposició era estar informats.

PUJA EL FEMS I LA RECOLLIDA SERA CADA DIA

La Taxa de recollida de fems per l'any vinent pujarà un 15,56%, en contrapartida la recollida en lloc de ser en dies alterns serà diària.

ELS GUALS PERMANENTS TAMBE SERAN MES CARS

Entre les taxes i impostos aprovats, també hi ha els guals permanents que a partir del proper any costaran un 18% més cars.

L'IMPOST DE CIRCULACIO PUJA I EL CERTIFICAT DE RESIDENT SERA GRATUÏT

Un altre dels impostos que pugen és el de circulació de vehicles, que sofrirà un augment d'un 6,36%. Però no tot son puges, ja que el certificat de resident que fins ara s'havia de pagar, serà totalment gratuït.

APROVADA L'ENTRADA EN VIGOR DE LES NOVES TARIFES D'AIGUA

Les noves tarifes d'aigua que foren aprovades per l'anterior consistori, vegeu *Pòrtol* gener-febrer 91, entraran en vigor ben aviat, un pic han estat aprovades per la Conselleria d'Indústria.

Al districte primer, que és subministrat per "Aguas de Marratxí, S.A." el m3 costarà 65 Ptes. però això no efectuarà al poble ja que els darrers rebuts d'aquesta societat, ja venia cobrant aquest preu, per tant no hi haurà puja real però sí oficial.

Quant al districte segon els preus seran segons el consum de les cases que són els mateixos que varen publicar a la revista 101 i son els següents:

Fins a 12 m3 42,-- Ptes/m3
de 12 a 25 m3 48,-- Ptes/m3

de 25 a 40 m3 55,-- Ptes/m3
de 40 a 55 m3 68,-- Ptes/m3
més de 55 m3 90,-- Ptes/m3.

REUNIO AMB

LA TERCERA EDAT DEL TERME

Per part del servei social de l'Ajuntament s'han tengut unes reunions a Pòrtol, Sa Cabaneta, Es Pla de na Tesa i Es Pont d'Inca, amb les persones de la tercera edat de cadascun d'aquests nuclis, a fi d'informar-los dels projectes i estudis que s'estan fent per part dels serveis socials de l'Ajuntament per a la creació i posta en funcionament de clubs de la tercera edat a cadascun d'aquests nuclis.

HIVERN CULTURAL 91-92

Com cada any per aquestes dates l'Ajuntament ha organitzat una sèrie d'actes culturals. Pràcticament tots ells donaran la volta al terme, és a dir que les actuacions s'aniran repetint a totes les parròquies de Marratxí. A la pàgina de l'Ajuntament trobareu el programa complet d'aquest Hivern Cultural que comença el dia 15 del mes de Desembre i acabarà el 4 de Febrer del proper any.

MARRATXI A BALEART-91

A la fira de Balear-91 hi ha un stand del nostre Ajuntament on hi exposen els artesans del nostre terme. L'Ajuntament ha fet uns prospectes on hi figuren els artesans de Marratxí. A part d'aquest stand comú Pòrtol en té un com a zona artesanal, i també en Jaume Servera Bosch, rellotger des Figueras i l'Olleria Cas Canonge tenen el seu propi stand; na Maria Horrach exposa els seus tapissos al stand de la CAEB.

PRIMER ANIVERSARI DE LA BANDA

Dia 22 de novembre la Banda Municipal de Marratxí va celebrar el seu primer aniversari amb un concert i sopar amb tots els músics, els pares i seguidors de l'agrupació musical.

Pòrtol

CONCERT DE LA BANDA DE MUSICA

Dins l'Hivern Cultural que organitza l'Ajuntament el proper dia 22 a les 18,30 i a l'Església Parroquial, hi haurà un concert de la Banda de Música de Marratxí.

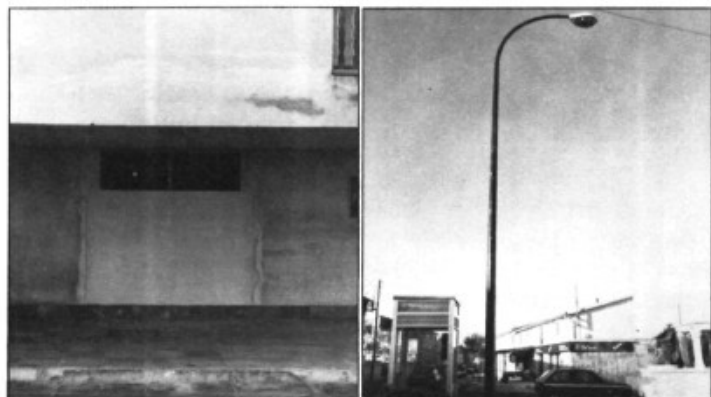
REPRESENTACIO DELS REIS

El dia 4 de Gener i també a l'església parroquial, hi haurà la representació dels

Reis, la funció serà a càrrec del "Taller de Teatre de Sa Cabaneta".

ESGLÉSIA DEL CARME: OBRES I FANALS A LA PLAÇA

Darrerament s'ha reacondicionat el local parroquial condemnant les portasses que hi havia que servien com a cobxeria. Es seguiran fent les reunions allà mateix però no hi farà tant de fred. A la plaça també hi novetats. Han col·locat uns grans fanals que ajuden a veure-hi millor durant el vespre.

Sa Cabaneta

A SA CABANETA NO HI HA CABINA TELEFONICA

Amb motiu de les obres de la plaça de l'Ajuntament la cabina telefònica que hi havia ha estat condemnada, i des d'aleshores a

Sa Cabaneta no hi ha lloc per a la gent que vulgui trucar des d'un telèfon públic; l'única alternativa és acudir a algun cafè per poder fer la trucada. Per contra tenim la imatge dels nins jugant a les obres, amb el perill que això suposa.

ELEGIDA LA JUNTA DIRECTIVA DE L'ASSOCIACIO DE VEÏNATS

El passat dia 29 als locals de la parròquia de Sant Marçal, fou elegida la Junta Directiva de la recentment creada Associació de Veïnats de Sa Cabaneta.

A les votacions hi va haver una gran participació, ja que va emetre el vot el 85% dels afiliats a la nova associació, els quinze membres elegit son:

Joan Coll, Joan Bestard, Ramón Oliver, Andreu Isern, Magdalena Font, Magdalena Merino, Mateu Cloquell, Antoni Isern, Pere Ramis, Francisca Amengual, Joan Femenies, Andreu Llambies, Joan Juan i Conxa Vidal. Ara aquests hauran de triar el que serà primer president de l'associació.

HIVERN CULTURAL A SA CABANETA

Els actes prevists dins l'Hivern Cultural que organitza l'Ajuntament a Sa Cabaneta són els següents:

dia 21 a les 20 hores concert de les joves promeses del terme.
dia 28 actuació de l'agrupació d'artistes lírics
dia 6 de Gener la representació dels "Reis" a càrrec del Taller de Teatre de Sa Cabaneta

NOVAMENT EL CARRER OLEZA

El mes passat ja varen publicar les dificultats per poder creuar

el carrer d'Oleza. Aquest mes vós oferim una foto d'un dia qualsevol on es pot veure perfectament l'embós degut a un camió i els cotxes aparcats que dificulten el creuament amb els vehicles que van en direcció contrària.

Es Figueras

ELS REIS ARRIBARAN AMB TREN

Organitzat per l'associació de veïnats Boreal d'Es Figueras, el proper dia 5 de Gener es celebrarà la colcada dels Reis, els quals arribaran amb un tren especial posat a la disposició de les majestats d'Orient per F.E.V.E. Els veïnats d'Es Figueras ja tenen una petició pels reis i diuen "ja que el tren ens du els reis, que els reis ens duguin més trens". L'arribada està prevista a les 18:15 hores.

AIGÜES DINS EL TORRENT DE COANEGRA

Al torrent de Coanegra, just devora el pont del carrer de Muntanya hi ha aigua embassada, que pareix ésser és de qualque indústria que tira les aigües dins el torrent. Això està molt aprop del Centre Sanitari i pot ésser un perill de salut ja que com tothom sap l'aigua embassada sol ésser un focus de mosquits i mos-

cards. Tant el batle Miquel Bestard com el Tinent de batle Martí Serra ens varen dir que desconeixien el tema, però que farien les oportunes averiguacions per evitar aquesta situació.

Es Pla de na Tesa

CONCERT CORAL

El passat dia 22 a l'església parroquial d'Es Pla de Na Tesa, hi va haver un concert coral a càrrec de les Corals de Sant Gaieta i la Coral "Juvenflia" del mateix centre educatiu, dirigides pel nostre company Biel Massot i per Joan Mas L'assistència de públic, que va poder gaudir d'una gran audició, fou nombrosa.

HIVERN CULTURAL A ES PLA DE NA TESA

Les actuacions previstes dins aquest mes durant l'Hivern Cultural és la representació dels Pastorets a l'església parroquial a càrrec del grup d'es Pla de na Tesa.

Es Pont d'Inca

EL CARRER DE SA CABANA IGUAL AL CARRER OLEZA

El carrer de Sa Cabana és un altre dels punts negres de la circulació de Marratxí, principalment el tros entre les vivendes i

l'estació del tren, on s'estreny de tal manera que dos cotxes quasi no poden creuar alhora. I no en parlem si es troben dos camions, aleshores un dels dos ha d'esperar que l'altre passi, amb la cua que forma el camió aturat.

AL PONT D'INCA, TAMBE HI HA HIVERN CULTURAL

Les actuacions a Es Pont d'Inca, es faran a l'església parroquial i a les monges agustines L'única actuació dins aquest mes és el dia 29 a les vuit del vespre que es representaran Els Pastorets a càrrec del grup d'es Pla de na Tesa.

X CAMPIONAT DE TRUC

Durant el mes passat, s'ha celebrat al bar C'an Balo, el X Campionat de Truc, al qual hi han participat 15 parelles, essent el guanyadors la parella formada per Antoni Coll i Vicenç Oliver.

Aquest campionat que ja fa deu anys que celebra, té l'honor d'haver organitzat el primer campionat de Truc de Mallorca, que es va celebrar a Ses Tres Germanes, ja fa un parell d'anys, i que donà peu, al que actualment organitza un diari de Ciutat.

El campionat es va cloure amb el ja tradicional sopar que es fa pel lliurament de trofeus, i que compta, sempre que pot, amb la presència del popular artista i escriptor teatral Xesc Forteza.

Enguany, va tenir especial interès ja que es celebrava el desè aniversari, i així tots els participants foren obsequiats, amb un trofeu commemoratiu, un clauer i un joc de cartes que feien referència a la celebració. Durant el sopar no va faltar alguna glosa, que animà encara més la festa així com les bromes que es varen fer els trenta participants.

La classificació final d'aquest desè aniversari fou la següent:

- 1) Antoni Coll i Vicenç Oliver
- 2) Miquel Bestard i Pere Canyelles
- 3) Nicolau Busquets i Rafel Pizà
- 4) Jaume Pizà i Jaume Rigo
- 5) Gabriel Duran i Joan Bestard Canyelles
- 6) Joan Bestard Parets i Maties Rebassa II
- 7) Agustí Ribas i Antoni Alcover
- 8) Bernat Estarellas i Artur Juan
- 9) Bartomeu Ramon i Jaume Servera
- 10) Martí Serra i Gabriel Servera
- 11) Miquel Pizà II i Josep Cardona
- 12) Joan Rebassa i Rafel Pons
- 13) Angel Rodríguez i Antoni Riusech
- 14) Maties Rebassa I i Francesc Rodríguez
- 15) Josep Ventura i Miquel Pizà I

Els campions varen rebre els seus trofeus i els aplaudiments dels participants i també els feren saber que el proper any no seria el mateix, ja que cada parella, fa comptes guanyar l'edició del proper any.

MIQUELBOSCH

ELECCIONS A LA JUNTA DIRECTIVA DE L'ASSOCIACIÓ DE VEINATS DE SA CABANETA

El passat divendres dia 29 de novembre, es celebraren les eleccions a la junta directiva de l'associació de veinats de Sa Cabaneta. D'aquest procés electoral sortiren elegits quinze membres per tal de formar aquesta junta; els socis podien otorgar el seu vot a quinze dels devuit candidat que es presentaren.

Un moment de les votacions

Els resultats de l'escrutini mostren una participació considerable de l'electorat, depositaren la seva papereta un total de 122 socis d'entre un cens electoral de 156.

Els membres que constitueixen aquesta junta directiva hauran de nomenar els càrrecs de president, vicepresident, tresorer i secretari, i presentar-ho en assemblea així com també el programa d'acció per aquest curs. La junta directiva està composta per: Antoni Isern, Mateu Cloquell, Francisca Vidal, Magdalena Merino, Joan Juan, Ramon Oliver, Josep Rigo, Magdalena Font, Conxa Vidal, Joan Coll, Joan Femenia, Andreu llambies, Pere Ramis, Andreu Isern i Joan Bestard.

Escola de Ball de Saló

De sa Cabaneta

SES COSES DE SES MESTRESSES DE CASA

Fa tres mesos que aquesta associació sorgí amb la intenció de cobrir les necessitats de relació i promoció d'aquest col·lectiu; en el paper de mestressa de casa, hi havia uns buits que poc a poc es van eliminant gràcies als esforços de l'associació; el programa previst s'està duent a terme amb un balanç positiu. Pel que fa les associades podem dir que de les 70 actuals, n'hi ha de Sa Cabaneta, Pòrtol i Es Figueras.

La inauguració oficial, una festeta on tots els presents forem convidats a coca, taronjada i a mullar un bunyol, va servir per demostrar que estavem davant un col·lectiu amb ganes fer feina i anar avançant; per donar suport a l'acte, es rifaren uns articles regalats amb tota amabilitat per aquest fi.

Les activitats que s'estan duent a terme hi trobam un curs de cuina on participen 52

associades, que dividides en dos grups han anat preparant saborosos plats (salmó fumat, farciments, postres...). El que si ha tengu molt d'èxit, són les sessions de gimnàstica de manteniment doncs augmenta la sol·licitud de places. Per aquest mes està previst organitzar unes sessions d'adornaments nadalencs, nocions de confecció...

Per altra banda s'han anat celebrant un cicle de xerrades de temes psico-pedagògics sobre l'educació dels fills, abarquant les distintes etapes evolutives, partint de la concepció fins arribar a la pubertat, aquestes xerrades a càrrec del rector de Sant Marçal han donat peu a que de manera conjunta amb el Consell Parroquial s'intenti iniciar una escola de pares en vista de les demanes.

Com a darrera cosa cal anunciar que el proper mes de gener s'organitzarà una excursió, i al mateix temps remarcar que aquesta activitat no està pensada només per les associades.

De sa Cabaneta

En es terme de Marratxí,
concretament a Sa Cabaneta
nasqué una agrupacioneta
i prengué un bon camí.

Es el grup de Mitjorn
compost de jovejans
s'entenien com a germans
i per això van progressant
en cada actuació.

Molt bé han demostrat
entrega i dedicació
perquè surtin d'allò millor
ses seves comedietes,
i, si surten travetes,
procuren arreglar-ho
Es club Mitjorn de teatre
és un grup molt harmoniós
dispost a divertir-nos
sempre que dóna espectacle
tots els seus components,
si un és bo s'altre és millor,
sempre mos deixen contents
amb sa seva actuació.

Es pobles que han visitat
sempre han duit bona nota
això és sa bona prova
de "lo" bé que han actuat.
Ja que ara ha fet deu anys
que van de festes i festetes
podem juntar tots ses mans
tant petits com es grans
dedicant-los mamballetes.
Que ens puguin alegrar
molts d'anys ses nostres festes
amb ses comèdies aquestes
que solen representar.
Es poble estarà content
i a Marratxí tota sa gent
segur que els aplaudirà.

SEBASTIÀ ROMAGUERA

Sa Cabana d'es Pont d'Inca
Octubre de 1991

ASSOCIACIONS A SA CABANETA

Es poble s'ha despertat
d'un somni esperançador
i amb gran animació
sa nova associació
amb alegria han votat

Un grup amb il·lusió
es posaren a treballar
arribant a sa conclusió
de promotora formar

Ja tenim un grup format
gràcies a sa votació
des poble i es seu rodó
joves i vells han triat.

Formada sa directiva
se nombrarà president,
secretari i tresorer
i tota sa comitiva

Aquesta associació
que acaba de començar
tots junts han de treballar
pels problemes arreglar
i fer un poble millor.

De ses mestresses de casa
que començaren primer
amb alegria diré
i que amb gran número se passa
idò no les pot anar més bé.

Totes estan animades
i amb resultat excel·lent,
tothom està content
com van passant ses vetllades.

De cuina meravellós,
de "gimnàsia" no en parlem
i contentes les trobem
que això és lo més hermós.

De ses "xarles" que les fan
estran com ambabaiades.
es dies de ses vetllades
tant les agraden ses xerrades
que passa s'hora i no se'n van.

Es homes de ses mestresses
que a ca nostra hem de quedar
es vespre que ella se'n va
estan totes orgulloses
no sé com acabarà
tot ho hem de perdonar
si mos deixen bon sopar.

ANDREUISERN

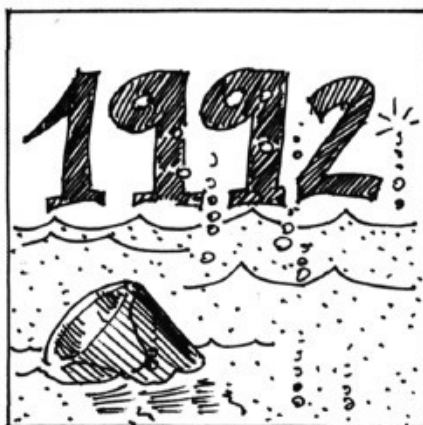
**BIBLIOTECA PUBLICA
ESCOLA "COSTA I LLOBERA"**

HORARI DE TARDOR I D'HIVERN

Dilluns i dimecres, de 17'30 a 20 h.

Dijous, de 16'30 a 19 h.

Servei de préstec de llibres, discos i vídeos

DECIMES DISBARATADES

Me' vaig al llit amb els estatuts d'una APA
el mal esperit d'algunes persones em frapa.

L'angoixa i l'avorriments es barallen per desvet-
lar-me i adormir-me.

La Ràdio parla d'alliberaments de segrestats,

Els segrestats estaven vint-i-tres hores al dia en-
cadenats.

La notficia és iugoslava: la ciutat sitiada ja s'ha
lliurada.

Les dones, els vells i els nins fugen a la des-
esperada,

els homes, joves i forts, han d'aguantar la riuada.

A Moscou un corresponsal ha de viatjar dos
dies per omplir la seva llar de queviures per a
Nadal.

Tot plegat quin embolic
problemes grans i petits.

I ja som al segle vint!

Hem arribat a la lluna,

ja tenim aigua corrent
ordinadors que ho fan tot

comandaments a distància
desfilades d'elegància

i confitura de pruna.

Tot el món organitzat;

l'ONU, l'OTAN, la CEE,

la declaració dels drets humans
les eleccions, les representacions

la democràcia

i la desgràcia,

el terrorisme, la droga,

l'abús d'autoritat, la intolerància.

Ja tenim constitució, ja tenim autonomia

I hem de demanar permís

per parlar el català

en casos de compromís.

I els croats maten els serbis,

el serbis maten croats.

Els russos no poden més

després dels tsars, comunistes,

moviments nacionalistes,

repressions gens humanistes.

¿Quant de temps haurà de passar

perquè hi hagi un cap obert

que posi ordre i concert

a tant de destralejar?

CAVALLER QUANERES JOVE

**BIBLIOTECA PUBLICA
ESCOLA "BLANQUERNA"**

HORARI D'HIVERN

Dilluns, dimecres i dijous, de 16 a 19 h.

Dissabtes, de 11 a 13 h.

Servei de préstec de llibres.

Des Pont d'Inca

NOVA BOTIGA DE ROBA

Una nova botiga de roba per home, ha estat oberta al Pont d'Inca, aquesta botiga era ja coneguda per la gent del poble; ja que en un principi la botiga es dedicava a la venda de material esportiu.

Ara doncs hi podem trobar des de les primeres marques al camp de l'esport fins a la roba masculina més selecta, així com algunes marques prestigioses del calçat. Aquesta tenda que en un principi, va néixer com a tenda d'esports, ha evolucionat, com ens diuen els seus propietaris, degut en part a la manca de botigues d'aquest tipus dins el nostre municipi, així com la bona acollida que va tenir la primera tenda.

Així doncs podem trobar sense anar massa enfora, una bona oferta de material esportiu; des de xandals, sabatilles, motxilles, material de gimnàstica o qualsevol complement per a l'esport, tot això de nombroses marques reconegudes; o roba masculina; des de calçons, americanes, jerseis, calcetins, camises o uns bons "vaqueros" així sí, tot de primera marca.

Acabam així aquest comentari amb l'agraïment per part dels propietaris a la gent del poble per la bona acollida que han demostrat a aquest negoci.

G. SANTANDREU

PARLAMENT DE JOSEP Mª LLOMPART EN LA PRESENTACIO DE L'AUCA DEL PONT D'INCA

Com se us informà en el passat número de Pòrtula, es va presentar dia 25-10-91 l'auca Es Pont d'Inca i l'església de Sant Alons amb un parlament de Josep Mª Llompart. Ara us n'ofereim el text.

"Fa una bona partida d'anys vaig embastar un elogi del barri, contrapuntat per un blasme del suburbi. Mostrava com

Josep Mª Llompart

aquest, el suburbi, és la zona d'ombra de qualsevol horitzó urbà, la seva creu, el seu cantó aspre i gris, inhumà i atúldor; mentre que aquell altre, el barri, en seria el rostre lluminós, la faç humana, cordial i amiga. I lamentava, és clar, que el suburbi, aqueix àmbit sense color ni escalfor, d'egoista individualitat de pis, de soledat reclosa a la pantalla del televisor i d'insolidaritat sorriduda, s'anàs menjant a poc a poc la xafarderia viva i llampant del barri, la seva sanitària congregació veïnal, i que les foranies ciutadanes fossin lentament abandonades pel barri i ocupades pel suburbi.

Per unes mateixes cinc-cents faria avui l'elogi del poble; i en dir "poble" no vull referir-me a les viles escampades pel pla de Mallorca o agombolades a les valls i racons de la Serra. Aqueixes agrupacions humanes, també amb la seva cara i amb la seva creu, són tota una altra història. Els pobles en què ara pens són aquells que, voltant la ciutat, no la perden mai de vista i d'alguna manera participen de la seva vida i alenen amb ella, tot servant, emperò, una fesomia i unes inquietuds ben diferenciades i gaudint fins i tot d'una estructura adminis-

Des Pont d'Inca

trativa - o patint-la, segons quan i segons com es miri- pròpia, més o menys separada de la ciutadana. Són aquests pobles que serien barris si no hi hagués una miconca de terra pel mig i una aires i unes estructures rurals que els allunyen encara del clos urbà: Sant Jordi i s'Aranjassa, s'Arenal i ses Cadenes, Establiments, Son Ferriol, s'Indioteria, i, com a exemple arquetípic, els pobles que formen aqueix municipi convencional i estrictament burocràtic que li diuen Marratxí, entre ells el Pont d'Inca.

ciar els perills que corren; uns perills que procedeixen sobretot de la força invasora i tentacular de la ciutat, que va per incorporar-se'ls. Al capdavant aquests pobles poden ésser víctimes del mateix mal que vetlla els barris, i si el risc que corren aquests és d'esdevenir suburbis, el perill que aguaita els pobles és de transformar-se primer en barris i de caure després, ells també, en un comú destí suburbial.

Aquestes reflexions, emperò, ens portarien massa enfora i pel to greu amb què haurien de ser formulades, no escaurien gens a l'acte, festiu al cap i a la fi, que avui celebrem. Serà millor, doncs, deixar-les només apuntades i enramellar d'alguna manera el nom i la història, una història certament humil, però tan plena d'escalfor humana com la de qualsevol altre nucli d'habitatges, del Pont d'Inca. Aqueixa història que apareix confegida amb tanta traça i amb tanta gràcia a l'auca que avui, com a cloenda del centenari, tenc l'honor de presentar.

Sembla que els orígens més remots del Pont d'Inca no cal situar-los en el passat gaire llunyà. Tots els qui se n'han ocupat

Part del públic assistent

M'abelliria, doncs, fer l'elogi d'aquests pobles, d'aquestes agrupacions humanes unides essencialment a la ciutat, com hi estan els barris, però preservades d'ella per aquella miconca de camp que deia; dotades, com els barris, d'una personalitat peculiar, més acusada, emperò que la d'aquesta, i cenyides, a diferència dels barris, d'un entorn més aviat rural, o que, si més no, serva alguns ecos de la ruralia. Fer-ne l'elogi i a la vegada denun-

assenyalen si fa no fa, una mateixa fita: els volts de 1.840. Podem afegir que tampoc no hi ha dubte quant al fet inicial del naixement del poble: l'establiment de setanta quarterades de la possessió de can Fluxà. A partir d'aquesta circumstància, "més enllà des torrent Gros -tal com explica la nostra Auca- s'alcen cases de repòs, tavernes, cellers i hostals, que mai barren es portals, perquè hi topen traguers i es dilluns sabaters". La porta de Ciutat,

doncs, i potser, a la vegada, un dels llocs perfectes perquè la mossonea i la menestralia hi plantassin la "caseta", aquell incomodíssim i deliciós lloc d'esbargiment dominical que, amb les tintes àcides de l'aiguafort, va deixar plasmats per a eterna memòria la ploma de Gabriel Maura.

Hostals i casetes. ¿Quins dels dos va esser primer? ¿La feina dels traguers o l'oci dels mossons? Vet aquí un tema que gosaria demanar als erudits que ens l'aclarissin, tot avançant que jo posaria missions a favor dels hostals.

Hi ha una circumstància que em decanta a sospitar la prioritat d'aquests en el procés de parcel·lació de can Fluxà. Es tracta del primer - i potser únic fins a l'aparició d'aquesta Auca- testimoni literari referent al Pont d'Inca. A la rondalla Ets amos de Son Sales, Son Saleta i Son Salf, que l'honor en Biel Proens, de can Comes (Son Cigala, Manacor) va contar a mossèn Antoni Mª Alcover i que figura en el tom IV Aplec de rondalles mallorquines d'en Jordi des Racó, apareix el nostre topònim, relacionat, per cert, amb un pasatge absolutament masculista de la contarella. L'amo de Son Salf té problemes amb la dona, que no passa dia que no l'atup, fins al punt que l'esquena de l'amo rep més llenya que un ase de s'nia. Un jai li dona el consell enigmàtic: "¿Sa dona vos atupa? Idò anau an es Pont d'Inca". L'amo el creu, ve en el Pont d'Inca i observa. De segur que es va asseure a un hostal a la vora del camí, i allà es va estar fins que va sentir de boca d'un traguier a qui la mula no obedia les paraules que li donaven la clau per resoldre el seu cas: "Mula i doña, garrot la fa bona!".

No m'interessa el resultat que tan reprovable procediment va donar a l'amo de Son Salf, el qual, naturalment, es va apressar a dur-lo a la pràctica. Els curiosos podeu acudir a la rondalla. Jo només vull fer observar que en el temps en què la fantasia del poble creava contes per tal d'animar les vetllades vora el foc, ja hi havia un topònim, el Pont d'Inca, lloc de traguers i d'hostals. Us he de confessar que sempre que per la carretera través el poble, no em puc estar d'evocar la rondalla i d'imaginar la figura de l'amo de Son Salf, fumant amb paciència la seva pipa, assegut sota alguna d'aquestes porxades de vell hostal que encara es conserven ran de la carretera.

El topònim mateix, el Pont d'Inca, reforça aquesta idea. De les diferents explicacions que s'han proposat al voltant del

seu significat, no hi ha dubte que la més satisfactòria és la que considera aquest nom una ben lògica i natural abreviació de "el pont del camí d'Inca". Es, per tant, una denominació lligada a la noció de marca, de caminada, pròpia per designar un lloc d'hostals, no un lloc de casetes d'esbargiment vuitcentistes. Pensem que quan als mossons i als menestrals els entra la febre de "la caseta", la musa rondallaire ja ha emmudit per a sempre.

Però deixem estar aquest punt que ens allunyaria massa del nostre tema i que, al cap i a la fi, tant és. L'hostal i la caseta. El Pont d'Inca ja havia començat a existir com a poble i a poc a poc anava dibuixant la fesomia pròpia. L'Auca ens ho explica fil per randa: com l'arribada del tren obre noves perspectives i dona novell impuls al petit nucli d'habitats, i com després s'hi assenta la indústria: aquella gran farinera

era pròpiament un vertader poble si no edificava la seva església. La construcció de l'església era el cim, l'acte final del procés de creació, el signe de la plenitud de la vida del poble. Per això l'any 1.890, en què fou col·locada la primera pedra del temple, va restar consumat i perfect l'acte de la naixença d'aquest poble. El Pont d'Inca adquiria, fa cent anys, vida plena i definitiva.

I no res més us he de dir. Només em cal felicitar la Comissió del Centenari per la seva tasca i per la sensibilitat que ha demostrat a través d'ella, i al professor Joan Llaneras per la realització, tan encertada, d'aquesta Auca, bellament divertida, àgil i fins i tot emotiva. Això i posar de relleu la lliçó profunda que podem extreure de l'elecció dels tres patrons als quals va esser dedicada l'església: el beat Ramon LLull, va crear la llengua catalana com a instru-

La Comissió del Centenari amb el conferenciant i la seva esposa

que sembla que no va esser tan retent com havia esperat l'optimisme dels seus empresaris, o, més tard aquella fàbrica d'alcohol i de destil·lats que, quan passàveu per la carretera, us adeltava l'olfacte amb un gratíssim i sanitos perfum com d'anísat. I encara hauríem d'afegir, ja fora del camp de la nostra Auca, les instal·lacions docents per a instrucció de fills de bona casa: el col·legi dels "baveralls" i el de les monges franceses, anomenades popularment "les monges del Pont d'Inca"; i, finalment, el breu episodi de Son Bonet, que va convertir el poble en seu aeroportuària, en aquell temps que viatjar amb avió requeria, a més d'un nivell econòmic confortable, un cert esperit heroic i una certa afecció al risc i a l'aventura.

Tanmateix, en la història del Pont d'Inca hi ha una fita estel·lar, complidament anotada i comentada per l'Auca. Un poble no era ben bé un poble ell mateix, ni

ment literari i la va elevar al primer rengle dels idiomes europeus de cultura; sor Tomassa va encertar a usar-la en l'escriptura, aquesta llengua catalana, amb agilitat i desimboltura en una època de decadència i d'oblit; i el germà llec Alonso Rodríguez, castellà, porter de Monti-Sion, sant patró dels forasters de bona voluntat, si bé només va arribar a aprendre'n uns pocs mots, va tenir prou coratge i prou fervor per tirar en cara a un predicador de luxe, català de nació, el fet d'haver pronunciat a Mallorca un sermó en castellà, només perquè feia més fi, oblidant i menyspreant els drets de la llengua del poble.

Que aquest triple exemple de fidelitat us serveixi de mirall d'encoratjament i de guia."

JOSEP M. LLOMPART
I DE LA PENYA

[illegible]

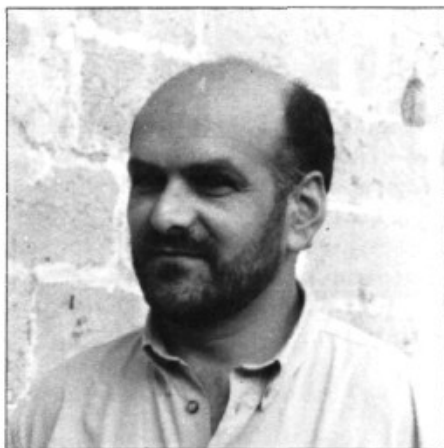
**I EN NOM DE TOTS, FELICITAM "PÒRTULA"
AMB MOTIU DEL DESÈ ANIVERSARI.**

GOVERN BALEAR

TOMEU MIR RAMON. NOU RECTOR D'ES PLA DE NA TESA

El nou rector des Pla de na Tesa

Fa dos mesos que hi ha hagut canvi de rector al poble. El titular de la parròquia de sant Llätzer és Tomeu Mir Ramon, nascut a Lloseta. És a més de capellà, mestre llicenciat en pedagogia. Abans d'aquí ha estat a Lluçmajor i a la parròquia Ramon Llull de Palma. Compagina la tasca sacerdotal amb l'educativa i actualment està a un centre d'educació compensatòria a S'Arenal.

De moment, la primera cosa que ha fet ha estat habilitar els locals de darrera el bar Gaudium per convertir-los en un lloc de reunió i poder-hi fer la catequesi. Així, uns espais que no tenien últimament cap aprofitament, tendran ara una utilitat i a més permetran no haver de recórrer a altres llocs no parroquials. Hem de dir que la feina de picapedrer l'ha feta ell mateix; tenim, com veis, un capellà ben manyós i polifacètic.

Aquesta primera tasca ha estat per impulsar i donar continuïtat a una activitat parroquial que ha anat progressant moltíssim aquests últims anys. La catequesi, com ja hem dit altres vegades, és de les coses que millor funcionen al poble i mereix que se li ofereixin totes les garanties i facilitats possibles. Engunay hi ha un centenar d'al.lots entre 7 i 17 anys.

En Tomeu pensa que qualsevol iniciativa que hi hagi per part d'un grup de gent, de joves, de tercera edat, etc., serà ben acollida i recolzada per part de la parròquia. La parròquia, en aquest sentit, ha de motivar la gent perquè es mogui a fer activitats conjuntes. Però és la mateixa

Joan Bestard, al nou establiment

gent qui s'ha d'organitzar i ha de decidir què vol fer i com. De moment, aquests locals estan a disposició de qui els vulgui fer servir per reunir-s'hi.

Com tothom que es sensibilitza i es preocupa pel poble, per la col·lectivitat, en Tomeu fa constar que el problema que més destaca al poble és que no hi ha cohesió entre la població, no hi ha res que tenguin el poder d'aglutinar la gent i que tothom se senti identificat amb alguna cosa comuna. Dues observacions d'aquest rector sobre aquest tema són que, per una part, aquesta és una zona que s'ha convertit en dormitori de Palma; i per altra que el fet que no hi hagi escola, que els al.lots hagin d'anar a diferents escoles dels voltants o de Palma i que no es coneguin entre ells fa que aquest manca de cohesió sigui més accentuada i que encara sigui més difícil eliminar aquest problema. Hi ha alguns col·lectius que funcionen, com el bàsquet, el grup de boleros o l'associació de veïns, però són grups reduïts i no resolen aquest assumpte completament.

En Tomeu Mir vol aprofitar aquesta ocasió per saludar el poble i oferir-se per qualsevol cosa en què pugui ser útil. Benvingut i endavant.

També volem informar-vos de l'estat de salut del rector passat. En Manuel Bauçà ha hagut d'estar hospitalitzat i sembla que després d'unes proves mèdiques l'hauran d'intervenir quirúrgicament a Barcelona. Té una dolència al cor i la seva salut és delicada. Des d'aquí li desitjam una bona recuperació i esperam que ben aviat pugui reprendre els seus quefers.

MOTOR MARRATXI NOU SERVEI OFICIAL DE "FORD" AL NOSTRE MUNICIPI

MOTOR MARRATXI és un nou servei oficial "FORD" situat al carrer del General Weyler, cap de cantó Llorenç Villalonga, des Pla de na Tesa.

Aquest servei està bàsicament integrat per tres àrees que corresponen a:

- Exposició i venda de vehicles
- Venda de recanvis originals "FORD"
- Taller de reparació d'automòbils de totes les marques.

MOTOR MARRATXI és propietat dels coneguts Joan Bestard Parets i Maties Rebassa Frontera; el primer d'ells, a més, n'és el gerent.

A més de la zona de Marratxí han assignat a aquest Servei Oficial els següents pobles: Bunyola, Santa Maria del Camí, Consell, Sant Jordi, Santa Eugènia i Son Ferriol, entre d'altres.

Els propietaris ens comenten que les noves dependències de **MOTOR MARRATXI** des Pla de na Tesa estan a disposició de tots els usuaris d'automòbils i que tenen ben clar que es comprometen a donar un servei totalment professional.

Enhorabona i molta sort.

Sa Glosa
d'en Pere Gil

NADALENCA

*An es ple de sa calor
acudim a sant Marçal
i ara per a Nadal
tenim sa Festa Major.*

*Enrevoltats de famili'
ben encesa sa foganya
si sa salut acompanya
trobam complet equilibri
amb uns dies de descans
d'il·lusió i d'esperança
de viure-los amb gaubança
juntses petits i es grans.*

*A totes ses portolanes
una besada amb pessics,
portolans pobres i rics
rebeu sa meva abraçada.*

BON NADAL i
FELIÇ ANY NOU
vos desitja en

LA POLICIA LOCAL INFORMA...

(MES D'OCTUBRE)

DIA 1.- La P.L. va recuperar un ciclomotor.

" 2.- Al Pla de Na Tesa varen robar un ciclomotor.

" 11.- Va ser atropellat al Pont d'Inca Alejandro C.P. pel turisme PM-8540-BB. Va ser traslladat a un Centre Metge, la P.L. s'encarregà de les diligències.

DIA 12.- Hi va haver un accident a Pòrtol entre els turismes PM-0374-V i el PM-8155-S, la P.L. es va encarregar de les diligències, no hi va haver ferits.

DIA 15.- Dues alumnes del Centre ASNIMO varen ser trobades per la P.L. després d'haver fuit del Centre. La P.L. va retornar una cartera robada al seu propietari.

DIA 16.- Hi va haver un incendi al Pla de Na Tesa a l'empresa canonades FIOL, va ser necessària la intervenció dels bombers de

Palma i del CIM.

DIA 19.- A la PMV-3014 varen tenir un accident els turismes PM-2046-X i el PM-2734-O va resultar ferit Juan M.G. que fou traslladat a Son Dureta. La P.L. es va encarregar de les diligències.

DIA 20.- A l'avinguda Antoni Maura, el turisme PM-6472-U va pegar per darrera al PM-6635-Y. No hi va haver ferits.

DIA 22.- Hi va haver un avís de bomba a un Col·legi del Pont d'Inca, la P.L. i la Guardia Civil s'encarregaren del cas i no trobaren res sospitos.

DIA 26.- Per la P.L. va ser denunciat M.F.A. per conduir gat.

DIA 27.- A la Cabana col·lisionaren el turisme PM-4966-BH i el ciclomotor 2278 conduït per Pedro A.B. que va ser traslladat a Son Dureta sense ferides greus.

DIA 29.- Un veïnat del Pont d'Inca va denunciar el robatori d'unes joies i diners. Va ser recuperat un cotxe robat a Palma.

DIA 31.- Varen robar el turisme PM-7492-AM a Pòrtol que va ser recuperat per la P.L. més tard.

Denúncies trànsit, 154; Vehicles retirats, 5; Alcohòlemies, 13; Informes, 76; Atestats, 2

(MES DE NOVEMBRE)

DIA 1.- A la plaça Bme Riera varen robar a dos locals. La P.L. es va encarregar de les diligències.

DIA 2.- Qualque descontrolat va pintar insígnies a un Autocar de la línia Pòrtol-Palma.

DIA 4.- La P.L. va requisar uns monopatins a quatre individus que els usaven a la via pública.

DIA 5.- A Can Pol es va declarar un incendi de rostoll, la P.L. i els bombers l'apagaren.

DIA 9.- Un veïnat de Marratxí va ser traslladat del Centre de Salut al seu domicili perquè no podia conduir.

DIA 13.- La P.L. va traslladar a Son Dureta LLuis J.L. de 15 anys per un atac de fetge.

DIA 14.- La P.L. va identificar T.C.R. que ja havia estat detingut diverses vegades.

DIA 16.- A Sa Cabaneta varen col·lisionar els vehicle PM-6262-AU i el PM-4301-Y.

DIA 17 A una fusteria del Pont d'Inca es va declarar un incendi que va apagar la P.L. A les 14:30 la P.L. va aparèixer mort a ca seva Antoni LLS de 77 anys. La P.L. va detenir quatre menors que feien senyals òptiques als vehicles que passaven per la PMV-3013 (el pare d'un d'ells estava d'acord amb que el seu fill fes actes delictius).

DIA 20.- La P.L. va recuperar el turisme PM-7360-AN.

DIA 21.- Va ser detingut Juan A.M. que havia fuit del Centre Penitenciari. A la C-713 tres vehicles varen col·lisionar essent traslladades dues persones amb ambulància. La P.L. i la G.C. s'encarregaren de l'Atestat.

DIA 22.- La P.L. va recuperar el turisme PM-1300-AS així com una maleta i documentació. La P.L. va posar pau a una disputa familiar.

DIA 23.- Un caçador va matar dos ànecs d'una finca.

DIA 25.- Una fregidora es va cremar al Pont d'Inca Nou, i els veïnats avisaren la PL. però ells apagaren el foc.

DIA 26.- Un ciclomotor va pegar a un poste a Sa Comuna.

DIA 30.- Al Pla de Na Tesa hi va haver un col·lisió entre un ciclomotor i un turisme resultant ferida Purificación M.G. que va ser traslladada a un Centre Sanitari.

Denúncies, 110; Atestats, 3; Detinguts, 2; Alcohòlemies, 19

Informació facilitada pel Caporal de la Policia Local de Marratxí

LA CLINICA DENTAL DE PORTOL, anar al dentista ja no fa por...

Des de fa dos anys a Pòrtol funciona una clínica dental. Avui hem tengut oportunitat d'arribar-hi i ehm pogut parlar amb el doctor Claudi Daniel Moran, odontòleg amb 10 anys d'exercici en la pràctica privada i

pública d'aquesta professió.

Claudi Daniel és de l'Argentina, de la província de Bons Aires. Casat i amb quatre fills; va venir a Mallorca fa tres anys i des de llavors viu a Palma.

La gent, encara té por d'anar al dentista?

Els avanços tecnològics de la darrera dècada han suposat una autèntica revolució en la medicina en general, i l'odontologia no ha quedat al marge. Avui les tècniques més avançades i la innovació constant dels aparells ha fet que "la por" d'anar al dentista sigui un concepte en canvi, casi en desús i els problemes que hi podia haver fa 15 o 20 anys s'han convertit avui en una cosa senzilla i sense inconvenients més greus.

Hi ha consciència que val més prevenir que curar?

Certament. Un dels avanços més grosos és, precisament que la gent ha comprès que la prevenció és vital per a les peces de la seva boca. Les campanyes d'informació pública organitzades pels col·legis d'odontòlegs i altres organismes de salut han fonamentat les bases d'una moderna odontologia.

Quin seria el millor programa preventiu?

De Pòrtol

Són molt recomanables les neteges i revisions anuals; fer-se netes les dents després de cada menjada; no abusar de pastissos i coses dolces en general i, davant el més petit dubte, acudir a la clínica dental.

Quins serveis ofereix als pacients?

En principi els nostres serveis es basen en la prevenció. A més tractam tot tipus d'empastaments estètics amb l'ús dels denominats "composites" que han substituït les amalgames metàl·liques. Aquests "composites" són substàncies acríliques del

SA FONT, NOU PUB

Després de set o vuit mesos de formes el passat vint-i-u de novembre varen inaugurar a Pòrtol el Pub Sa Font, situat a la casa del mateix nom del carrer Major, davant ses Rotes.

Consisteix en un bar a la part de davant i un pub a la part posterior, de cara espe-

mateix color que les dents i el seu principal valor és estètic.

També ens dediquem a les pròtesis dentals, no únicament per reposar les dents que s'han perdudes per la càries, per la piorrea o per traumatismes, sinó per retornar la funció masticatòria original de la boca i, a més, per obtenir un aspecte sa i cuidat.

Fins a quin punt les pròtesis queden dissimulades?

Tenint en compte que es fabriquen amb ceràmiques de gran naturalitat permeten dissimular, casi perfectament, qualsevol tipus de pròtesi, de manera que no es noten.

Qualque cosa més, Claudio?

Sí, voldria fer referència a la col·locació d'implantaments òsteo-integrats. Aquesta és una moderna tècnica en la qual s'implanten, en el mateix os uns elements de titani i quan l'organisme els ha assimilats s'hi fixen a damunt les pròtesis dentals.

Per acabar vull desitjar-vos unes bones festes i un feliç any nou i fer extensiva la felicitació a tots els lectors de *Pòrtol*.

A finals d'aquest mes el doctor Moran obrirà una Clínica Dental al Pont d'Inca, que visitarem quan estigui inaugurada. Li desitjam molta sort i també un bon Nadal i bon any nou. Gràcies i fins a una altra.

R.-

cialment a la joventut. Segons la demanda hi ha la possibilitat de convertir el pub en "meson"; la clientela de les properes festes ho farà decidir.

L'encarregat del bar, Joan Marín, ens comentà que els propietaris, Llorenç i Julià Marín, fan comptes obrir una terrassa, a la part posterior, per al proper estiu.

Enhorabona i sort.

S.I.A.C.

**EL CAMÍ MÉS CURT
PER TOT EL QUE VOLS SABER
SOBRE L'ADMINISTRACIÓ**

900
321
321

SERVEI GRATUIT

EL TELÈFON AMB RESPOSTES

Servei d'Informació i Atenció al Ciutadà

GOVERN BALEAR

CONSELLERIA ADJUNTA A LA PRESIDENCIA

Per un finestró

La màquina agranadora que, darrerament, ha comprat l'Ajuntament; deixa els carrers nous.

Un bon grup: els nins -part d'ells, clar- que varen néixer amb Pòrtula; o ja tenen els deu anys o els han de cumplir aviat. Enhorabona!

Noces d'or dins el desembre. Bartomeu Serra Garau, 80 anys, de ca's Mosso i Antònia Canyelles Almeria, 73 anys, de ca'n Putxet. Es casaren l'any 1941. Enhorabona!

Maria Fiol Vich, de ca's Ferrer, de Pòrtol, aquests dies celebrarà el 65 aniversari. Enhorabona!

Josep Moyà, secretari de l'Ajuntament, després d'un temps d'absència s'ha reincorporat al seu càrrec. Ben arribat!

Na Maria de sa Bassa i en Paco es Canari, de Pòrtol, fa vint-i-cinc anys que són casats. Aquests dies han celebrat les noces d'argent. Enhorabona!

En Sebastià del "Crèdit" de Pòrtol ens presenta el nou administratiu. Es tracta de Guillem Mas, de Porreres. Esperem que estigui més temps que els darrers que han passat per aquí.

Ca'n Crosta ha canviat d'imatge. D'ençà que han obert la nova camisseria també han renovat la façana del supermercat. El rètol, en la nostra llengua, com toca.

A DUES PASSES DE LA CASA DE LA VILA

"PETITA ANECDOTA D'UN PLE"

Divendres 15 de novembre el nostre ajuntament celebrà un ple extraordinari; la qüestió bàsica a discutir era l'apujada dels impostos ordinaris: fums, plusvàlues, impostos de circulació... etc. etc. He de dir, abans que res, que la pujada d'enguany és moderada. S'apugen una mitjana inferior al que ha augmentat el cost de la vida (IPC) per tant, com a mínim per enguany, queda desfeta aquella bubota popular que imputava als socialistes l'apujada d'impostos. Amb els socialistes al poder -en coalició amb UIM- els impostos han pujat poc. Feta aquesta precisió inicial perquè ningú pugui acusar-me de demagògic o de falsejar la realitat. Ara vull entrar en una altra qüestió que sorgí durant el plenari.

El PP-UM abans de discutir aquests punts anuncià que no volia entrar en debat perquè, quan s'havia de reunir la comissió prèvia per estudiar els temes, l'equip de govern no els havia facilitat els expedients ni la informació necessària per poder opinar-ne, i quan manifestaren això el dia de la comissió, el Sr. Serra, que n'és el president, havia "jugat brut". (no voldria que ningú prengués malament aquestes paraules que no són un judici de valor meu sinó que intenten reflectir el transfons semàntic de la protesta del PP-UM, amb el qual no hi estic ni d'acord ni en desacord perquè no tenc elements suficients de judici per fer-ho). Hi hagué acusacions mútues de demagògia, de poca transparència i altres herbes. Qui té raó? És difícil de saber, sobretot quan un no hi ha estat. De tota manera en el debat que aquesta intervenció provocà s'insinuà una idea que ja estic cansat de sentir-la. L'equip de govern, PSOE-UIM, no pot justificar els seus actes emparant-se en què el consistori anterior així ho feia. Si les coses estan mal fetes, hi estan i no cal justificar-les amb actuacions d'anteriors consistoris. Per tant hi veig dues solucions: facin-les ben fetes o bé admetin que són tan incompetents com els que hi havia abans i que això de la transparència i del progrés era un simple i senzill ornament electoral, ara més mustí que una garba de juevert el mes d'agost.

Com a conseqüència de tot això el PP-UM decidí abstenir-se. Amb la qual cosa el Sr. Serra no pogué explicar al plenari i al públic assistent com són de bons al.lots els i els seus socis en el poder a l'hora d'apujar impostos. El nerviosisme era palès. I es manifestà. Acabats aquests punts, el Sr. Serra no pogué estar d'explicar la seva teoria i començà una intervenció que deia: "Em sap greu que l'oposició no hagi entrat en debat perquè hauria estat molt enriquidor perquè nosaltres no apujam els impostos, en canvi el Sr. Cañellas... el canon de l'aigua... etc". I després digué que se veia obligat a fer aquells aclariments "per respecte al públic assistent a la sala". Qui era el públic? a més de la gent que no vaig conèixer, dues o tres persones, la resta eren representants d'associacions de veïnats. Jo també hi era.

No entenc aquesta demagògia, el respecte al públic, Sr. Serra i Srs. de la majoria municipal, comporta no només parlar quan vostès en tenen ganes sinó deixar parlar la gent, donar informació a qui ho demani. El públic no només s'ha d'utilitzar quan vostès tenen alguna cosa a dir. A més, això que fan és quasi hipocresia pura, el respecte al públic passa per:

a) Fer un ple ordinari cada mes. No cada tres mesos - el mínim que permet la legislació- què és el que vostès fan.

b) Aclarir les coses al ple i no com han fet vostès passant-se totes les competències que la llei els ha permès a la comissió de govern on el públic no hi pot assistir.

c) Fer un reglament de participació ciutadana que permeti a les entitats legalment constituïdes intervenir en els plens. On és aquest reglament?. Quan una associació ho demanà al Sr. Batlle aquest els contestà que ho veia molt difícil i que si d'acàs ho sol·licitassin per escrit.

d) També el respecte al públic passa per, una vegada acabat el ple i sense que consti en acta, deixar parlar qualsevol persona que hi hagi a la sala. (Això ho permet l'actual legislació).

e) Posar als taulells d'anuncis públics l'hora del ple i l'ordre del dia. El mateix dia del ple vaig anar a la Casa de la Vila i a cap taulell dels que hi ha abaix vaig poder veure la convocatòria del ple, ni tampoc les actes de les comissions de govern que abans sí hi eren exposades.

I no dic això perquè a mi, en particular, m'interessi intervenir en els plens. Som conscient que al PSM li mancaren 35 vots per estar-hi representat i per tant els resultats de les urnes són sobirans. La nostra postura davant fets que ocorren a l'ajuntament la donam a conèixer a través dels canals propis d'un partit que no té representació municipal: premsa, fullets informatius, reunions amb veïns etc. etc... I, si vaig als plens és per estar informat, saber de primera mà què passa...etc. etc... (Cosa que amb la seva transparència opaca és quasi impossible).

També resulta simp-tomàtic que l'ajuntament es procuri públic, convocant associacions de veïnats, justament el dia que a ells els interessa, el dia que poden quedar com uns reis. Com és que les convocatòries de plens no hi havien arribat abans?. Veient les seves actuacions només se m'ocorr pensar que ho feren perquè aquest dia havien d'explicar com són de bons al.lots. Perquè el fet d'esser novells a la Casa de la Vila no és cap entrebanc per enviar les notificacions del ple, bastava una mica de voluntat...

També, i amb això vull acabar, el respecte al públic i al poble passa per aclarir altres assumptes:

A) Què passa amb la plaça de Sa Cabaneta. Què costarà de més al poble?.

B) Què val el servici d'autobús al centre de salut?.

C) Quina és l'actualitat del cementeri privat i quan es podrà beneficiar el poble dels avantatges que s'oferiren?

D) Què passarà amb l'aeroport de Son Bonet?

RAFEL CRESPI I RAMIS

CRONICA CONSISTORIAL

VIST I NO VIST (Ple 30 IX 91)

No hem comptat quin temps ha durat perquè sols no hem tengut temps per fer-ho. Declaració d'urgència, convocatòria de sessió extraordinària. Quatre excuses del cap de l'oposició perquè en faltaven dels seus; cap excusa dels altres i s'aproven, per unanimitat, els comptes generals de 1990. Res pus.

CASI UNA HISTORIA D'AMOR (Ple 8 X 91)

Molts d'aturs d'obres, decrets d'alcaldia. Proposen modificar una partida i habilitar un suplement per al camp d'esports de Son Caulelles. Gori Bibiloni demana reconsiderar la inversió per tal de fer-la en altres instal·lacions esportives i no únicament en futbol. Martí Serra contesta que ja estava pressupostat i que la idea és arribar a fer un poliesportiu. Gori Bibiloni insisteix que s'hauria de fer un canvi "Creu vostè que s'han de gastar 17 milions per fer unes grades?". Martí Serra evadeix políticament la qüestió. Votació i carretó.

Aproven fer un catàleg de llocs de feina i reestructuració de personal. Casi tres quilos i mig per saber qui hi ha a l'Ajuntament i què fa cada un, sense comptar els polítics, clar.

Tracten sobre el projecte de sanejament de sa Cabaneta; aigües residuals i pluvials. Un que no hagi assistit mai als plens se'n du la impressió que el batle és Martí Serra i el cap de l'oposició és Gori Bibiloni; se senten tan bé el paper! Els respectius titulars s'haurien de plantejar si fer-los un favor...

Referent al punt sobre l'increment del preu de la contractació del servei de recollida de fems és tal l'enteniment entre els senyors Serra i Bibiloni (senyor per amunt, senyor per avall; agraïment per aquí, agraïment per allà) que només falta que es donin besades. I el senyor Bestard, batle oficial, i el senyor Amengual, cap de l'oposició oficial, no moten ni es mouen. O en saben molt i diuen "que facin la feina els altres" o no en saben gens i els trepiguen el terreny davant davant.

Aproven, aplicant la llei, que la competència per atorgament de llicències d'obres amb caràcter general correpon al batle. El cap de l'oposició, aquesta vegada sí, considera que les obres haurien d'ésser atorgades per un equip col·legiat i no pel batle, però a la votació s'abstenen.

Es canvien delegacions des del Ple a la Comissió de govern. Això no dona peu a discussió pública. Gori Bibiloni (mirau per on, que estrany) diu que se senten "un poc" defraudats perquè si les coses passen pel Ple la gent ho sap; no els lleven el poder d'oposició però sí d'exercir-la en el moment oportú. Considera que la mesura es contradiu amb la transparència que deia el programa electoral.

El batle Miquel Bestard, a la fi, efectua la seva primera intervenció. Explica que han pres la decisió perquè l'Ajuntament pecava de poca agilitat. I si s'han de saltar el programa per bé del poble així ho faran (Jas aquesta!). Passaran informació de les decisions d'alcaldia el més aviat possible. Gori Bibiloni, cap d'oposició en pràctiques, es posa filòsof i diu que el contingut és més profund que allò exposat pel batle. Miquel Bestard insisteix que no hi ha mala intenció. Bibiloni contesta que si es vol racionalitzar es poden convocar més plens, però no aplicar la llei per llevar el màxim d'atribucions al Ple.

S'arriben a embullar, el batle es posa un poc nerviós i Martí Serra li dona un cable dient que són qüestions de contractacions i respon a una agilització. Pere Amengual, al final, també vol dir la seva i comenta que, entre altres coses, no podran dir "sí" i no podran fer oposició constructiva. Talment com ara; l'esperança d'aprendre'n no s'ha de perdre mai. Santa innocència!

Al punt 19, sobre la junta de compensació del sector "C" de Son Caulelles el cap de l'oposició demana si en aquest sector hi entra la cova de son Caulelles. Li contesta el regidor Romaguera,

que arriba a embullar tant el fil que, al final, alguns arriben a entendre la seva intervenció perquè són intel·ligents. El resum és que s'ha arribat a un acord amb els promotors i algú vallarà la zona de la cova quan comencin les obres d'urbanització i faran venir el director del Museu de Mallorca (que en Romaguera no sap ni què nom) perquè els orienti. I lo més divertit del cas és que com a representant de l'Ajuntament dins l'òrgan rector de la junta de compensació hi posen el mateix Romaguera. I ningú no diu res; ni els seus -tan transparents- ni el PSOE -o és que no hi viuen, a Marratxí?- ni, tansevilla, l'oposició (així Marratxí no serà de tots, seguirà essent d'uns quants). I per què deim això? O no sabeu que el regidor Romaguera es dedica a la construcció i promociona uns adosats davant la torreta que ha destrossat les cases de la possessió? I com és possible que un que té interessos creats dins una urbanització pugui estar a una junta de compensació de la urbanització del veïnat? Creim que és una badada molt greu per part de tots els dirigents, batle, substitut de batle, equip de govern en general i, també, de l'oposició. Comença perquè el regidor Romaguera, per dignitat i honradesa, ja no hauria d'haver acceptat (o demanat) el càrrec que ocupa i els altres, per seny, no li haurien d'haver comportat. Sembla que aquestes coses ja no haurien de permetre que les ho diguessin perquè volem creure que no hi han d'estar d'acord. O en veurem de més grosses, encara?

Més envant hi ha un punt sobre pagament d'una quantitat acanvi de l'aprofitament mig d'un sector de les normes subsidiàries. L'interventor fa un informe sobre el sistema de pagament. Molt malament: aviat, confús i, a més, en espanyol. Cap dels que hi ha allà arriba a entendre de què va la cosa. Aquest al·lot hauria de mirar-se amb els seus informes, sobretot a l'hora de llegir-los a la gent i hauria d'aprofitar les classes de català que ara fan als funcionaris municipals.

Llavors hi ha com uns joquets lingüístics estranys entre Miquel Romaguera i Gori Bibiloni; se com a alaben mútuament i un queda com a embullat, que no sap què veu.

El darrer punt tracta de modificar l'ús dels terrenys posteriors a l'escola Costa i Llobera per tal d'adequar-los a la funció de poliesportiu. El segon cap de l'oposició demana si requalificar un solar en obres és legal o no. El segon cap del govern (o és el primer?) contesta una cosa que sempre diu darrerament "Ja ho varen fer els altres". Gori Bibiloni, ben curiós ell, replica "M'és igual, deman si és legal o no". Això és ser valent. S'afegeix al ball el regidor Romaguera que fa com antes, embulla fil i s'enrolla de mala manera. Qui és un poc viu endevina que volen legalitzar en la mesura possible, o sigui volen arreglar una situació anòmala. Admet que hi ha obres dins zona verda i ells s'han trobat amb això i es limiten a legalitzar la situació. Aquí t'esperava, pensa el senyor Bibiloni "vostès formaven part d'aquell equip de govern". Idò, ja té s'almut pes cap, don Miquel Romaguera. Gori Bibiloni continua i diu un doi "Jo el que no vull és que men vagi d'aquest consistori i que em puguin estirar l'orella, per això intent posar les coses clares" com si fos perfecte, com si sempre tregués el net a tot, com si sempre ho deixàs tot clar. Què bé estarem si fos veritat! I el regidor Romaguera desbarra "No érem del partit polític que governava, estàvem com a grup mixt i no d'Unió Mallorquina". O sigui que se pensa que la gent és beneïta i no sap que ell no va amollar el càrrec de tinent de batle de Guillem Vidal fins al darrer dia. Que se deu pensar que mos xupam el dit o és que ha trabucat del tot? Això és voler prendre el pèl a la gent i ja no estam per aquestes. El segon cap de l'oposició (o és el primer?) surt amb retòrica legal -ara- dient que no volen votar una il·legalitat. Deuen ser com na Blancaneus, que no ha romput un plat mai. Al final s'abstenen. El punt, clar, s'aprova.

Vos dic que va ser un ple ferotge, però ben instructiu.

FONER

La qüestió d'imposts i de taxes del darrer Ple ens va deixar amb un mal regust i vàrem voler aclarir exactament què pujava i de quina manera ho feia. Vos oferim la informació general, consideram que prou clarificadora, que ens facilitaren amablement entre l'equip de govern i l'interventor de l'Ajuntament, i les diverses opinions polítiques que aquest tema suscita, així com les valoracions referides a les desagradables actituds que s'agafaren en el Ple.

L'AUGMENT

En general taxes i impostos apugen un 6'36%, que equival a l'augment sofert per l'IPC. De tota manera hi ha coses que no apugen i altres que es lleven.

QUINES COSES ES MODIFIQUEN?

L'impost sobre vehicles de tracció mecànica.

El valor dels de naturalesa urbana (Plusvàlua)

Les taxes per llicències urbanístiques

La taxa per recollida domiciliària de fems

La taxa per expedició de documents administratius

La taxa per apertura d'establiments

La taxa per clavegueram i depuració d'aigües residuals

El preu públic pel servei de conducció de cadàvers

El preu públic per Escola de Ceràmica

El preu públic per entrada de vehicles

El preu públic per subministrament d'aigua

L'impost de construccions, instal·lacions i obres

PLUSVALUA

Es un percentatge que es paga sobre el valor catastral i tenint en compte que a Marratxí era molt baix l'augment suposarà un 40%. De tota manera la quantitat pressupostada per ingressos per aquest concepte el 92 és la mateixa que el 91.

ELS BENS IMMOBLES NO VARIEN

Un impost no modificat és el de béns immobles, que l'any passat havia pujat quasi el doble. La gent l'ha pagat enguany i se n'ha temut, però de cara al 92 no s'ha incrementat.

LLICENCIES URBANISTIQUES

Fins ara estava irregular, com al 99% dels ajuntaments. Aquí estava a l'8%. S'ha separat la taxa de l'impost de construcció i

L'ESTAT DE LA QÜESTIÓ

La darrera sessió plenària presentà "ambientillo"

s'ha adequat al que correspon a taxes per despeses de revisió de llicència (arquitecte...). D'aquesta manera ha quedat en un 0'4%

RECOLLIDA DE FEMS

Suposa un augment del 15% però, si no hi ha res de nou, a partir del primer de gener hi haurà recollida diària (6 dies) de fems per tot Marratxí.

DOCUMENTS ADMINISTRATIUS

La modificació consisteix en llevar la taxa de certificat de residència; les persones que ara el sol·liciten no hauran de pagar res.

APERTURA D'ESTABLIMENTS

S'incrementa entre un 2 i un 3%. Fins ara es pagaven unes 12000 ptes.

CLAVEGUERAM I DEPURACIO

Es separa la taxa que correspon a clavegueram del que és depuració de les aigües residuals per tal de tenir-ho en regla quan s'apliqui el cànon d'aigües. Es pagaven 20 ptes per m3 (13 de clavegueram i 7 de depuració)

CONDUCCIO DE CADAVERS

Augmenta el valor de l'IPC. De 5137 ptes passa a 5275.

ESCOLA DE CERAMICA

Ha augmentat en base a posar un preu més real, intentant cubrir despeses. Abans eren 500 i apuja a 1500.

ENTRADA DE VEHICLES

Es refereix als guals permanents. Consideren que estava molt barat, sobre les 3500 ptes. Augmenta el valor de l'IPC dels tres darrers anys que suposa un 18%.

SUBMINISTRAMENT D'AIGUA

Es una pujada que ve d'enrere. Inicialment s'aprovà el novembre de 1990. Ja havia sortit al Butlletí i essent que no hi havia reclamacions ara es fa l'aprovació definitiva. L'augment és d'un 40%

CONSTRUCCIONS, INSTALLACIONS I OBRES

Es un impost nou i s'ha posat l'índex mínim, que és el 2%, que es pagarà per qualsevol construcció, tenguí o no llicència. Creuen que així es podrà controlar un poc la qüestió de les construccions il·legals

L'ABSTENCIO DEL PP-UM

Per què vos vàreu abstenre?

PERE AMENGUAL.- Ens absten-guérem per protestar de l'actitud prepotent de Martí Serra a la Comissió d'Hisenda, com vàrem dir al Ple.

Com s'entén que a la Comissió d'Hisenda estau d'acord en una sèrie de punts i no agafàreu tot d'una l'actitud d'abstenció?

P.A.- Lo millor que podíem fer allà era seguir el curs de la Comissió; pensàvem que inicialment era millor no posar traves.

A què es va deure el vostre canvi de postura?

TAXES I IMPOSTS MUNICIPALS

Pere Amengual

P.A.- Quan es discuteixen les coses de la Comissió entre tots els del teu grup és el moment de decidir què s'ha de fer. A la Comissió es podran dir i votar unes coses i després canviar-les al Ple, que és el que va passar per decisió del grup polític.

I tu com a cap de llista estaves realment d'acord amb el canvi?

P.A.- Sí, clar. El que ha de fer el cap de llista és estar amb el que vol la majoria.

VALORACIO DE L'ACTITUD DEL PP-UM

Miquel Bestard (UIM).- Crec que és veritat que a les comissions es pot aprovar un tema per unanimitat i al Ple fer el contrari; però si des de la comissió respectiva hi ha anat per unanimitat és elegant que es mantenguin; pareix que si uns regidors que hi estan d'acord quan ho comenten amb els que no hi estan dona per resultat un canvi de vot; pareix que els de fora de la comissió tenen més força que els de la comissió. Podia ser, pens, falta de coordinació entre els regidors.

Martí Serra (PSOE).- Em va sorprendre molt perquè es va fer un atac personal que crec que no tenia cap sentit. A la comissió pens que no hi havia hagut cap problema. Havien demanat que constàs en acta que faltava alguna documentació i jo, per salvar la situació, vaig demanar la urgència dels punts dels quals mancava documentació. El dia abans de la comissió que miraven documentació vaig xerrar amb Pere Amengual i li vaig explicar que dia 15 acabava el pla d'obres i serveis i per això s'havia hagut d'accelerar, motiu pel qual no estava preparada la documen-

tació i anàvem un poc endarrerits. Com que no ens podien atacar per la pujada d'imposts perquè en general no és tal pujada varen haver de fer una valoració política d'atac personal. També creim que no dediquen temps suficient a preparar la documentació i els falta saber i entendre moltes de les coses del funcionament administratiu.

Rafel Crespi (PSM).- Políticament varen fer una jugada magistral sense temer-se'n; la jugada els va sortir redona perquè varen fer empipar el primer tinent de batle, principal adversari polític seu. Eticament no compartesc mai l'actitud de la potadeta; com que ètica i política han d'anar lligades una amb l'altra la valoració que faig en conjunt és negativa.

LA INTERVENCIO DE MARTI SERRA

Què pretenies amb la teva intervenció?

MARTI SERRA.- Explicar una mica a la gent que havia tengut la delicadesa d'assistir al Ple com quedaven les ordenances, ja que no s'havia discutit.

Martí Serra

Ja que ho dius, hi ha perspectives de participació del públic als Plens?

M.S.- Tenim plantejat fer un reglament de participació ciutadana que contempla, entre altres coses, la intervenció en el Ple. Si no ens veim superats per altres qüestions prioritàries mirarem de fer-lo dins el 92.

Tornant al darrer Ple, te varen notar bastant excitat...

M.S.- Potser, però n'hi va haver que

encara trobaren que hauria hagut de dir més coses. Volia recriminar-los el fet que no s'haguessin preocupat perquè havien tengut tres dies per mirar-se les ordenances i tractàvem punts molt importants per al funcionament de l'Ajuntament.

I la referència a Cañellas i al seu cànon, encara que preocupant, no estava fora de lloc?

M.S.- Estam certament molt preocupats pel cànon d'aigües i sanejament, que suposarà una greu despesa per a la gent de Marratxí i no veim que tenguim una repercussió sobre el terme; no veim com ens pot beneficiar. En aquest aspecte també demanem autogovern municipal i que poguem gestionar i administrar les nostres coses com a Ajuntament i que la part d'imposts que pagam des d'aquí també se'ns retorni; l'administració local també necessita autonomia. Aquest cànon el posa el partit popular i volem que quedàs clara aquesta qüestió. Si aquí es pagaven 7 ptes per depuració amb el cànon, segons l'avantprojecte, seran 400 ptes mensuals per connexió més 47 ptes m3.

VALORACIO DE L'ACTITUD DE MARTI SERRA

Miquel Bestard.- Crec que ho va exposar perquè l'actitud de l'oposició no va ser elegant. El que va dir quant als temes dels impostos no va ser ni més ni pus que el que havia dit a la comissió. Es va trobar un poc molest i va aprofitar per dir en contra del cànon de l'aigua.

Pere Amengual.- A mi no em va parèixer bé que aprofitàs per atacar els impostos de Cañellas a la Comunitat Autònoma. Ells volien provocar el debat i com que no n'hi va haver se va sentir ferit. Això és demagògia: parlar només dels impostos de Cañellas i no dels impostos que posa el PSOE. Va sortir de lloc.

Rafel Crespi.- Demagògica al cent per cent. Remet al meu article d'aquest mateix número. El respecte al públic passa per informar-lo de tot, no només d'allò que interessa a l'Ajuntament i passa perquè el públic, segons la llei, pugui parlar quan toca.

IU i CDS.- Ens ha estat impossible contactar amb els representants d'aquests grups polítics. Un era de viatge, fora de Mallorca, i a l'altre no el vàrem poder localitzar.

Deu anys, deu anys només...!

Imatges, voluntat
esperança, paper
i més paper...!
mots, desvetllaments,
les butxaques netes,
i el cap clar...,
blaus i mamballetes;
fets, notícies, gent;
passat, present...

- - -

El Temps és sols el temps
cent mil anys van fent
un gruix de fang...,
però no un siurell
o una Pòrtula, gestats
del sentiment

- - -

Camí de la pubertat,
salut, amor (un raig)
i pessetes!

Deu anys, deu anys només
empena, afany,
sensatesa
com de persona gran,
avui que la maduresa
no s'usa tant.

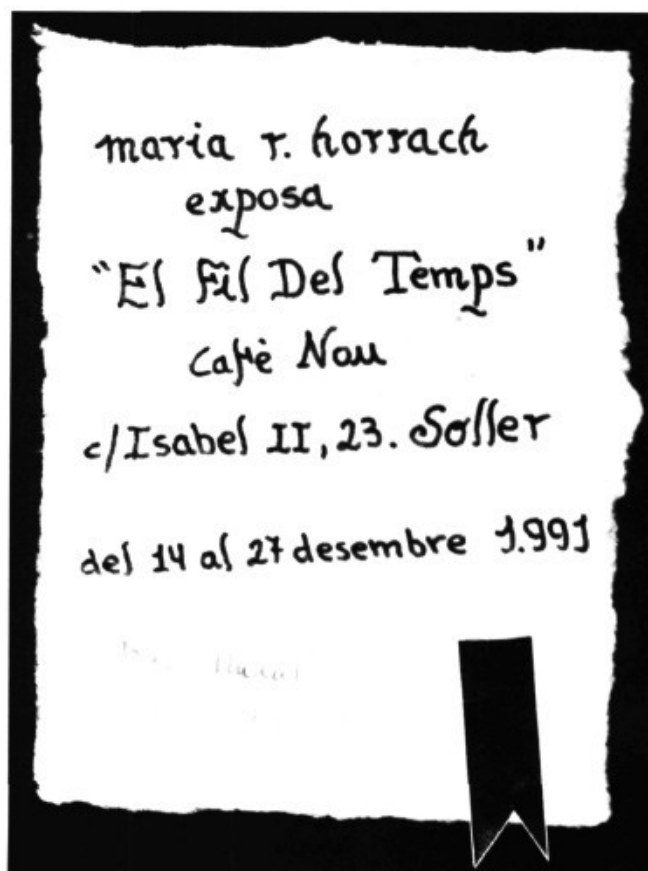
- - -

Desig que en facis cent
amb pastís i espelmes,
una per any.

Que t'omplis de bon succés
i de quant s'ha de saber
tenguis esment.
Que guardis el semblant
jove com una donzella
i el cor sà.

Tu convida els teus fidels;
confós entre algunes lletres
jo hi seré ja.

VICENÇ SASTRE

Clínica Dental Pont d'Inca

**DESITJA A TOTS ELS MARRATXINERS
UN BON NADAL I UN MILLOR ANY 1992**

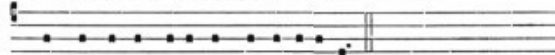
Molts d'anys !

10 Anys
de PORTULA

Toni 91

Interim corpus defuncti aspergit et incensat. Postea dicit :

Y. Et ne nos indúcas in tenta-ti-ónem.

R. Sed libera nos a málo.

Y. A pòrta inferi. R. Erue Dómine ánimam ejus.

Y. Requíescat in páce. R. Amen.

Y. Dómine exáudi oratíonem méam. R. Et clámor méus ad te véniat.

Y. Dóminus vobíscum. R. Et cum spíritu tuo.

Orémus.

LA QUINTA DEL CICLOSTIL

En aquell temps (no parlem de dates. Els mesos, els dies i els anys s'obliden i desapareixen. Resten les històries, les anècdotes, els petits detalls... els quals creen el temps una vegada viscut i passat. "Assaborir el silenci, escriu el poeta Martí i Pol, és una molt discreta forma d'estimar". Assaborir els detalls és una molt hermosa forma de viure), en aquell temps, deia, a la vegada que donava classes de matemàtiques m'encarregava d'un grup de teatre i de la tutoria de vuitè d'E.G.B. al col·legi de Sant Gaietà de Son Espanyolet de Palma.

En aquestes circumstàncies aparegué en Biel Massot, contractat per tal de donar classes de català. A poc de conèixer-lo, en Biel començà a portar les "Pòrtules" sota el braç. Escrites a màquina i editades amb ciclostil, l'històric aparell de tots els de la meua generació. Qui, de nosaltres companys de més de trenta anys no ha pensat tocar amb un dit en el cel ciclostilant planes i grapant-les creient tenir entre mans un llibre transcendent? La meua generació, la meua quinta és anterior a l'ordinador. És la quinta del ciclostil. Les fotocopiadores i, naturalment, els ordinadors amb els sofisticats programes de tractament de textos arribarien més tard. Molt més tard.

Les Pòrtules, fa deu anys, eren premsa casolana, exemplars manufacturats. Els qui hi treballaven eren a la vegada editors, dissenyadors, mestres de taller i distribuïdors.

Doncs, a través d'En Biel vaig entrar en contacte amb la revista. Contacte que ja mai no he deixat, ans al contrari, he anat intensificant a través dels números, dels mesos, dels anys.

La meua relació amb *Pòrtula* ha estat intensa des d'aleshores. Com a observador i col·laborador he viscut els diferents canvis de la revista. Canvis tecnològics (màquina elèctrica, ordinador...) i temàtics (de les històriques experiències del "Coneixeu...?" o de "Rera les Passes de Bach", s'ha anat a primar més la informació local. Lògic en certa manera). *Pòrtula* ha estat un molt bon vehicle, a través del qual he viatjat a través del món de la Cultura. Especialment de la Música. *Pòrtula* m'ha obligat a treballar, m'ha exigit una tasca de recerca, d'inventiva, d'ordre.

Molts d'anys i gràcies!

PERE ESTELRICH I MASSUTÍ

TRES RECORDS AMB MUSICA

Idò sí, seria durant la dècada dels anys 50 quan unes quantes vegades durant l'any, si a Pòrtol moria un senyor, tres o quatre cantadorets, jo era un d'ells, juntament amb un o dos capellans de Santa Maria del Camí anàvem a cantar el funeral de primera classe. Aquell dia per a nosaltres era una festa ja que no anàvem a l'escola tot el matí i amb el cotxe de l'amo En Burí partíem cap a Pòrtol cantant dins el cotxe: A Pòrtol l'inflen i a Santa Maria el desinflen. Quan arribàvem a l'església parroquial de Pòrtol ens vestíem amb la sotaneta vermella i roquet i a cantar "Requiem..." i després devora el túmul cantàvem: "Liberame..." i quan el capellà que presidia havia cantat "A porta inferi" i nosaltres que no sabíem llafí en lloc de contestar "Erue Domine, ánimam ejus" li contestàvem també cantat: "I a Santa Maria el desinflen".

Seria, l'altra dècada, la dels seixanta, concretament l'any 1966, a la Vella Pascual vaig cantar, també a l'església parroquial vella, l'"Exultet" o pregó Pasqual. M'havien ordenat de diaca i ja que sabia cantar un poc i vivia a prop de Pòrtol, el rector Mossèn Martí Cifre me demanà si volia anar a fer de diaca i cantar per primera vegada el Pregó Pasqual i així fou.

I la tercera fou sense cantar però sí per motius de música. Era el dia 21 de juliol de 1982, me convidaren a donar una conferència titulada: "Bibliografia i fons documentals de la música mallorquina" a dins el VI curs de Música Coral i Pedagogia musical que es celebrava a Son Roca de Ciutat. El director Baltasar Bibiloni me digué que hi havia al curset un renét del gran músic Guillem Massot i Beltran, nét del també músic Josep Massot i Planes i nebot del músic Mossèn Melcion Massot i Planes que era en Biel que jo no coneixia però sí al seu pare ja que me havia donat totes les facilitats per al treball de Certamen de Seminari de l'estiu de 1965: "Índice catálogo de autores mallorquines existentes en los archivos parroquiales anteriores al siglo XX".

Jo tenia molt d'interès per conèixer en Biel ja que estava aficat a dins la redacció del "Butlletí intern del Grup d'Esplai Focs i Olles" que feia uns mesos que havia aparegut (n-0 desembre-81) i que després ja seria per a sempre *PÒRTULA* (n-2 febrer-82) a on també sempre trobaríem col·laboracions sobre temes musicals, cosa un poc excepcioanl en aquells temps. I ja no deixaria de devorar, col·leccionar i qualque vegada col·laborar amb aquesta revista, la que més ha fet per la música en el nostre país. He rebut sempre la revista a Inca, Lloseta, Lima (Perú) i Sineu i la tenc tota completa i com a eina de consulta en el Centre de Recerca i Documentació Històrico-Musical de Mallorca ubicat a Sineu. Molts d'anys i aquest que no compta.

JOAN PARETS I SERRA

FA DEU ANYS...

Fa deu anys... érem més joves. Això és vera. I tal vegada fos per això que no ens feia peresa passar-mos hores i hores donant voltes a aquell ciclostil amb el qual va començar aquesta història.

Ja ha plogut molt des d'aquella portada amb un llibre -o devia ser una revista?- de la qual sortien tota mena de coses amb les que podrien estar relacionades les notícies que pensàvem donar a conèixer als futurs lectors de lo que ara és *PORTULA*, i que, en aquell primer intent, el rètol, després de dies de pensar, anomenàrem "*BUTLLETI INFORMATIU DE MARRATXI*". No record si aleshores hi fèiem constar el nom del club d'Esplai *FOCS I OLLES*, on la revista començà, essent una de les activitats principals-.

Són moltes les coses que hom pot aprendre en deu anys; a força de passar a màquina els originals, corregits, i estic content de reconèixer-ho, ara puc llegir i escriure més o manco correctament en català -pels qui ho trobin un doi, també ho faig en castellà, i també m'agrada-. I entre aquestes, moltes més; sempre m'ha agradat "punyir" en moltes coses, i conèixer com es confecciona una revista i a més fer-ho, ha esta una d'elles.

Durant aquest temps, varen despertar unes aficions que aleshores tenia descuidades, la que més, dibuixar: Portades, rètols, il·lustracions... En vaig fer un caramull. Record aquella etapa en què la revista va deixar de sortir, quan em vaig oferir per fer algunes de les feines que, degut a diferències que ara no vénen al cas, els personatges encarregats de fer-les ja no estaven amb nosaltres.

Era un més d'agost, l'any no el record, la portada era un pagès davall un ametller parant un sac d'ametlles -es veu que per aquella temporada jo estava amb aquestes- i el rètol, amb lletres que imitaven troncs. Quan va sortir la primera revista d'aquesta nova etapa en la que, mes a mes, acabaria fent les més diverses feines, necessàries perquè, mensualment, la revista, fos al carrer.

Al poc temps, ja érem molts els qui fèiem *PORTULA*, es va formar un consell de redacció, el qual, a part de seleccionar i preparar els articles per la seva publicació, era (i és), l'encarregat de rebre les conseqüències dels qui es sentien afectats pel contingut d'algun dels articles, - el temps que es publicaven els "Mots Avenguts" aquestes visistes eren molt freqüents; record quan un dia em vengueren a visitar dos personatges amb queixes sobre una glosa que feia referència a un moix dins una olla. O cosa d'això. Però aleshores jo ja no formava part del consell de redacció-.

Una de les tasques que vaig fer durant més temps, va ser la de maquetació i disseny. En Toni "Rotget", que era el que se'n cuidava, va deixar de fer-ho i em va passar els ormejos a mi; ho feia a mà, aquella sèrie de portades plenes de bolles que flotaven en l'aire, sobre les quals algú em va dir que no tenien res a veure amb el contingut de la revista, - tenia raó, però ningú m'havia dit que hagués de tenir relació-, i aquells rètols, barrocs a matar (sempre em complica la vida), varen ser un estimulament a l'hora de rompre amb la monotonia de passar cents i cents de lletres que, al marge del que volien expressar, compostes d'una manera o altra, són sempre les mateixes.

Però els temps canvien i llapis, regle, Rotrings i demés, han donat, a la fi, pas als ordinadors, i les meves possibilitats - al manco materials- han acabat, juntament amb els ormejos, en el racó d'un calaix, (em recorda un rètol això...)

Si compar aquell manat de folis grapats, impresos a força de donar voltes a aquell endimoniat -i estimat- aparell de l'Escola Vella -més o manco eren aquests els pensaments envers aquell ciclostil, després d'haver passat un parell de cents de folis-, amb la revista que ara teniu a les mans, pens que, a la fi estan bé els ormejos on estan.

Quan en Biel em va suggerir que escrigués sobre aquests deu anys, no se'm va ocórrer altra cosa que parlar de la meua experiència particular a *PORTULA*. Ha estat agradable recordar-ho.

Enhorabona!

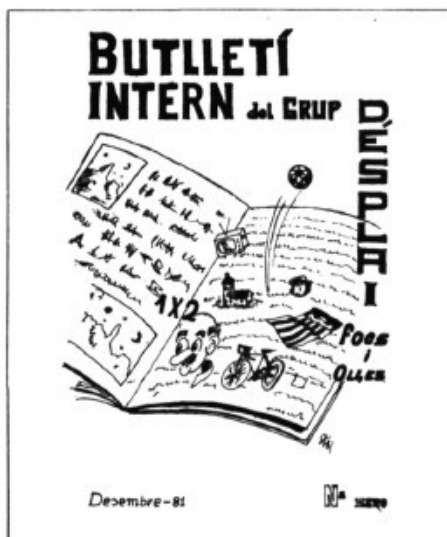
MIQUEL MUT

MEMORIA DE PORTULA

L'acta número 8 del Grup d'Esplai *Focs i Olles*, de Pòrtol, corresponent a dia 18 de desembre de 1981 diu "hem acabat d'imprimir i grapar el número zero del nostre butlletí intern". Aquest fet seria l'inici d'una llarga singladura que ha suposat una important recopilació de material referit a Marratxí, tant a nivell d'informació puntual com d'estudi històric. Des d'aquestes planes intentaré fer un repàs a la història d'aquests cent onze números que, d'alguna manera conformen el batec mateix de Marratxí durant la darrera dècada.

I - PRIMERA ETAPA (FOCS I OLLES. CICLOSTIL)

A - Primera fase. Inicis

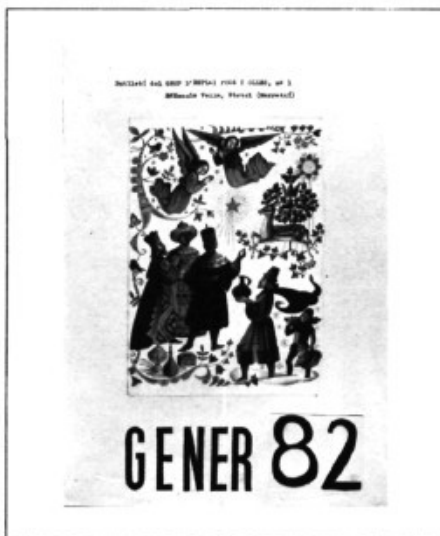
Desembre 81. Número zero. Portada de Miquel Mut, un tant eclèctica, volent presentar un resum del que podien ser les activitats de la revista o del Grup d'Esplai. Realització a multicopista en el si de *Focs i Olles*. Encara empràrem una màquina històrica: la "Gestetner" que set anys abans havia adquirit el "Club" *Activitat Parroquial Juvenil* i amb el qual s'havia arribat a imprimir un primer de número de *Siurell*, publicació que no tengué continuïtat per bé que ja hi havia material i n'havíem començat a "picar" un segon número.

El Col·legi sant Gaetà, especialment a través d'Antoni Pascual -que sempre ha estat un dels grans Amics de *Pòrtula*- ens va donar una mà des del primer moment quant a la realització dels clisés electrònics.

El grup inicial de redacció i impressió estava format per Rafel Creus, Biel Massot, Toni Mesquida, Bernat Palou, Miquel Romaguera i Pere Romaguera.

L'editorial d'aquest exemplar-pilot és una declaració de principis que presenten com a funció de la nova revista: a) donar a conèixer les coses del nostre poble, b) donar l'oportunitat que tothom digui allò que cregui interessant, c) en definitiva, relacionar el poble amb la seva gent i les seves coses. Des d'una perspectiva de deu anys crec que l'assoliment d'aquests objectius és més que evident.

Donàvem informació del mateix Grup d'Esplai i de l'escola "Costa i Llobera", amb una entrevista a Miquel Coll, el seu director, sobre el graduat escolar. Hi havia també unes informacions des de l'Ajuntament, el calendari de partits de futbol per a aquell mes i la informació parroquial sobre les festes nadalenques. Simple i senzill, però il·lusionat; així fou el nostre naixement.

1982, gener, núm. 1. - Vàrem quedar molt satisfets, d'aquella portada. Més envant, clar, riuríem de la nostra candidatura, però en aquell moment era una fita important; així com ho fou l'adquisició d'un ciclostil més modern que havia estat dels franciscans d'Inca i ens permeté millorar la qualitat i, sobretot, la comoditat de maneig.

Seguim amb notícies de l'Escola, de la Parròquia i l'Ajuntament, com si no hi hagués altres focus generadors d'informa-

ció. Incloem, per primera vegada, la relació de difunts de l'any anterior.

Comença la secció *Un poc de tot*, darre-rament recuperada. I s'inicien les col·laboracions, sobre Música popular, medicina i, fins i tot, un poema.

El tiratge mensual és de 200 exemplars. Cada número es venia a 35 ptes i els subscriptors n'abonaven 300 per tot l'any. La primera revista que rebem per intercanvi és el *Butlletí* de l'escola de Santa Maria del Camí.

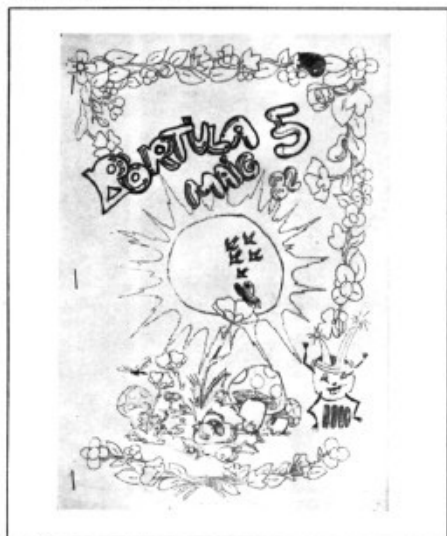
Febrer, 2. - Surt el títol per primera vegada a portada de cartolina i impressió bicolor. Ja som "*Pòrtula*". En l'editorial dèiem, arran del primitiu nom del nostre poble "*Pòrtula* és una arrel ja posada de fa estona. Lo únic que hem fet noltros és estirar-la un poc i que surti de davall la terra on estava mig oblidada. Volem que reverdesqui i torni donar fruit".

Iniciem la secció d'informatius amb notícies referides als Reis màgics i a sant Antoni i surt la primera versió de "*Quatre notícies fresques*" que tenen gran acceptació gràcies al seu llenguatge fresc i àgil, coses d'en Bernat. S'inclouen quatre planes de col·laboració del Costa i Llobera, realitzades a la mateixa escola, fins al punt de dur-nos ja el clisé fet. Miquel Bosch dona inici a una col·laboració que ja no abandonarà; els primers números es dedica a la crònica de futbol. Començam una sèrie del santjoaner Joan Morey sobre instruments musicals populars que serà l'inici d'una certa dedicació de *Pòrtula* al tema de

la Cultura popular. Una col·laboració en castellà, "El ciego", poema de **Manuel Vázquez Camacho**. Comença també una rabiosa secció d'astrologia a càrrec de l'astrologus Portulensis. Tenim una cinquantena de subscriptors.

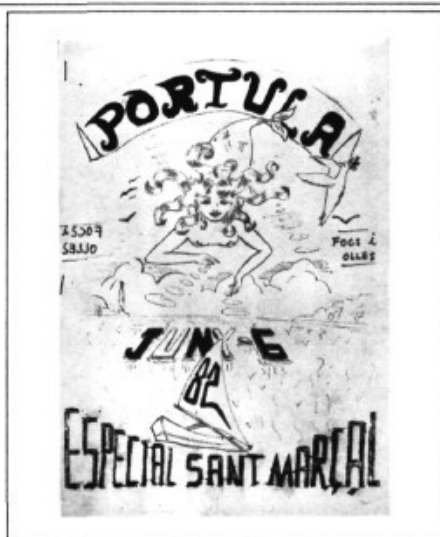
Març, 3.- Primer editorial crític, en contra de les pintades a la Vila. Conversa amb **Josep Massot** i cròniques de llibres. Es curiós veure com canvien les coses. En aquella època que *Pòrtula* encara no era coneguda, les ressenyes i els comentaris informatius d'"Un poc de tot" -que eren una espècie de mescla entre el que és ara i "Durant el mes passat"- es feien a partir de resums de la lectura d'altres mitjans de comunicació; actualment no passa dia que no rebem correspondència referida als més diversos temes de cara a llur difusió.

Abril, 4.- Seguim amb les portades de cartolina de color, sistema que durarà fins al número 23. Primera col·laboració de **Rafel Crespi**, un conte oníric, un tant sensual i dramàtic. **Miquel Romaguera**, per aquesta època, encara es dedicava a la innocent poesia.

Maig, 5.- Començam a donar canya a l'Ajuntament perquè tots els regidors, llevat dels Socialistes, voten que els nous carrers d'una urbanització havien d'esser tots en castellà per la senzilla raó que ja n'hi havia un en aquella llengua. Mel. Rebem la revista **Binissalem**, avui ja desapareguda.

Juny, 6.- Feim un "Especial sant Marçal 82" amb motiu de les festes; destaca la referència biogràfica a l'ex-rector, Mn **Joan Ferrer**, feta per **Joan Pizà**. S'inicia la "Plana oberta" -dedicada a cartes, crítiques i comentaris- i també començam

a publicar goigs, secció que durarà fins al número 21, coincidint amb el final de la impressió en ciclostil.

Juliol, 7.- Especial dedicat a les Festes del Carme de Pòrtol, duites a terme per **Focs i Olles**. *Quatre de Fresques* ja queda com a títol de secció. Hi ha crítiques referides a les passades festes de sant Marçal. S'inicia una secció dedicada a la llengua. Primera col·laboració d'**Antoni "Rotget"**. **Damià Perelló** inicia la secció *Passatemps* i s'incorpora a la redacció.

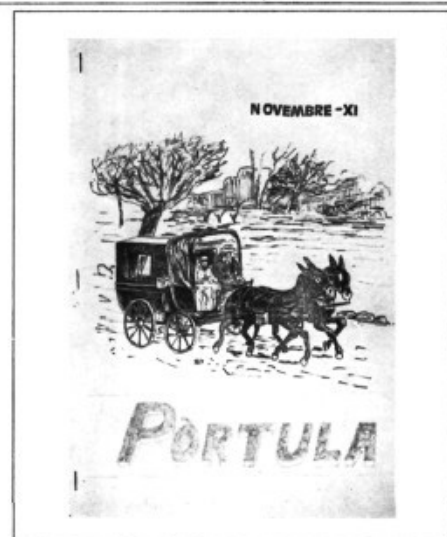
S'aturen les col·laboracions directes del **Costa i Llobera**. Sempre els hem dit que no han tret el possible suc a *Pòrtula*; costa temps i esforç. Amb tot, ens donen una mà sempre que els necessitem per coses concretes.

Agost, 8.- **Antoni Canyelles "Rotget"** inicia la secció *Aquest poble nostre*. Primera col·laboració de Mn. **Cristòfol Tries**, "Un viatge a l'Alguer". S'inicia el còmic *Moix de teulada*, de **Salvador Ortoneda**.

Setembre, 9.- El **GOB Marratxí** envia un article sobre Sa Dragonera. Acaba la sèrie sobre Instruments musicals populars. Rebem la revista **Coanegra** per primera vegada.

Octubre, 10.- La primera col·laboració sobre història. "Pòrtol, segle XVII" del santamarier pare **Josep Capó**. **Xesc Serra "Pizà"** inicia una col·laboració esportiva. També és nou *A la nostra Illa...*, espai de Cultura popular coordinat per **Ramon D. Villalonga**.

Novembre, 11.- Editorial crític sobre l'encimentat que es va començar a fer a la

paret de pedra seca del camp de futbol; **Focs i Olles** va aturar la malifeta. Començam, amb **Antoni Pascual**, la *Guia Musical de Mallorca*. **Ramon Díaz** passa a cuidar-se de *La nostra llengua de cada dia*. Augmentam el tiratge a 250 exemplars. Rebem la revista *Llum d'oli* de **Porres**, ja desapareguda. També entrem en contacte amb **Prensa Forana** a través d'una trobada a Algaida. A partir d'aquí tendrem intercanvi amb la majoria de revistes associades.

Desembre, 12.- Portada resum dels anteriors números. Es el nostre primer any. Plantejam una enquesta sobre la marxa de *Pòrtula* que és contestada minoritàriament. Ja començam a saber que a la gent li costa molt donar una passa; solen col·laborar a força d'estirar-los però les iniciatives són minses. Publicam, amb ampli ressò popular, un "Especial Escola" per intentar clarificar els fets referits al projecte d'ensenyament en català al **Costa**

QUO VADIS, PORTOL

Despertaui, portolans....

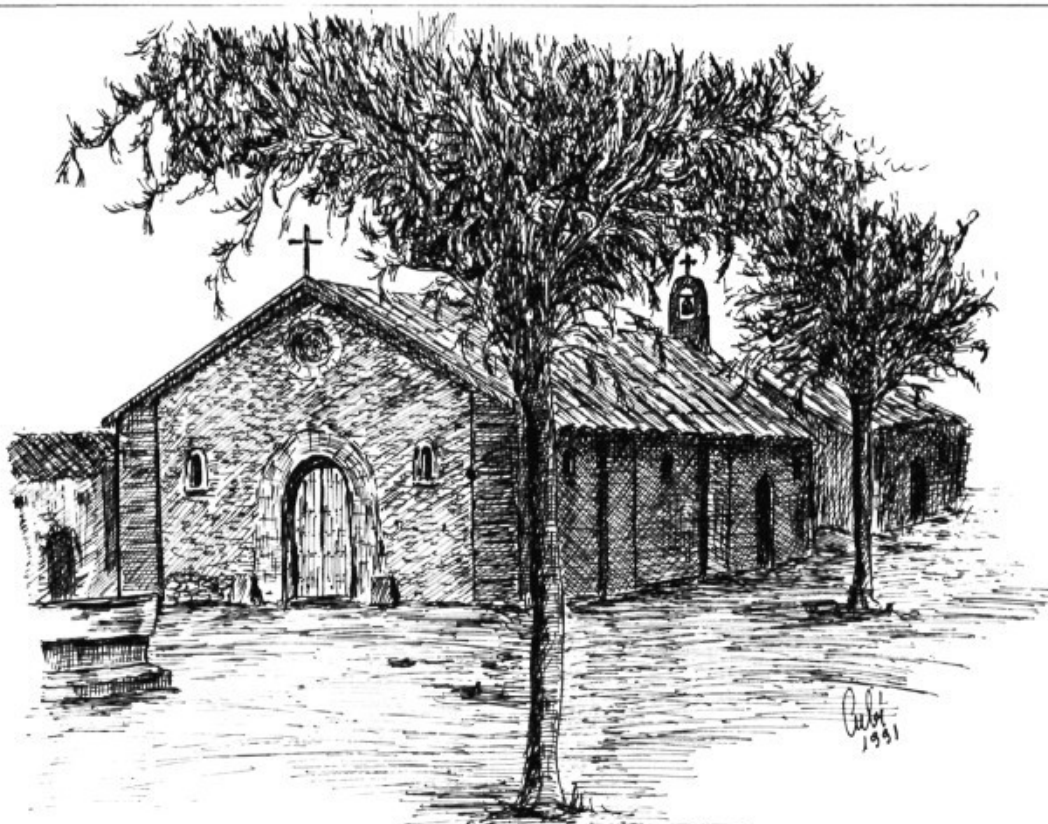
Abans de començar a escriure vull dir, al lector, dues coses. La primera és que no pretenc fer, d'aquest escrit, un article ni literari ni massa profund; som ben con-

fosca i poc vaig veure aquell dia.

Com sia que m'acolliren con un fill més i per altra banda, pens, no era massa

em som decidit a escriure, atribuir-me un dret, discutible, però pens que justificat.

Del Pòrtol que vaig coneixer en tenc totes les imatges, presents i moltes de vegades les puc reviuire amb tota casta de detall. Record aquell poble amb carrers sense enclitar, polsosos a l'estiu i fangosos

L'església vella de Pòrtol. Dibuix de Joana Cubí

scient de les meves limitacions, contra això no hi puc fer res, i la segona que, tal volta, no sigui la persona més acurada per assajar una visió crítica de Pòrtol, no som portolà de naixement, però unes certes circumstàncies, que explicaré, han fet atribuir-me aquest dret, segur que indegudament, pel que esper, de la vostra benevolència, accepteu les meves més sinceres disculpes si no ho enteneu així.

Som ciutadà de bressol i fins que tenia uns nou anys havia sentit parlar de Pòrtol, només, ja que aleshores la família Massot-Muntaner hi residia. Ell n'era el metge titular. Avui, molts d'anys després, encara hi viuen.

Al que anàvem. Com a nebot i per recuperar-me d'una petita malaltia vaig esser convidat a passar-hi uns dies. Així, un bon dia i colcant amb aquella "camiona" que semblava deixar un núvol de pols al darrera com si no volgués que la seguissin, vaig arribar a aquest poble. Era entrada de

dolent, ambdues parts vàrem quedar convidats per repetir l'experiència. Així, al llarg dels anys, les estades per Nadal, Pasco i l'estiu eren obligades i desitjades.

En aquell temps els al.lots, i jo ho era, tant ciutadans com de poble, just tenien el deure d'anar escola i el plaer de jugar i alguns, pobres, havien de fer feina, però això sí, tots tenien el cervell net de grins i érem molt més receptius a les sensacions que ens inspiraven les coses noves.

Sense dubte, aquelles repetides estades em permeteren conèixer, amb ull inquisitiu, el poble, els seus carrers, les seves cases, la seva gent, els costums.... i és llei humana que per estimar una cosa abans l'has de conèixer. Conseqüentment després del coneixement va arribar l'estimació. I jo., avui, encara estimo Pòrtol.

Vet ací la raó principal per la que

a l'hivern, just vorejats d'unes cases molt semblants unes de les altres, cases antigues, aixecades al vell estil rural, amb afegitons, anàrquics, segons les necessitats, sense una política urbanística determinada però d'una uniformitat quant a volum, aspecte, coloració, etc., que donaven, tal volta sense cercar-ho, una impressió d'unitat urbana remarcable.

Record haver gaudit d'aquella pigmentació rogenca de les façanes que tornava daurada a la posta del sol i que, sense dubte, provenia de la terra del terme, terra d'oller, que s'emprà per a la seva construcció. Em semblava, també, com si aquelles parets haguessin assolit, de qualche manera, la vermillor dels enfilalls de pebres que hi penjaven per assecar-los.

També record, molt bé, l'església vella. No era molt gran però sí acollidora i propiciava parlar amb Déu. Exteriorment no tenia un estil determinat, es confonia amb

les cases veïnades, sense estridències, quasi com una casa més del poble, la Casa de Déu.

Tenc present la primera missa a què vaig assistir, aleshores n'era rector D. Joan Vich, natural de Santa Maria, si no vaig errat; era un home gran de cos i d'ànima. Els homes davant, les dones darrere i separant-los, una bancada amb respall a on hi seien els notables del poble, és a dir, el metge, el mestre, l'agent municipal etc....

Per ordre d'altària, l'autor de l'article i els seus cosins Josep, Joan i Guillem. Pòrtol, 1948.

Jo hi vaig seure amb ells i no podeu imaginar-vos lo important que em vaig sentir.

Un poc més amunt i voltant el cantó de Ca'n Crosta, com a edificis que es distingeixen damunt els altres, el cine, a on no hi vaig entrar mai, i, ca ses monges, ses estimades monges blaves, quina feina feien pel poble... i encara la fan. Quan, recentment, he vist el convent no hi he notat canvi aparent. Sembla estar ancorat en el Pòrtol de la meua infantesa.

La vida era tranquil·la. Era un poble eminentment agrícola, deixant a part els ollers, i per aquesta raó el poble es mantenia quasi desert al llarg del dia. Una dona, amb capell de palla i senalleta al braç, una altra, com a bona mallorquina, agranava la carrera o estenia la bugada..... A la posta del sol tothom tornava. Un enfilall de carros, estirats per mules o someres, carregats amb garbes, ametlles, garroves, segons l'època, duïen el fruit de l'esforç d'aquella bona gent. Era el moment més esperat, tornar a la llar i començar a conviure....

Pintaria l'amo en Pere Calet, home de poques paraules, arribant amb el carro estirat per un cavall rogenic, nerviós, de nom "Jubiloso" que va guanyar un Gram Premi de Trotadors, o, l'amo en Joan Cantó menant, cap a retiro, la guarda d'indiots negres després d'haver pasturat tot l'horabaixa; el ferrer, ferrant una bístia, enmig del carrer, just davant l'església o l'amo en Tomeu Gregori, fuster, ajustant una post a la porta de l'estable, D. Bartomeu Rigo, el mestre, assossegat i cerimoniós, i tants i tants d'altres homes i dones que farien aquesta citació inacabable, i el fet de no anomenar-los no vol dir, en absolut, que els haguí oblidat.

De les vivències personals en tenc un caramull, unes dins l'àmbit familiar, totes bones, i que guard a l'arxiu del meu ésser. Una la faré pública. Aquí a Pòrtol vaig rebre la confirmació que tot allò que es treu a la taula és bo per menjar. I dic confirmació perquè sens dubte ja ho sabia... però els al·lots sempre proven. Gràcies a qui pertoca.

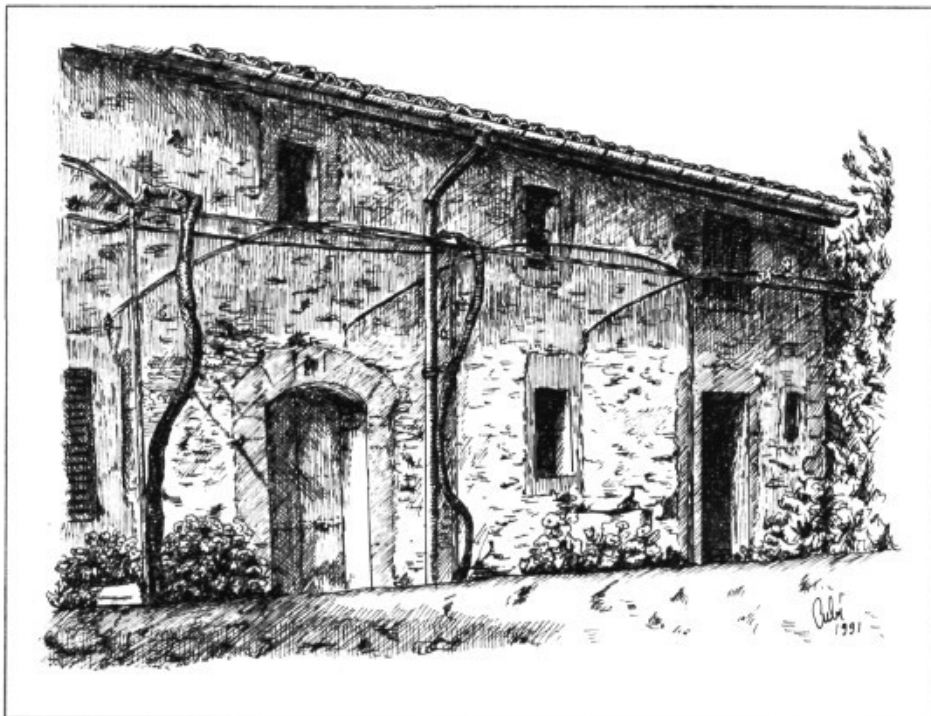
De les públiques, la primera que record és el sentiment de curiositat que despertava, entre la gent, la meua presència. És clar, era un desconegut, un foraster i tothom demanava qui era aquell al·lotet magrelló que anava amb el metge i els seus fills. He de confessar que aquesta expectació va durar dos dies, després tothom em coneixia i era un més del poble. Em va ajudar molt el fet d'acompanyar el metge a fer la volt per ca els malalts. Ell

entrava a la casa i jo quedava a fora bado-cant tot allò novell que veia.

N'estic segur que els donava les medicines més acurades perquè es curassin ràpidament, però em permet pensar que qualche malalat, en sortir el metge, prenia pel seu compte un aspirina per a llevar-se el mal de cap que li havia produït amb el seu cridar el mateix metge.

La integració va ésser ràpida, les visites a l'església, al convent de les Monges, jugar a futbol o simplement el fet de trobar-me amb ells pel carrer, em reportaren l'amistat de molts d'al·lots i d'al·lotes que, malgrat els anys passats, es mantén i ens alegrem quan ens trobam de tant en tant. He de confessar que en aquest aspecte som una víctima més de l'ocupat que et té la vida actual.

M'agradaria reviure aquelles funcions religioses, primerament celebrades per l'esmentat don Joan Vich i després per D. Pere Rubert, fer companyia a la Casa Santa, o la Processó de L'encontre (els homes sortien de l'Església i les dones de Ca Ses Monges. Uns amb Jesús Ressuscitat i les altres amb la Mare de Déu i en trobar-se fill i Mare es saludaven, mentres els caçadors disparaven les seves escopetes en senyal de goig i de festa. Les festes del poble, per la Mare de Déu del Carme, els partits de futbol, els diumenges en es Figaralet i la convivència que s'establí a tots aquets actes em varen crear uns llaços d'identificació amb la realitat portolana.

Una casa típica de Pòrtol. Ca mestre Felip (Joana Cubí)

Entre moltes coses més vull citar una vetlada artística celebrada a Ca Ses Monges, amb el fi de recollir unes pessetes per al convent. Aleshores n'era superiora Sor Margalida d'Alacoc i comptàrem amb l'ajuda inestimable de Sor Maria de la Bonanova. M'han dit que les dues ja ens han deixat. Segur que són al Cel.

Varem representar "El Puñal del Godo", de caire cavalleresc i un sainet musical titulat "Mestre Damià Burell". Avui més de 40 anys després, de tant en tant i mentres feineig encara cantusseig allò de:

"Mestre Damià Burell
és un mestre de malaixa
pensant-se fer una caixa
li va sortir un cubell"

Amb tot aquell esforç artístic vàrem treure 42 pts per a les Monges. Totes aquestes coses viscudes generació rera generació, amb l'herència que la precedent deixa a la següent, conformen un poble i arrelen dins la terra l'arbre de la identitat.

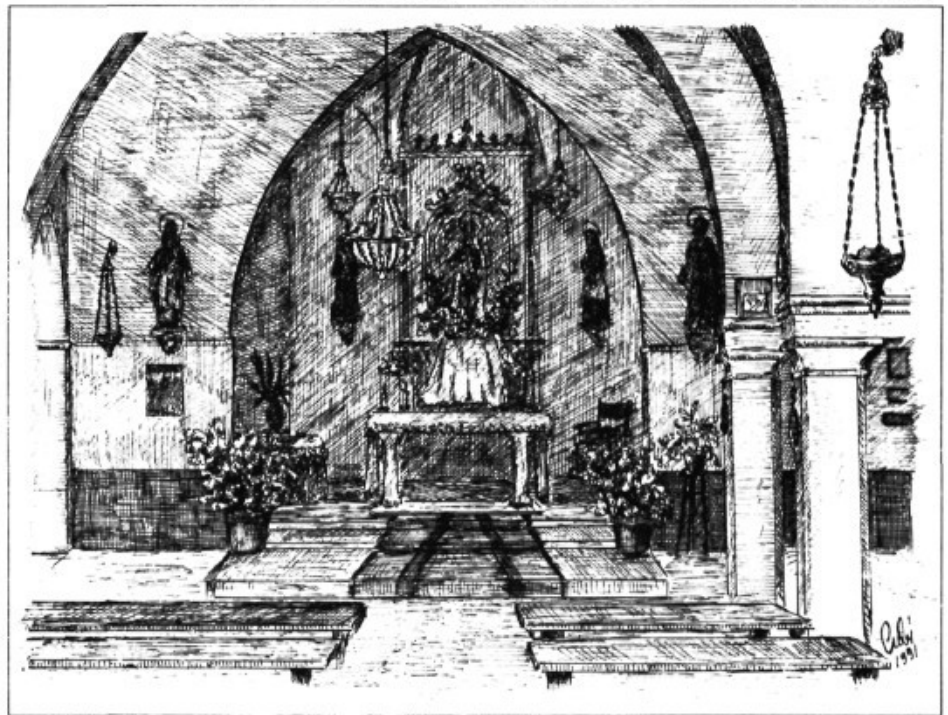
Els qui hagin tengut la paciència de llegir-me fins ara, poden pensar, amb raó, que estic ancorat al passat i que pens, absolutament, que tot temps passat ha estat millor. Res més enfora de la realitat.

Som conscient que a aquell Pòrtol que he descrit, hi havia mancances notables de distints caires, ja siguin urbanístics, culturals, de desenvolupament, d'infraestructura etc. i aquí vull fer meves les paraules d'Edward Dent dedicades a Mozart, i que jo, amb una gosadia extrema he transposat:

"Trobam la veritable dimensió d'un poble
en el fet que expressa els sentiments dels
homes en la seva època, o la
nostàlgia
sentimental del pasat".

Els pobles, per llei natural, mostren una clara tendència a progressar en tots els sentits, espiritual, cultural i materialment, essent aquest un dret que no es pot negar a ningú. I Pòrtol, com altres indrets, no podia ni havia de quedar enrera.

Però amb el progrés s'ha de tenir gran cura. El progrés irracional aliat del consumisme, és un devorador insaciable que, com el banyarriquer, arriba a matar, indefectiblement, l'arbre de la identitat.

Interior de l'antiga església del Carme (Joana Cubí)

desitjable, no va acompanyat per una planificació ordenada, per part de les autoritats competents, que contempli fins allà a on es vol arribar, que consider que pot esser al més alt, sempre i quan es conservin les característiques fonamentals d'un poble. Aquelles no són més que les arrels de les quals s'obtindrà la saba que permetrà un progrés harmònic amb el present i el passat, ja que no es poden oblidar cap del dos. Si ens asseim, únicament, a la cadira del present ens difuminarem entre els núvols d'aquesta despersonalització creixent que ens envolta.

I ara, demanareu, a què vénen aquestes històries?

Vos ho diré. Fa uns dies i per raons que no vénen al cas vaig arribar fins a Sa Cananeta i com podeu imaginar estant tan a prop de Pòrtol, la temptació era massa evident. Aleshores els meus parents no eren a ca seva, i vaig decidir fer una volta a peu i recórrer els carrers del poble. Com sia que crec conèixer bé el traçat dels carrers me'n vaig adonar que era a Pòrtol.

Però d'aquella remarcable unitat urbana en queda poc. Moltes cases reformades amb les façanes referides. Cases que ja no hi són i, en el seu lloc, cases noves de dos pisos, modernes, amb fusteria d'alumini, com a qualsevol suburbi urbà de Ciutat, vivendes estil "xalet" alternant amb unes altres forrades de marbre i, entre i entre, com ofegades per aquella anarquia

les recordava, fent esforços per subsistir, com si fossin rebrots d'una olivera mil·lenaria que la serra mecànica se n'ha duit per a sempre.

D'aquell color rogenc dominant, que em seduïa, poca cosa en quedava. Em vaig fregar els ulls perquè vaig creure veure l'Arc de Sant Martí. Però no pluvia i feia sol radiant, es tractava simplement del "colorín colorado" que conformen les façanes, unes grogues, altres blanques, color de rosa, blavenques, grisenques, colors indefinits, com d'ala de mosca.

No critic el gust dels portolans, ja siguin nadius o "importats". Critic la manca de normes urbanístiques que han permès aquest desgavell. I si hi són, que ho dubti, i autoritzen aquestes desgràcies, CHAPEAU, que vol dir, treta de capell per als pares de la criatura.

No acabaren aquí les meves angúnies. Carrer Major, per endavant, a la dreta, Sa Plaça, més o manco com era, no hi ha hagut massa canvis, un poc més urbanitzada, pot esser. A l'esquerra?.- En primer terme un monument dedicat als ollers, ben merescut per cert. No vull entrar a discutir la seva qualitat artística, crec que la té i a més som un profà de la matèria. Personalment, pens que no és l'estil més adequat per al nostre poble. Per ventura a un altre indret estaria bé.

Com sia que encara estava ocupat fregant-me els ulls em va semblar veure, allà a on estava. L'església vella. Un calfred va recórrer el meu cos, i aviat vaig topar amb la realitat; havia estat una simple il·lusió òptica.

Què voleu que vos digui? Cada pic que veig l'Església nova, des de l'exterior em sembla com si em trobàs davant un apartament o un supermercat. I no vull pecar d'irreverent.

Em consta que qualsevol casa o habitatge es pot convertir en Casa de Déu, casa d'oració i de comunió dels feligresos. De fet, fa uns dies vaig assistir-hi a missa i estic obligat a dir que la vaig seguir a gust. Diria que es tracta d'una església adequada per a una comunitat nova, és a dir, una urbanització o una parròquia de nova planta a un suburbi.

Som conscient que avui no es poden emprendre segons quins projectes per raó del seu preu i endemés l'església ha optat, crec que encertadament, per la funcionalitat i l'estalvi que representen aquest nou estil d'església.

Ara, lo que no em cap dins el meu cervell és arribar a entendre els raonaments que empengueren a fer desaparèixer l'església vella. Així de clar. Que jo sàpiga no hi havia amenaça ruïna, i aquesta hagués estat fins allà a on arriba el meu criteri, una raó sostenible.

La Vella, era un església molt digna. Com ja he dit abans, exteriorment era senzilla, simple, austera com el bon Jesús i interiorment, sense cap tipus de luxes, tenia una concepció molt interessant.

En aquest cas, pens que els qui decidiren el seu enderrocament estaven asseguts sols a la cadira del present, oblidant-se totalment, i si no ho feren va esser passa tu passa tu, de la cadira del passat, i com molts de portolans, supòs, me deman quantes generacions varen rebre el baptisme, varen combregar per primera vegada, s'hi casaren o exposaren les seves angoixes a la Mare de Déu del Carme o... davall aquelles teulades? I quantes de vegades les campanes tocaren a mort, despedint el germà en el camí cap a Déu?

Tal volta els qui així ho decidiren, sense adonar-se, exsecallaren l'arbre de la identitat portolana, no a nivell de soca però si de cim capdavanter, i estic convençut que les tècniques d'exsecallar són ben distintes per als diferents arbres, sobre tot quan es pensa en l'hora de recollir els fruits o els resultats. A una olivera amb el brancom vell una bona axsecallada, a temps, la faria rebrotat i prest presentarà una nova cabellera que fruitarà generosament... A l'arbre de la identitat no el pots quasi tocar i molt menys els cimals. Cada un d'ells recolza l'altre i amb el seu poder equilibren l'arbre deixant-lo així fer front, amb èxit, a les ventades del modernisme a ultrança, de la pèrdua de la tradició i de la cultura, assolides amb el pas dels anys. I tenc por que n'hagin tallat més d'un.....

Si avui o ara, ho entenen així els que ho feren, podria esser que demà se'n penedissin....

I Déu vulgui que no arribin els banyarriquers.

He deixat moltes coses en el tinter. Pens que ja m'he allargat massa i que estic abusant de la vostra amabilitat, no sé si he encertat el contingut d'aquesta vivència portolana i tenc seriosos dubtes que tothom hi estigui d'acord; és previsible, i ho entenc

QUAN VESSA EL COR

Quan vessa el cor, falten les paraules.....

Com podria expressar allò que sent? Són tants els bons records de Pòrtol que és impossible enumerar-los tots.

Fa temps vos vaig mostrar unes primeres lletres, era important, més per a mi una altra cosa li guanyava encara, volia sembrar dins vosaltres una petita llavoreta que, creixent, vos fes PERSONES. Per aquesta obra vostra, veig que ho vaig aconseguir.

Molts de vosaltres no vos deixau empènyer per les corrents d'avui, teniu altres quimeres, com "l'arbre del penyal" cercau omplir les vostres vides amb obres més dignes i elevades.

Res em fa tan contenta com una besada vostra quan desiera vos trob, la meua estimació és la mateixa que la de temps enrera quan vos tenia enrevoltats a la taula, també ara vos duc a dins el cor.

Una abraçada

MARIA ROCA

i respect. Lo que sí puc assegurar-vos és que, el que escrit, ho he fet amb el cor i per ell raja sang rogenca com la vostra terra.

Desperta portolans, siau qui siau, conserveu el que queda del vostre poble.

Rebeu tots els molts d'anys per a Nadal i una forta abraçada

**JOAN CARLES
MONTANER CERDA**
Desembre 91

UN VOT PER A RADIO MARRATXÍ

La revista *Pòrtula* va ser un dels elements que més interès em despertaren, ara fa 8 anys, quan vaig venir a viure a Sa Cabaneta. L'he divulgada tant com he pogut per fer entendre la realitat de Marratxí. Però, la veritat és que ha despertat més interès pel seu contingut cultural, crític o musical, que per explicar aquella realitat d'un terme amb molts de nuclis de població, que creixien per l'atractiu que constitueix la Ciutat de Mallorca per a tot tipus d'activitat urbana.

Aquest és un fet que vaig constatar als responsables de la revista, que han fet l'esforç a la fi que la veu del Pla de na Tesa, el Pont d'Inca, Sa Cabaneta i Pòrtol fos més assídua i ampla dins les pàgines de la revista. Aquest esforç per connectar amb la gent, ha tingut efectes contraris a l'alta qualitat assolida per la revista. Si se'm permet el diagnòstic aquesta contradicció és insalvable dins l'àmbit d'una revista mensual i dins una població en creixement i diversificada, que dorm a Marratxí i viu a Ciutat.

Per altra part, l'Ajuntament no ha fet cap esforç per a integrar els nous veïnats i difondre la idea del que és Marratxí. Més bé mantén una actitud salomònica d'anar repartint, amb més o menys encert, als diversos nuclis de població. Tampoc crec que aquesta tasca correspongui a la revista com a primer objectiu, encara que el compleix amb l'encert que les mancances obliguen.

La UNESCO ha assenyalat a diversos estudis que les institucions necessiten plantejar-se l'ordenació de la comunicació, que ha esdevingut un bé corrent a gestionar, indispensable per a la vida en societat i present a tots els sectors de la vida comunitària, com si fos l'ordenació urbanística, el servei d'aigua o els transports, per posar alguns exemples.

Les noves pràctiques democràtiques de la vida municipal, immerses en una societat dinàmica, en la qual els mitjans de comunicació tenen un paper destacat, han organitzat la seva faceta comunicativa a través dels anomenats gabinets de premsa.

Aquest és el camí que han emprat molts ajuntaments. A grans trets, les funcions dels gabinets de premsa pretenen superar la línia publicista de moltes publicacions esporàdiques i defugir del protocol-relacions de moltes que sovint es mantenen entre institucions i mitjans de comunicació.

La creació d'un gabinet de premsa a l'Ajuntament de Marratxí seria la millor subvenció que faria l'Ajuntament a la revista *Pòrtula* i a altres mitjans de comunicació, amb l'elaboració de comunicats, concertant reunions informatives, entrevistes, etc.

A aquesta funció informativa, el gabinet, però, hauria de desenvolupar una important tasca d'anàlisi de la informació que els mitjans transmeten de Marratxí, al temps que es crearia una font documental i d'adreces, dades estadístiques... Així doncs, a les funcions informativa, documental, d'anàlisi i emissor d'informació, els regidors tendrien un assessorament en l'execució de la política informativa.

Sense pretendre passar davant a tota aquesta tasca que es proposa, permeteu-me exposar que una de les tasques prou inter-

essants d'aquest gabinet de premsa seria la creació d'una emissora de ràdio municipal.

Si l'intent de fer poble de la revista s'ha topat amb l'entrebanc de la mateixa diversitat de nuclis i població de Marratxí i la manca de plantejaments institucionals, la ràdio, com a mitjà, supera molts d'aquests entrebancs. Si algun municipi de Mallorca precisa una ràdio, aquest és Marratxí, o Calvià, la realitat dels quals és difícil de copsar per als mitjans de comunicació de Ciutat.

La ràdio, a més d'utilitzar la paraula i convidar a la participació del veïnatge, és un mitjà relativament econòmic. Però les mateixes facilitats del mitjà, són les seves febleses. I bon exemple d'aquestes en són les dues úniques experiències existents a l'illa, com és el cas de Calvià i Alcúdia.

Una ràdio municipal no pot ser el mimetisme d'una ràdio comercial ni pot estar mediatitzada políticament. Sinó, és una emissora censurada i una mala còpia. Cal doncs, estudiar bé el projecte abans d'engegar-lo. La fascinació del mitjà és el mòbil d'integrar joves als equips de redacció i manipular-los, de dotar la redacció de gent sense conviccions ni preparació que permeten la supeditació sistemàtica dels continguts als dictats de les majories municipals. Més que un aparell centralitzador de la informació cal potenciar la resposta del veïnat i crear la sensació de poble dinàmic. Aquest perill, que ha salvat *Pòrtula* -la dependència-, és una bona base per crear un mitjà nou, creatiu, participat i creador d'àmbit territorial, tan necessari a Marratxí, quelcom que tothom ha sentit anomenar i molts pocs saben on està i què és.

DAMIA QUETGLAS

DON ALBERT CASTELL

Pòrtol té dedicat un carrer a D. Albert Castell. Es aquell carrer situat entre el carrer Major i el de Balmes. Comença davant el cafè Cine i acaba a la vora de Cas Comte.

La majoria de portolans hi hauran passat mil vegades i estan cansats de saber-ho; en canvi, n'hi ha d'altres que, ben segur, no se n'han assabentat encara. En aquest món, ja se sap, hi ha de tot.

Però bé, qui era aquest D. Albert Castell?

Els qui pentinam cabells blancs (i qualcun que no en pentina de blancs ni de negres) i tenguérem la sort d'esser alumnes seus, be prou que ho sabem. Jo, que som un d'ells simplement fullejant uns quaderns que tenc guardats de quan anava a escola, i desterenyinant un poc el petit magatzem de la meua memòria, m'he trobat una quantitat tal de records referents a la seva persona, que n'hi hauria per omplir centenars de folis. No faig comptes posar-los tots de manifest perquè ens hi tocarien les avemaries del dia de cap d'any i encara no seríem a mig camí. Vegem, doncs, un poc abreujat, qui era i com era D. Albert.

D. Albert Castell i Penya, si mal no record, (en aquest cas les dates no tenen gaire importància) exrcí de mestre d'escola a Pòrtol des de l'any 24 fins a finals del 36. Era d'una talla mitjana, esvelt, de cabells negres, llisos i pentinats (ben pentinats) de cap enrera, tallats (ben tallats) com s'usava aleshores. Tenia el front alt, perllongat per dues entrades, i uns ulls negres de mirada viva, sense esser inquisidora. Era, en resum, un home ben proporcionat, la qual cosa li donava un aire distingit i agradable.

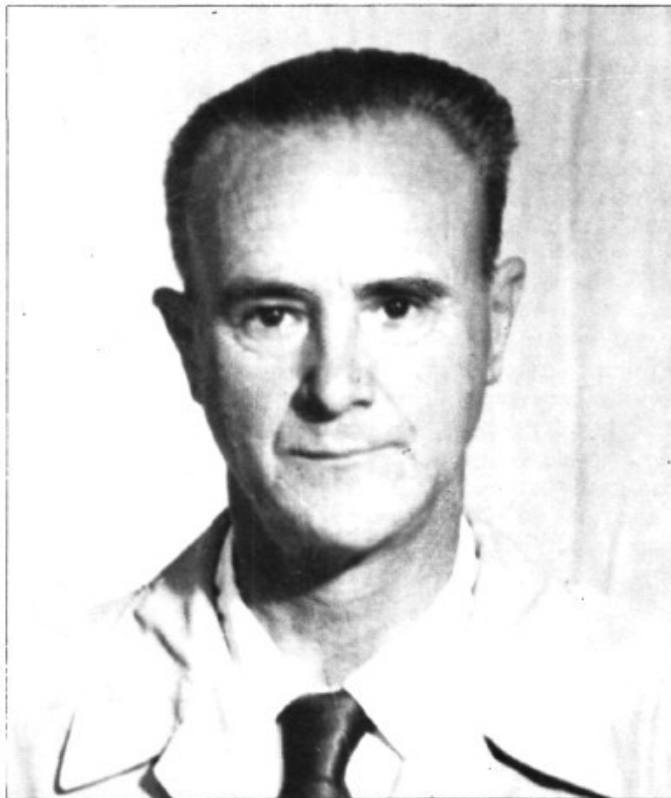
Anava sempre vestit d'una manera impecable i calçat amb unes sabates que, fossin o no fossin noves, ho pareixien sempre, tan netes i lluentes les duia.

Al dit anular de la mà esquerra, li llambrejava un anell d'or, símbol de la seva unió amb Da. Magdalena Coll, que no sé si perquè li venia gran l'anell o bé per no oblidar alguna cosa, moltes vegades hi solia dur un paperet.

No era fumador, ni bevedor, ni jugador, ni res que pogués maldir de la seva irreprotxable conducta: ell era ... EL MESTRE.

Anar a escola amb ell era una tasca i un divertiment ensems. Tota hora li era bona per ensenyar. També castigava si calia, però sempre amb mesura; malgrat que era més afectat de premiar que d'altra cosa.

Jo record, com si fos avui, que els dissabtes, a l'escola semblava festa. Hi havia proves de comptes ràpides, de cercar paraules al diccionari, de dibuix... Però la cosa millor era, sens dubte, la darrera mitja hora: el conte del dissabte, el que, amb tota la gràcia que vos pogueu imaginar, contava D. Albert. Nosaltres, tots asseguts en terra amb les cames encreuades (a lo moro), enrevoltats a ell, orelles ben badades i ulls com a salers, escoltàvem embadalits la contarella. Ah! però el dilluns, el primer

El mestre Albert Castell l'any 1964

(Fotografia gentilmente cedida per Miquel Rosselló Castell)

treball de la jornada era escriure la rondalla del dissabte.

Quan tocaven les onze, acabat el conte, demanava voluntaris per fer dissabte. Sempre en sobraven. Llavors ell escollia un grup dels més grans. acomiadava els altres, i tot seguit començava la neteja. S'agranava l'escola, s'espolsaven els mobles, es netejaven els vidres, es regaven els cossiols, es desava tot, tot. Ben entès, que el primer que agafava la granera i més feina feia, era D. Albert.

Una de les moltes virtuts que l'adornaven era la puntualitat. Uns minutets abans de l'hora d'entrada a l'escola, els estricteament necessaris, voltava el cantó de Ca mestre Jordi, amb pas decidit, (jo sempre he sospitat que tenia les passes contades des de ca seva a l'escola) empinat i, per no perdre temps butxaquant-se, portava la clau de l'escola de tal manera, que la feia voltar entre el dit polze i l'índex de la mà dreta, al compàs del seu caminar lleuger. I era allò de què quan obria la porta i entràvem tota l'al.lotea darrera d'ell, el rellotge de l'escola, invariablement, tocava les vuit, o les dues, segons fos el matí o l'horabaixa.

Acabada la classe, en canvi, no li importava quedar-se mitja hora més, tot sol o acompanyat d'algun alumne el comportament del qual no havia estat prou satisfactori.

Fora de les hores de classe, de vegades jugava amb nosaltres, es preocupava de la nostra higiene, ens ensenyava com fer-nos les dents netes, i aprofitava qualsevol circumstància per inculcar-nos coneixements que poguessin ser-nos d'utilitat.

Amb una quota de deu cèntims que pagava cada alumne totes les setmanes, inicià una biblioteca, la qual, quan jo vaig

NOTES HISTORIQUES REFERENTS A LA URBANITZACIO DE D'AVANT SANT MARÇAL

Quan vaig anar de Vilafranca de Bonany a veure la Parròquia de Sant Marçal, recent nomenat rector de la mateixa (Juny 1959) en viatge particular, record que el conductor del cotxe va pujar pel camí vell des de Santa Maria vora la possessió de Son Cos fins a l'entrada de la Rectoria, em va fer una impressió de gran soledat.

El dia 28 de Juny al començament de les festes de Sant Marçal, vaig fer l'Entrada Solemne. Molta gent que de Vilafranca em va acompanyar, molta més de la parròquia de Sant Marçal i festa a la plaça gran de davant l'església, em va fer fugir la soledat. Però, després de les festes i enterant-me de com ho hauria de fer per disminuir aquella soledat, em vaig proposar dur a terme l'esmentada urbanització. El rector anterior D. Toni Cabot havia adquirit una part del terreny per fer solars i oferir-los als qui volien fer una casa o vivenda.

Sigui com sigui, no es dugué a terme cap edificació. Jo després, vaig a l'Ajuntament de Marratxí i present un pla de dotze solars a l'esmentat terreny, que aprovaren. Els vaig oferir públicament al poble i als demés interessats. Es repartiren gratuïtament dotze solars a diferents famílies, amb la condició d'haver edificat donar-los l'escriptura. Molt aviat es pogueren donar les escriptures.

DONACIO DE D. MIQUEL FALCONER

Velnat d'aquesta parcel·la de la Parroquia distribuïda en dotze solars ja donats hi havia una gran porció del terreny propietat de D. Miquel Falconer.

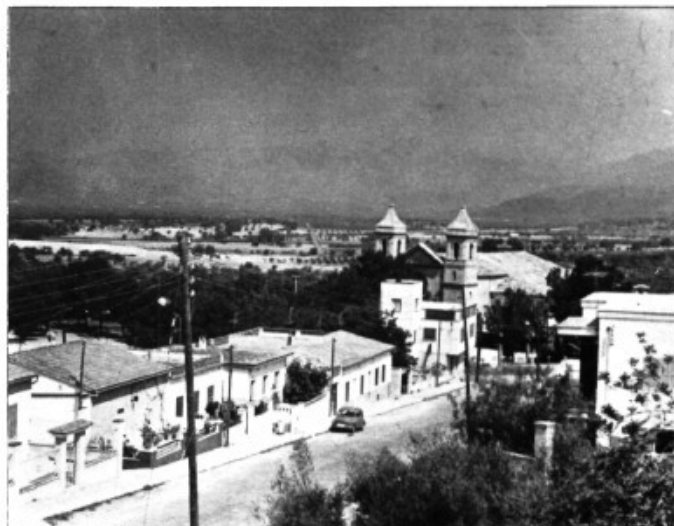
El vaig enterar de l'urbanització i donació dels solars de la parròquia a diferents famílies. Li vaig demanar una part de terreny seu, velnat dels solars de la Parròquia ja cedits. D. Miquel va dir que sí. "Ja és seu". Aquesta porció de terreny estava situada a l'altra banda del carrer "Bàrbara de Verí". Ell morí poc temps després. Però els seus fills firmaren el document de donació. D'aquesta parcel·la es feren sis solars que immediatament es comprometeren als qui volien edificar.

deixar d'anar a escola, ja comptava amb una quantitat de llibres i revistes considerable.

La labor de D. Albert, als meus ulls de nin em semblava immensa; avui, des de l'altura d'un bon caramull d'anys, me pareix igualment immensa i extraordinària.

Gran part de nosaltres, els seus alumnes, l'admiràvem i desitjàvem ésser algun dia com ell era. Dubt que ho hàgim aconseguit; però el que sí podem afirmar, és que si alguna cosa de valor hem duit a terme en aquesta vida, amb bona mesura a ell ho devem.

Quan se'n va anar de Pòrtol ens va deixar un tresor: el seu

EL NOU EDIFICI DE L'ESCOLA PARROQUIAL

Entre la donació dels solars de la Parròquia i la de D. Miquel Falconer, passà algun temps, que va fer pujar el valor dels solars que es pagaven ja a 400 ptes el metre quadrat. Les vàrem donar per 200 ptes el metre quadrat als qui en volien. Començaven el nou edifici de l'escola Parroquial.

EDIFICI DE L'ESCOLA PARROQUIAL, PORTICS I TERRAT

Dels doblers fets de la venda d'aquests solars, poguérem fer un edifici nou per l'escola parroquial amb uns portics coberts a on poguessin trobar refugi quan plugués, o altres serveis. També es va fer un terrat al damunt de l'edifici, molt gran, i quedà unit al pis de la rectoria.

Poc a poc es feren cases noves, i amb altres que es començaven Sant Marçal va ser més alegre.

JOAN FERRER I ALEMANY
Rector de Sant Marçal (1959-1981)

exemple, el camí traçat per poder seguir les seves petjades.

* Tampoc ell va marxar de buit: Es va emportar la certesa del respecte, la consideració i l'afecte de tots els qui el vàrem tractar. Més encara: se'n va dur dos portolans: els seus fills, en Miquel i na Catalina.

L'any 1963, el Mestre Suprem el cridà a la seva presència. D. Albert no es feu pregar massa i, complidor, puntual com sempre, es presentà a la cita el dia 23 de desembre de l'any esmentat, quan ell en comptava 61. Aquesta vegada no feia ballar la clau entre el polze i l'índex de la seva mà dreta. No en portava, de clau. Tampoc degué fer-li falta. Per a ell, les portes d'entrada en el si del Senyor degueren ésser obertes de bat a bat. Ben segur.

JOAN PUIGSERVER I CANYELLES

Beneïdes en temps de don Martí. Els homes que es veuen amb capell són mestre Tomeu "Beneta" i mestre Felip des diaris. L'escolà que s'esclata de rialles és en Pere "Calef". El genet, Martí "Neo", ens ha deixat gentilment la fotografia.

11 ANYS A PORTOL

Benvolgut director de **PORTULA** i amics portolans:

Convidat a posar el meu gra d'arena a la vostra esponerosa revista, en lloc de desxondir-se el meu cap per escriure un article més manco doctrinal, s'han alçat tot d'una les ales del cor per despertar-me unes vivències potser intrascendents, però que revelen la mútua simpatia que compartíem durant els 11 anys que vaig estar entre voltros.

La primera cosa que se m'ocorr dir és que la parròquia de Pòrtol fou la primera que vaig tenir, immediatament després dels 13 anys de preparació al seminari. I ja se sap que, com digué el clàssic: "les olles guarden més temps l'olor de la substància que hi posaren primer". Aquell era el meu temps primaveral... Però, endemés, les circumstàncies volgueren que el poble em donàs una benvinguda vertaderament extraordinària. Record el gran arc de murta amb què endiumenjàreu la placeta, just davant l'airoso façana de la primitiva església; i el multitudinari besamans al "novell sacerdot", dins la litúrgia d'arribada... Però més encara em plau evocar la perduració de l'afecte, fins al dia mateix en què em va tocar partir.

I què diré de fets concrets que puguin interessar? Jo crec que la "normalitat" va ésser la característica de la meua estada a Pòrtol. Tinguérem ocasions especials, com les diverses tandes de missions que remogueren la gent en massa; però més planificadores eren, tal volta, aquelles reunions setmanals amb la joveña que desitjava "el dia de cercles d'estudi" per trobar-se arreplegada. Clar que, de passada, es convertia en el vespre permès per fer la "sortideta": llavors encara no hi havia "tele" ni altres concessions....

Quant als treballs típics del poble, m'agrada mirar fotografies de quan algunes cases estaven endomassades amb enfilalls de pebres vermells. Però lo més curiós era per a mi acompanyar visites amigues a les ollereries per contemplar l'airoso labor d'aquells artistes tan consumats. Jo vaig arribar a aprendre no a modelar olles però sí a fer el bec als "pitxers amb broc".

Finalment, vull fer bona memòria d'una doneta que em va fer "les sopes" els darrers anys, quan la meua germana se n'hagué d'anar a servir els nostres pares, ja molt envellits. Em referesc a una tal "Madò Francisca", dona sempre molt trempada, per grisos o negres que fossin els moments. Com que ja cobrava "les tres pessetes", no volqué fer "tracto", perquè -deia- "si en Franco ho sabia, em llevaria la pensió". Per això acordàrem que vindria un parell d'horetes "por amor al arte"... Un cas graciós que he comentat moltes vegades: Per Corema o per Tots-Sants, que hi havia grans "confessades", li deia: Demà vespre vendran 4 o 5 capellans i, en acabar la tasca, els hauríem de donar un poc de sopar. La resposta no es feia esperar: Si va bé un plat de sopa i un bullidet, que això pot esperar, no em fa por, en poren venir una dotzena! No en va Madò Francisca s'havia passat mitja vida per dins cases de possessió. Per això sabia bé com se cuinaven "aquestes herbes". I els capellans ho reconeixien: tots se'n llepaven els dits!

Es ben hora de posar punt final. Perdó per haver caigut dins la trampa de repetir les coses "d'aquells temps". Però tot pot ajudar a mantenir l'humor i l'amor en esperit juvenívol, si, a la vegada, procuram estar oberts als nous "signes dels temps".

I res més per avui. A reveure i amb Déu siau!

MARTÍ CIFRE

PORTOL DELS ANYS QUARANTA

Pareix que era ahir quan un estol de joves esperonats i dirigits per un d'ells, mestre d'un col·legi ciutadà i ensems estudiant a la Facultat de Filosofia i Lletres, tots ells ansiosos de jugar a periodistes, treien als carrers portolans una novella revista, *Pòrtula*, i d'això han passat deu anys.

També a mi em sembla que fa breu temps que, per primera vegada, passava visita als malalts d'aquest poble, i el passat novembre s'acompliren els quaranta-nou anys.

Com ha canviat Pòrtol i la seva gent de llavors ençà! En el més breu espai possible procuraré donar a conèixer com era la vida portolana ara fa quasi mig segle.

No referiré res que faci referència a la meua tasca professional, caldria emprar més d'una Pòrtula sencera per contar, damunt per damunt, les incidències i anècdotes viscudes al llarg d'aquests anys: des del part fet a la claror d'un llum d'encruia fins a la cridada nocturna urgent motivada per la petició d'un volant per anar el dia següent a fer una anàlisi...

Pòrtol era en aquell temps un poble petit i, sobretot, pobre, que anava vivint i amillorant a poc a poc gràcies a la laboriositat de la seva gent honrada i tranquil·la, que vivia per la feina. Més camperol que industrial, molts dels seus habitants treballaven les possessions velnes, altres es desplaçaven fins a les de sant Jordi; també hi havia bastants de picapedrers que, qualcant la seva bicicleta, anaven a fer feina a Ciutat. La seva indústria podríem dir que casi es reduïa a dues coses, el pebre i el fang.

De cases dedicades a la fabricació del pebre n'hi havia cinc: ca'n Marçal, ca'n Calet, ca'n Pinso, ca'n Parró i ca'n Pitxon. El temps de l'any que es collien, especialment a sant Jordi, els pebres, dolços i coents, la major part de les façanes del poble estaven endomassades amb enfillos vermells que es secaven al sol.

La fabricació d'estris de fang també tenia molta d'importància, arreu de Mallorca eren coneguts els ollers portolans. Antigament cada any anaven fins a Lluc a fer una cuita. Hi havia més de vint olleries que han anat minvant progressivament.

Una tercera activitat que, potser al final, era la més productiva de totes, i que no era exercida en general per homes sinó per dones era la d'"anar a fer plaça". Eren dotzenes les portolanes, casi totes casades o vídues, que els dies feiners, i qualche vegada també els diumenges i festes segons l'època, cercaven mig Mallorca cercant tres productes que surten espontàniament: espàrecs, esclatassangs i caragols. Això, juntament amb l'aviram, de producció pròpia o adquirida a les possessions properes, i fins i tot a les llunyanes quan es tractava dels cocovers -el principal dels quals era l'amo en Joan Cantó- juntament amb la verdura, generalment feta als corrals de les cases -en aquell temps la majoria d'elles el tenien més o manco gran- era duita a vendre a Ciutat. Els dissabtes ben dematí aquelles mateixes dones, ajudades a vegades pels fills joves o altra gent llogada, segons la importància

del gènere acumulat, anaven cap a Palma, bé utilitzant carros propis, bé amb l'autocar de línia. Aquest -l'anomenat vulgarment camió i, fins i tot feminitzant-lo, camiona- anava ple de placeres. El sostre del cotxe, estibat de cistells, sacs i coves. Tot es descarregava a l'arribada i les dones es dispersaven, qui a la plaça major, qui a la de santa Catalina, qui a la de Quadrado. Entre els dos autobusos que pujaven a les onze i mitja i a les dues tornaven la majoria d'elles, amb coves i sacs buits, però amb les butxaques ben plenes.

Els carrers es pot dir que no han fet massa canvi, però vull

referir-me a una particularitat del carrer que avui anomenen Major. Aquest carrer, primer de son Seguí i després d'Olesa, potser un dels més llargs, si no el que més de la Mallorca forana perquè anava des de sant Marçal fins a sa Penya era, amb molt, el més important del poble. Hi havia l'església, el convent, tots els cafès i la majoria de botigues. La particularitat que esmentava era de tipus demogràfic. Aquest carrer, entre l'església i les cases de sa Font, fins a mitjans dels anys cinquanta hi havia un gran predomini de nins sobre les nines; en canvi, des de l'església fins al convent de les monges predominaven aquelles. Als cafès, que eren ca'n Jaume, ca na Xesca, ca'n Crosta i ca'n Flor, tots situats en aquest segon tros de carrer, no hi havia cap allot i sí cinc allotots, totes entrades dins la pubertat. "Ja comença a fer olor de polla" deia la madona d'un d'ells. Les més joves eren les filles del fuster de ca'n Flor, les quals es divertien tocant el timbre de ca's metge al passar a la nit venint de la doctrina que tot l'any feia a l'església el rector mn. Joan Vich.

Les botigues eren poques: ca'n Ferriol o ca'n Millo, ca's Secall, es Forn de la Plaça, ca'n Crosta, ca na Rosa, sa Bassa, ca na Matgina, es Forn de sa Bassa, ca'n Sipera i ca mestre Ramon Domingo. Eren ben poques les coses de menjar que oferien. S'ha de tenir en compte que estam parlant de l'època de les cartilles de racionament, de l'estraperlo, de la fam. Record que cada vegada que receptava llet d'ametla, per estar contrariada la malaltia a la llet natural, com que no hi havia a cap botiga "Nutrona" l'havien de fer expressament a ca l'amo en Martí Barrera, que era on hi havia les moles per fer la llet d'ametla de Nadal.

Nosaltres, quan venguérem, anàrem a viure a ca's Metge, la casa actualment veïnada del comerç de Miquel Xic, que rebé aquell nom perquè fou habitada pel després famós oculista Antoni Yarza. Crec que era l'any vint-i-nou quan començà a visitar a Pòrtol com a metge de la societat "La Hermandad", que tenia el local social al cafè de ca'n Crosta (que era també botiga de vendre, barberia, estanc i central telefònica). Jo vaig substituir n'Yarza com a metge d'aquesta societat. Al meu temps la Junta estava formada, entre d'altres, per mestre Tià Barrera, l'amo en Xesc Valent de son Pi, mestre Antoni Canyelles de ca'n Benet, mestre Tasar Rosseió i mestre Sebastià Miqueló. A més d'aquesta societat n'hi havia una altra del mateix caràcter, els "Obreros Católicos", domiciliada a la botiga de ca na Rosa, el metge de la qual era n'Antoni Jaume "Rafelino".

Els cotxes particulars es podien comptar amb els dits d'una mà. Me sembla que n'hi havia a ca'n Calet, ca'n Parró, ca'n Marçal, ca na Rosa i ca'n Ros. Tots ells, a més del servei propi, eren emprats com a ambulàncies en casos urgents, per dur malalts a les clíniques ciutadanes. Mai se sentia dir que cap propietari refusés fer aquesta feina.

La vida religiosa era molt important i variada. Com que no hi havia tele i la ràdio encara duia bolquers i hi havia dificultats per anar als espectacles de Palma, molta gent passava el temps en cerimònies religioses. La missa major cantada els diumenges. Els cantors eren l'amo en Jaume des Tancat, posteriorment s'hi afegí en Nofre Sastre, i en Tasar Pocoví que tenia una veu de tiple molt bona i era el cantador habitual de la Sibil·la per Nadal. El cap vespre hi havia el res del rosari, que uns anys després es feia un poc més prest de l'acostumat per donar temps a poder anar al futbol, al primitiu camp del Figueraleit, a la carretera cap a santa Maria. També hi havia les processons solemnes de setmana santa, Corpus, Cor de Jesús, etc. Com a anècdota record que a la processó del dia de Rams, un any el predicador extern que vengué tenia necessitat de prendre un vermell d'ou batut després de cada sermó fet pels carrers... i eren catorze sermons!

Fins als anys seixanta tenguérem de rectors mn Joan Vich, de santa Maria, mn Pere Rubert, d'Inca, mn Joan Mateu, de Bunyola i mn Martí Cifre, de Pollença. Podria contar moltes anècdotes d'ells, però en diré dues. Un d'ells va veure un al·lota de devers devuit anys que tot passant devora un jove li feu lo mateix que en Michel al jugador del Valladolid. El bon home, escandalitzat, la cridà i li digué: "Tal, vine a l'església de pressa a confessar-te perquè has fet un bon pecat". Un altre rector tenia al convent de les Monges un grup d'al·lotes que l'esperaven per fer una conferència. Al sortir de la rectoria es trobà amb un amic seu que el convidà a anar amb cotxe al poble del qual tots dos eren fills; hi vengué a bé i deixà les pobles al·lotes esperant-lo fins que fou fosca tancada.

Les monges franciscanes, a més d'anar als malalts, es cuidaven de l'escola dels nins petits fins que feien la primera comunió i de les nines fins que acabaven l'ensenyament primari. Quan venguérem n'hi havia vuit, sor Maria Clara, que era la superiora, sor Caterina, l'enfermera, sor Estanislava, sor Maria de la Bonanova, sor Margalida d'Alacoc, sor Antònia del Cor de Jesús, sor Maria Teresa i sor Sebastianiana. De llavors ençà n'hi ha hagudes moltes més, però la seva relació serà objecte, si Déu ho vol, d'un altre article.

A l'escola pública encara era viu el record del mestre Albert

Castell, del qual podreu trobar referències a un altre article d'aquest especial. Els mestre que hi havia quan arribàrem foren interins fins a l'any quaranta-quatre, quan vingueren en propietat els senyors Rafel Salvà i Bartomeu Rigo i les senyoretes Assumpció Martí i Maria Roca, les quals finiren la seva vida professional a Pòrtol mateix després de dur a terme una tasca encomiable.

Una cosa que al principi ens feia molta gràcia era el fet que les parelles que festejaven, assegudes davant ca l'al·lota, al carrer, ho feien girades cap a la paret. A ca'n Flor feien cine molts de diumenges capvespre. També hi havia una companyia d'afec-

Guillem Massot i Capó

ats a la comèdia que, de tant en tant, en posaven alguna en escena. Els vérem representar Les coves de Galdent, els protagonistes principals n'eren na Caterina Canyelles de ca'n Vent i en Tomeu Moll Pinso. Jo, que aleshores pas-

sava el poc temps que em quedava lliure escrivint qualche vers, vaig escriure un drama, el Tresor de son Torrella, que fou representat diverses vegades pel Nadal del quaranta-sis. N'eren actors na Magdalena Salas, esposa de Tomeu Gregori, en Rafel Ramis Mè de ses Rotes, en Toni Canyelles Gregori, la seva filla Magdalena, en Miquel Canyar i l'amo en Tomeu Canyelles Rugal, la feina del qual meresqué els elogis del dramaturg i poeta Guillem Colom que assistí a l'estrena.

Per acabar aquests apunts ho faré amb una vivència més personal. El meu pare, que morí a Pòrtol el maig del quarantatres va deixar sense acabar d'enllestir una important col·lecció de Música popular, recollida des de l'any cinc anant pels pobles mallorquins. Això motivà que durant els primers anys següents al seu traspàs foren molts els lletraferits interessats per aquella obra que vengueren a ca nostra, inclús molts d'ells hi dinaren. Record, entre els músics, mn Rafel Vich, organista de la Seu, don Pep Balaguer, ex director de la banda del Regiment, en Jaume Roig, pianista i director del Conservatori, l'inoblidable Mn Joan Maria Thomàs, compositor, fundador i director de la Capella Clàssica, el qual incorporà al repertori d'aquella cinc cançons populars harmonitzades pel meu pare. Una d'elles -l'Infant i la Dida- obtingué un grandíolós èxit quan la Capella anà de gira pels Estats Units. Manuel Palau, compositor valencià, el coreà Eaktai Ahn, director de l'Orquesta Simfònica de Mallorca, el qual feu servir una melodia de la col·lecció per a la seva obra simfònica Mallorca. Entre els literats els poetes Riber, Ferrà, Colom, Forteza i Guasp. L'escriptor Miquel Arbona, el canonge Joan Rotger i el filòleg, deixeble de mn Alcover, Francesc de Borja Moll. Molts d'aquests personatges era la primera -i en molts de casos l'única- vegada que conegueren Pòrtol.

ANECDOTES

Em demanen un breu recordatori dels casi 32 anys que vaig exercir com a Metge Titular de Marratxí, i he considerat que unes anècdotes resultaran molt més il·lustratives que una "parrafada" escrita.

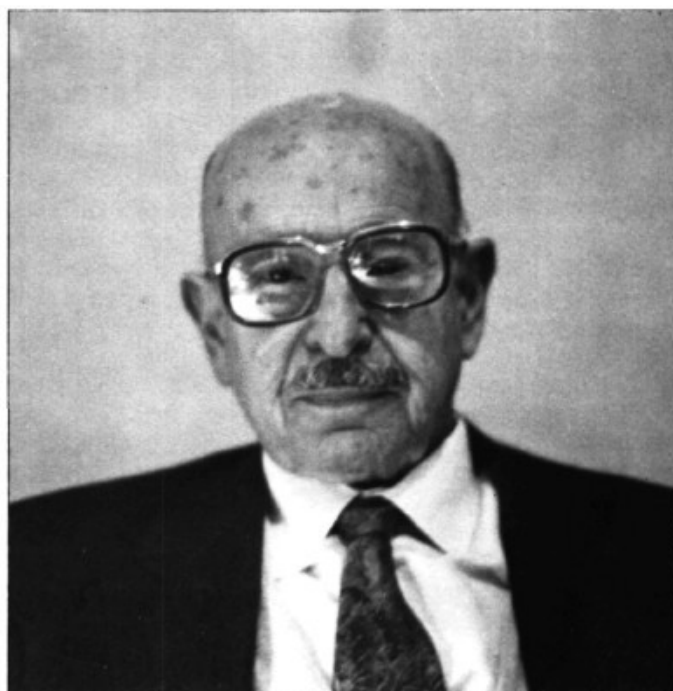
Quan vaig venir a prendre càrrec de la vacant, un company (avui bon amic) va tenir l'atenció d'anar a esperar-me a l'aeroport amb un BISCUTER.

He d'aclarir que un BISCUTER era un cotxe amb motor de dos temps, rodes molt petites, sense portes per entrar(això es feia alçant un cama i aficant-se a dintre), amb carrosseria descoberta, un sol seient on s'hi col·locaven dues persones amples, sense arrencada elèctrica ni marxa enrera, i naturalment amb un xasis separat uns centímetres del sol. I com el fabricant suposava que no viatjarien amb paquets no havia fet cap mena de maleter. Dins ell ens vàrem col·locar la meva dona, el meu company i jo mateix.

A un cotxe d'aquestes característiques, i amb la sobrecàrrega que dúiem, circular per les carreteres, la major part de les mateixes estaven sense asfaltar, significava que el cotxe qualche vegada pegàs pel terra o arrossegàs una pedra mínimament grossa de les moltes que es trobaven, encara que no tantes com els sotracs. L'anada va ser lenta, els esforços per no perdre l'equipatge donaren bon resultat i la perícia del conductor va fer que arribàssim sense novetat.

Quan record el cas em pos a riure, però el que faig sempre i ara ho repetesc des d'aquí, és agrair l'atenció del meu company que va arriscar el seu cotxe i va assumir la proesa de conduir-lo per facilitar el nostre trasllat i evitar-nos moltes molèsties. Una altra vegada GRACIES.

Quan llogàrem la casa del Pont d'Inca tractàrem amb el propietari les reformes que feien falta per deixar-la en les condicions degudes, ja que pel llarg temps d'estar deshabitada s'havia espatllat. Un cop estàrem d'acord en tot, li vaig demanar que traslladàs la cuina a un altre lloc perquè allà on estava resultava molt molest. Per això havíem de comprar una cuina econòmica nova, uns altres rentadors, fer noves estanteries i tornar reconduir les canonades de l'aigua i de les clavegueres a la nova instal·lació. El propietari va accedir a realitzar les obres si augmentava el lloguer convingut en cent pessetes mensuals. Ho vaig pensar i vaig acceptar.

El Dr. Sebastià Seguí

Ja vivint i exercint al Pont d'Inca, un matí mentre la meva esposa estava a la cuina fent feina, al girar el cap va assustar-se molt quan va trobar darrere seu un amic de la família. Ella li va demanar com havia entrat i ell va contestar que com que havia cridat i no havia contestat ningú va obrir la porta i va entrar fins on era ella.

Es cert que a una casa de metge hi acudeixen tota classe de persones però per aquells dies no tancàvem la porta igual que ara.

Alguns recordam els serveis de tramvies que unien Palma i el Pont d'Inca. Era molt agradable i entretingut si un tenia pressa. Inclús podia, durant el trajecte, aturar-se a prendre un cafè, comprar tabac o realitzar qualche altra activitat per l'estil. Era suficient comunicar-ho al conductor, que generalment ens complaïa, però això sí, havíem de correspondre-li quan era ell qui ens feia esperar uns minuts. I posats a aprofitar el viatge, no hi havia cap inconvenient a col·locar uns sacs de patates o verdures o animals de "companyia" com gallines i conills si un trobava un foradet a la plataforma. I els autobusos, molt protestats per cert aquells dies, ens privaren d'aquests plaers tan gratificants. Per això els anomenaven els "AutoAbusos". QUINA VERGONYA.

I és que "la vida no canvia, qui canvia són le persones".

SEBASTIA SEGUI

LA PESTE DE 1652 A MARRATXI

(Dades consignades per D. Joan Oliver, capellà de Marratxí en aquells moments)

El nombre de víctimes va ser superior al consignat als llibres parroquials, el contagi va durar més d'un any.

La terrible epidèmia, a l'entendre del llicenciat Oliver, va penetrar a la vila de Marratxí durant el mes de gener del 1652. El nombre de víctimes no es sap ben bé. Declara l'esmentat capellà que ell va assistir a 57, número suficient per deixar minvada aquella vila tan disseminada, deixant-la en la mateixa postració que la resta de Mallorca.

En semblants casos sempre ens hem de situar. Als habitants actuals de la vila, que compta amb tantes barriades, totes populoses, els semblarà petit el número de morts que hi hagué, però ens hem de traslladar a la vila d'aquella data adonant-nos del petit número d'habitants que la poblava.

Composaven el seu poblat, arreu del terme, les importants possessions d'Antoni de Verí, la d'Antoni Caulelles, la de Joanot Cós, la Portella o Pòrtula (l'actual Pòrtol) i la Cabanassa de Francesc Torrella, la de Jeroni Sales, la de Joanot Sureda, totes amb llurs cabanes, Cabanetes i Cabanasses que no eren més que les cases o viles rústiques destinades als servidors que se'n cuidaven de les feines agrícoles. Aquests edificis estaven situats no massa enfora de les cases o viles urbanes on vivien els nobles senyors, la major part de l'any, amb els seus majordoms, majors i demés.

Eren altres components varies possessions de menor importància com Son Pizà, Son Frau, Son Nebot, Son Pons i algunes més. Seguien després els Rafals "dels Olivers", "dels Teulers", "dels Gelaberts" i altres, a més dels antics hostals, clàssics albergs en el seu moment, les tavernes actuals com "L'hostal de Son Sureda", "L'Hostal de La Teulera", "L'hostal de l'Aljub", "L'Hostal de'n Tamoreix", i tants d'altres avui ja desapareguts.

La Portella (Pòrtol) i la Cabaneta de Son Caulelles (Sa Cabaneta actual), en la data que estudiam apareixen sense cases encara, però ja hi figuren alguns establiments. Al "Pou des Coll" i l'antiga Teulera (l'actual Marratxinet) existien ja algunes cases amb famílies i llinatges d'un cert honor. Al "Pla de Na Tesa" es continuaven els "Establiments de Son Ametler" per tal d'edificar ja a l'estil de la nova Son Brigadí. Al que anomenam avui Pont d'Inca el corrent d'habitadors era nul. Era un lloc fatídic, perquè allà eren ajusticiats diversos delinqüents. Com a record li ha quedat a una pòssessió el nom de "Sa Forca", i el 15 de febrer de 1669 va ser encara enterrat a l'església de Sant Marçal, per gràcia particular del Virrei de Mallorca, el cadàver d'Antoni Serra "Roegó", duit del Pont d'Inca on havia estat ajusticiat. Era bandejat, natural de Sencelles.

Amb aquestes dades, adduïdes únicament per aclarir i produir ambient al voltant del fet que historiam, qualsevol pot entendre que la vila de Marratxí no era més que un territori dividit en grans possessions i molt de camp i conseqüentment, la seva població havia de ser reduïda; per afegit, bastants dels seus

Mn. Joan Vich i Salom

pagesos i servidors eren de vila externa.

Tornant ara al nostre Llicenciat, no és forçat transcriure unes paraules interessants, principi de la seva interessant Memòria: "Fas memòria dels que moriren de la peste en la Parròquia de Marratxí, en los quals jo he assistit en administrar los Sagraments, ço és: confessar, combregar, extremunciar i en los enterros". I a una altra part d'aquesta Memòria afegeix: "estos que segueixen son los desta parroquia a qui jo he assistit tot sol, morts del contagi o peste que diuen. Son 57, entre homens, dones, minyons i minyones". D'aquestes cites es desprèn fàcilment que el número de víctimes indicat no comprèn totes les que hi va haver a la vila. Aquest fet no és d'estranyar, tenint en compte el desordre i la confusió que hi havai a tot Mallorca. Aquells fragments en blanc de folis de defuncions del 1652 de tantes parròquies que foren atacades, callen i amaguen noms de morts que no varen esser inscrits. N'hi va haver també que moriren els primers dies, sense haver rebut cap mena d'auxili, ni temporal ni espiritual i els seus cadàvers, per no poder ser enterrats a les esglésies per allò d'evitar el contagi, varen ser enterrats a llurs propis corrals, i llurs noms tampoc no figuren als llibres. En una paraula: hem de convenir que el número de víctimes era superior a 57, i per altra banda, que també tenia raó el Llicenciat quan va dir que el número de morts no es sabia mai.

Ara, només unes poques notícies més sobred l'horrible drama que va tenir lloc a Marratxí: la primera víctima va caure a Son Brigadí "dels Establiments de Son Ametler". A aquesta casa moriren cinc persones víctimes de la pesta. A la possessió de Son Frau en moriren quatre. A la casa de Bartomeu Oliver del Pou d'es Coll hi va haver, ni més ni manco, sis víctimes i foren ferits el pare i la mare; a ca'n Pere Oliver, veïnat seu, n'hi va haver quatre, i seguint d'aquesta manera. El darrer que va morir víctima de la mortífera pesta fou Joan Tugores, el dia 9 de febrer de 1653. La pesta havia durat un poc més d'un any. L'índex del Rector Oliver on figuren els 57, es ben curiós, fins i tot en el més petits detalls, però el temps no dona per a més.

Notes històriques publicades a la premsa per Mn. Joan Vich l'any 1952, transcrits per l'empleat administratiu de l'Ajuntament de Marratxí Jaume Canyelles i Canyelles (original en castellà)

Seminaristes a Pòrtol, 1946. Gentilesa de Mn. Cristòfol Tries

FORNALUTX

Un dels pobles més bells de la Serra Mallorquina és Fornalutx, veïnat de Binieraix i Sóller, just baix del Puig Major.

Està rodejat d'oliveres i de tarongers i veïnat hi passa un torrent que baixa les aigües de pluja cap al port.

Les façanes de moltes cases pareix que estan forrades d'or, vull dir forrades d'aquesta "patina" color ocre que posa el temps que passa a les coses que toca.

Queden carrers estrets i empedrats, què hermoses són les torres de la Casa d'amunt i de l'ajuntament!

He visitat fa poc amb la meua germana un poble a França que es diu "Cordes" a un quilòmetre d'Albi, un poble del segle XIII. Fornalutx s'hi assembla un poc. Més a prop tenim Pals i Tona a Girona. Quantes bel·leses escampades pel mar!. Tornem a Fornalutx. S'hi veuen teulades que diuen: "Qui quan és jove no treballa quan és vell dorm a la palla".

A aquest poble tan bell vaig esser enviat per ser el rector de la parròquia pel Sr. Bisbe Joan Hervàs acabada la carrera al Seminari l'any 1951. Vaig viure allà quinze anys fins l'any 1966 que vaig esser enviat al Pont d'Inca un any i després a Pòrtol vint i tres anys.

Jo tenia llavors quan vaig arribar a Fornalutx 27 anys i vull recordar moltes vivències: Les festes sempre solemnes a l'església. Gairebé totes amb repic de campanes el dia abans i cant de completes, predicador extern i cant de vespres i processó. Així celebràvem Cap d'Any amb el Nin Jesús, La Puríssima, Sant Josep, Sant Antoni de Viana, Sant Sebastià, les Visites al Cor de Jesús, El Corpus. Record les processons de Setmana Santa del

Dijous i Divendres Sant i la Processó de l'encontre el dematí del dia de Pasqua. Record també com després del funeral tots els homes portant un ciri encès acompanyaven el mort fins al cementiri cantant el Missere al mig d'un silenci monacal.

Enyor també aquells repassos cantats damunt totes les tombes al dia de Tots-Sants. Els al·lotets que cantaven i m'acompanyaven tots ja són casats. Record també els sol-pas pel poble i per totes les possessions com Bàlitz d'avall, Monnàber, les Cabanes i Montcaire, on dinàvem.

Quan també era el dia de Primeres Comunions o unes nocces, la baixada del bou per les festes del naixement de la Mare de Déu el 8 de Setembre, aquells combregars solemnes als malalts i les festes de Nadal amb la Sibilla i els Reis, aquelles confessions de cada mes de tots els joves, al·lotets, pares i mares de família, aquells refrescs que feien els obrers de les Obrieres acabada la Missa Solemne del matí amb olor de murta davant la Casa.

Ara quan pas per la plaça veig un gran fasser sembrat al fossar just baix del rellotge. Jo el vaig sembrar i pens com passa el temps.

Me passa el mateix quan sortint cap a "Casa Antonia" veig el baladre i xiprers i fassers sembrats per aquell entorn tan preciós, també foren sembrats per mi.

He recordat aquestes vivències perquè en Biel Massot, de **PORTULA**, me demanà per commemorar els 10 anys d'aquesta revista, un article. No sabia què escriure. Una abraçada forta i fins a una altra.

CRISTOFOL TRIES

NO US MOSSEGUEU LA LLENGUA, COMDONAU-VOS-LA

No ha plogut poc des que una sèrie d'articles, publicats a *Pòrtula*, sota el títol genèric de *En torn del repte de l'autonomia, la normalització lingüística i la posició central dels mitjans de comunicació*, van obtenir el reconeixement per assolir el II Premi de Premsa Forana. Eren els primers mesos de 1985. De llavors ençà hi ha hagut inundacions i pixerades mil. El lema de la primera campanya normalitzadora de la llengua era, llavors, *Comunicació i convivència* i el seu missatge central, *La nostra llengua té molt per donar-te*. Amb una mica de cinisme jo ho tradula per *Subvenció i Subsisitència* o per *La nostra llengua pot contagiar-te*, en referència a la SIDA.

Deia que ha plogut prou com per esbaldregar el mur de Berlín, canviar fronteres, i reconduir l'aigua per corrents més naturals i amb independència. Així doncs, els pressupostos d'una cultura nacional popular que proposava l'any 85 encara és aigua estancada dins el cocó, que s'ha d'unir al gran corrent de la història. Això sí: sabem que la llengua que no cal mossegar és el català.

I de la posició central dels mitjans de comunicació, què cal dir-ne? Quelcom semblant: que ocupen una posició central per a no arribar a la llengua. I que la SIDA (Síndrome d'immuno-dependència adquirida) fa més matx que mai, malgrat els eufemismes estiguin a l'ordre del dia. Aquest és, encara, un país feliç on no es compten els afectats, ni es fa el seguiment de les campanyes. Déu o el *number one* ha dit: "no és bo que en Cañellas estigui tot sol i li donaré una ajuda adequada amb n'Obrador" (Gen. 2, 18). I els deixa que facin i desfacin mentre no toquin l'arbre prohibit, sota amenaça de patir la independència i el que comporta.

El bé i el mal, avui i aquí, és aquesta SIDA, aquest síndrome d'immuno-dependència. Que en quedi afectat un Mateu Joan, tan Florit ell per s'Arenal, amb els "trajes" que fa el seu sastre a un puput no és escandalós. Però ha quedat demostrat que no tan sols es contagien els grups de risc, sinó també els ambidextres.

Per aquest temor al contagi, l'auto ha esdevingut tan imprescindible com el comdon. I vicerversa. I els intolerants de sempre cacen bruixes on hi ha sanadores. I en lloc de dir -en positiu- *múerdete la lengua i parla català*, em comdonen la meva.

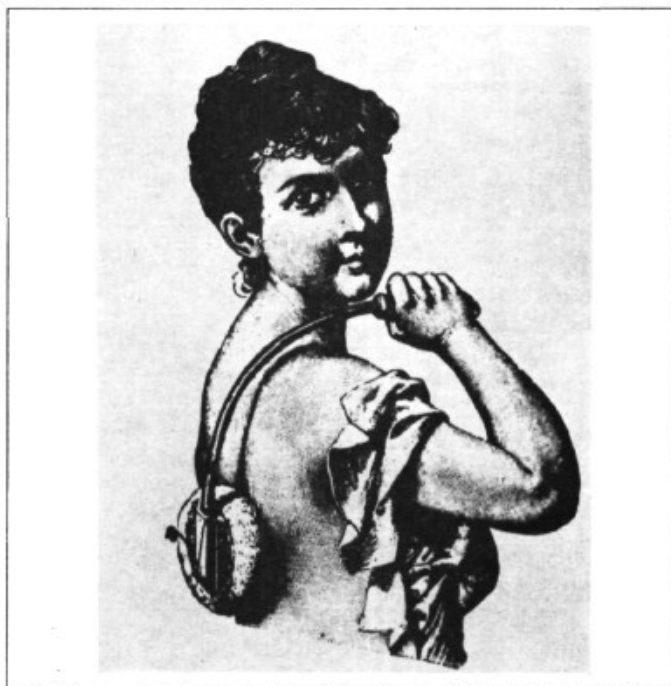
(Amb el *I don't want a lover* (quelcom així com *he de menester pergar-te un polvo*) de Texas, com a sintonia de fons, aquest article commemoratiu del Xè aniversari de *Pòrtula* perd el regust del verb.

I el verb es feu carn

I el PSM, tercera cameta

I el comdon habita
entre nosaltres.

La cameta d'enmig, un penjaroll espanyol. Sa bèstia s'erra i se'n va a una plataforma d'autogovern. I me té un morro que el dia després de les eleccions, no accepta la majoria absoluta i li vol

Carmina Burana, ella.

envestir amb el carrer. En Pere, sang vol. I commemora la derrota catalana, provant-ho amb un colom. Però li recorda en Damià: pons-eló!, que l'independentisme és tan nou com la SIDA i ja saps lo de les Putes de Barcelona. Demaneu, sinó al Magic Johnson o a F. Mercuri.

Redona els hi surt la gota. I embolicada de goma.
Cantem tots plegats:

España ciega (que no hi veu. No que sega el que els altres sembren),

mi España.

Seca, hermosa, exasperante,

ancha España, que en vano cabalgo (colcar sobre un cavall. No, que jo sia car), **nunca abarco** (ningú anomena el de rejilla)

España, que en mi lates (no és que en fermi mil; sinó que és com el coret)

y más y más te afirmas, cuanto más te combato

y eres (ferir s'escriu amb "h") **yo, sin ser** (no existeix) **mía; no consciente** (sense coneixement), **de carne.**

Uff! A la fi s'ha acabat la cançó texasperant)

L'any que ve, o d'aquí a cinc més, podrem esmolar més la llengua. Però ara ens quedam amb un partit que s'ha atrevit a censurar un mitjà de comunicació tan petit com s'Arenal. Quelcom insòlit en una democràcia de moment, comdonada, com per art i gràcia corcuera. Ara la serp, parla com Zaratustra:

-Ets un esclau? Doncs, no pots ser un amic.

-Ets un tirà? Doncs, no pots tenir amics.

CARMINA BURANA

Esportula

PORTULA I L'ESPORT: JUNTS DES DE FA DEU ANYS

Al començament de la dècada dels 80, i quan el nostre poble assaboria el camí de la democràcia deixant darrera la dictadura, es veia amb unes perspectives molt bones lo que ens venia per davant.

Deu anys ja fa que va néixer, gràcies a la il·lusió d'aquell grup d'esplai "Focs i Olles" de Pòrtol, la nostra revista *Pòrtula*.

Aquell grup, pels motius que siguin, no ha continuat, però sí ho ha fet la revista marratxinera *Pòrtula*. Està amb nosaltres, i per tant, la llavor d'aquella obra va esser fruit de bona qualitat.

Sí amics, deu anys hem passat, amb moltes coses de la nostra història escrites a les pàgines d'aquesta revista. Dia a dia, mes a mes, any darrera any, a aquestes persones que han volgut que aquella llavor no es perdés, a tots ells, els donam les gràcies per mantenir-nos. A l'entrada de la dècada dels 90, i enfilant la recta final per arribar al 2000, amb les innovacions que mes a mes es fan per millorar i perfeccionar la nostra revista, la secció *Esport-Pòrtula* vol ajudar a que no mos falti la informació del nostre esport ni dels nostres esportistes. Ja des dels primers números podem veure, d'una manera o l'altra, com ha quedat escrita la nostra història esportiva. Per això, els qui col·laboram en aquesta secció desitjam que aquest aniversari suposi una continuïtat, per molts d'anys, de la informació esportiva dins les vostres pàgines.

EL MARRATXI ABOCAT CAP EL DESCENS. LA JUNTA DIRECTIVA ES FA AMB ELS SERVICIS DE MIQUEL SUREDA ("DE SA BASSA")

El C.D MARRATXI, a punt d'arribar al final de la primera volta del campionat, es mantén en el darrer lloc de la classificació amb vuit negatius, i partit rera partit veu com aquesta categoria li queda un poc grossa, després dels darrers partits jugats. Degut a aquesta situació la junta directiva es reuní per prendre decisions ràpides, i per poder treure, lo més aviat possible, l'equip d'allà a on es troba. Les decisions preses foren: 1) Cessar l'entrenador, Fernando Monterde, degut als mals resultats de l'equip. 2) Fer-se amb els serveis d'un segon entrenador, càrrec pel qual s'ha fixat a un bon amic i conegut de l'afició marratxinera,

Coordina
aquesta secció:
TOMEU POU
(Col·labora: Pep Lluis Lupiàñez)
Fotos :Pep Prats

i que tan bona feina ha realitzat dins el futbol base i el primer equip: en Miquel Sureda (de Sa Bassa) que es farà càrrec de l'equip fins a tenir nou entrenador. 3) Fitxar uns jugadors revulsius per bé de l'equip.

Esperam que el mes de Desembre sigui més d'esperança per al C.D. MARRATXI.

L'U.D. PLA DE NA TESA GUANYA ELS DOS PRIMERS PARTITS DE LA Lliga 91/92

A la vista de la situació que estava passant l'equip pladenateser, la directiva va acordar anar preparant un equip nou de cara al futur.

Els fruits d'aquesta decisió no s'han fet esperar, i el passat dia 1 de desembre obtinueren la primera victòria del campionat davant el Valldemossa At., amb un marcador de 3-2, per després, la següent jornada,

L'equip del futbol 7 des Pla de na Tesa

MOTOR MARRATXI

Servei Oficial

Exposició i venda d'automòbils
Reparacions en general de l'automòbil

C/ Weyler 9-A
Es Pla de na Tesa

Tel. 79 52 28
Fax 79 52 28

guanyar dins Puigpunyent per un tanteig de 4-5, deixant així el farolet de la Segona Regional. Esperam que aquesta feina no sigui flor d'un estiu i poguem veure com es va col·locant l'equip en els llocs que li corresponen.

Els juvenils segueixen en la mateixa tònica: van els darrers classificats. En canvi, l'equip que més alegries està donant a l'afició és el de cadets, que no han perdut el tren de la capçalera de la classificació, i estan en el tercer lloc de la taula a 2 punts del líder.

Joan Iniesta, màxim goleador de Futbol 7

Pels infantils aquest no és el seu any; encara no coneixen la victòria, però no es desmoralitzen i lluiten tots els partits per veure si poden aconseguir-ho.

L'equip de benjamins també està fent una bona temporada. i està ben classificat. Per acabar amb aquest club, dir-vos que els al·lots del Futbol-7 s'estan mantenint en la meitat de la taula classificatòria.

ELS JUVENILS DEL SANT MARÇAL NO PERDEN CAP PARTIT AQUEST MES

Dolenta papereta del nostre representant a la 3ª Regional, primer equip d'aquest club. Poques coses fan per aixecar els ànims als jugadors, que setmana rera setmana veuen que no poden treure el cap, i pensam que ja és hora per part dels seus dirigents, si és que en tenen, que comencin a donar-se'n compte de la imatge que estan oferint a l'afició i als equips base.

L'equip juvenil feia bastant de temps que no el vèiem tan ben classificat; dins aquest mes no ha conegut la derrota, i es va col·locant, a poc a poc, a la part alta de la classificació. Enhorabona a l'equip i al seu entrenador Joan Ferrer, esperam que seguesquin

equip.

A l'equip benjamí també li van malament les coses, no ha guanyat cap partit en lo que duim de lliga. L'equip de Futbol-7 està, dissabte rera dissabte, adaptant-se a aquesta nova categoria, i creim que si el poden conservar i pujar-lo bé, és un equip que promet molt. Es pot veure en jugadors de curta edat les qualitats innates d'un bon futbolista.

GRAN INICI DE TEMPORADA DEL CLUB U.D. MARRATXI DE FUTBOL SALA

U.D.Marratxí F.S. Infantil

dins aquesta línia.

L'equip infantil, que va tenir un començament de lliga bastant bo s'ha anat desinflant en el transcurs del campionat. Aquest mes de novembre està situat en els darrers llocs de la classificació. El que segueix l'equip es pot donar compte que el seu entrenador, en Toni Garau, no té molt on triar per fer més de lo que fan, i a damunt un dels jugadors que destacava, n'Alfredo, va esser fitxat pel Real Mallorca a finals de novembre. Li desitjam sort en el seu nou

En Miquel Rodríguez, de 13 anys, que juga aquesta temporada amb els Infantils del club, ens anirà informant cada mes de tot lo que passi dins aquest esport, i concretament, de tot lo que succeeixi dins l'U.D. Marratxí F.S.

EsportPortula dona la benvinguda a aquest nou col·laborador, i al mateix temps volem demanar-vos que si hi ha algú que també s'animi a informar-nos de l'esport que practica, que es posi en contacte amb el telèfon 60-31-44. Vos esperam.

BAR CAS FERRER

Local social C.F.S. Cas Ferrer
Penya Mallorquinista *Ets Amics de Marratxí*
Patrocinarà el Trofeu dels dos equips i porters menys golejats de futbol-sala

Avinguda Antoni Maura

ES PONT D'INCA

Tel 60 07 32

FORN - PASTISSERIA

BON JORN

Patrocini del trofeu al jugador més regular del
C.D. Marratxí

ADMETEM ENCÀRRECS

C/Queipo de Llano, 8 79 75 72 Pòrtol

El club Marratxí F. S. és l'únic club del terme amb equips federats de Futbol Sala de Base, i juga dins les instal·lacions del Poliesportiu Sa Cabana d'es Pont d'Inca, lloc a on també s'hi troba el local social.

Aquest club pontdinquer no pot haver començat millor la temporada 91/92. Dels cinc equips que té el club, durant aquest mes de novembre, els infantils, alevins i benjamins comanden les seves respectives classificacions, mentres que els Seniors (equip creat aquesta temporada) han quedat segons classificats en el Torneig de la Federació, i els Cadets, dins el mes de Desembre, jugaran la final del Torneig de la Conselleria.

Amb aquets resultats queda demostrada la bona feina feta per aquest club. Per conèixer un poc més els diferents equips del club, vos ho resumiré així:

-Les categories de benjamins i alevins són de lo més espectacular, ja que comencen a donar-se'n compte que guanyant la lliga "poden anar-se'n de viatge". El xicot posen tot el seu interès, i a la vegada passió, en els entrenaments i partits, i, és que són nins que estan aprenent i disfruten a la vegada.

-Els Infantils i cadets són aquells als quals els apassiona el Futbol-Sala.

Els Infantils tenen com a entrenador en "Guillermo", el qual insisteix en que lluitem fins a l'últim minut, i fins i tot el seu lema és "un partit es guanya o es perd, mai s'empata".

Quant als cadets, l'entrenador, en "Jose", és molt exigent, pero ells ho prefereixen així, ja que diuen que d'aquesta manera es troben en molt bona forma.

-Finalment vos parlaré dels seniors. Aquest any potser que aconseguixin el seu propòsit, ja que per ara no han perdut cap partit. El seu entrenador és en "Biel", que és el més exigent que hi ha dins el club. (MIQUEL)

SENIOR NACIONAL DE FUTBOL SALA

L'equip del Bar CA'S FERRER d'es Pont d'Inca té una difícil papereta per salvar-se del Play-Off de descens, ja que es mantén només amb tres punts quan falten cinc jornades per acabar la lliga. Sorprenentment ha perdut una sèrie de partits en els quals era clar favorit a la victòria, i per tal motiu es troba en una delicada situació.

PARTIT DE LA MAXIMA RIVALITAT DE BASQUET EN ELS CLUBS DEL

PLA DE NA TESA ACABA AMB VICTORIA DEL PLAREBA B PER 20 PUNTS DE DIFERENCIA DAVANT EL PLA DE NA TESA SYP A.

Un any més el Basquet Pla de Na Tesa ha començat una nova etapa, i enguany compta amb més participació que mai.

Els equips que aquesta campanya formen el club són: Minibasquet masculí i femení (un equip de cada un), un Infantil masculí, un Cadet masculí i un femení, un Juvenil femení i dos Senior masculí. Destaquen les incorporacions del minibasquet femení i del juvenil femení, així com la participació dels dos equips a la categoria

de Na Tesa, des de les 18h fins a les 20h.

EL C.B. MARRATXI (DES FIGUERAL) SEGUEIX EN EL SEGON LLOC

Aquest mes el C.B. MARRATXI encara ocupa la segona classificació de la taula amb 14 punts, ja que de 8 partits jugats ha obtingut 6 victòries i dues derrotes.

L'EXTRAORDINARIA TEMPORADA DEL CLUB PETANCA CA'N GASPAR

La petanca és un esport que cada dia va en augment a Marratxí. Actualment hi ha tres clubs dins el nostre municipi, dividits en 8 equips: 6 masculins i 2 femenins. Els

Equip de Preferent Club Petanca Ca'n Gaspar

Senior.

La competició dels equips cadets i Senior ja ha començat, i els resultats que han obtingut fins al moment són molt diferents: Les cadets femenines marxen en primer lloc, després d'haver guanyat els 3 partits jugats. Els al·lots al contrari, no han guanyat cap dels tres partits jugats. Quant a la categoria senior, l'equip que va millor és el Pla de Na Tesa Plareba "B", que de 7 partits jugats n'ha guanyat 5, mentres que el Pla de Na Tesa SYP "A" només n'ha guanyat 2 del 7 jugats.

Aquests dos equips van jugar el passat dia 24 de novembre un partit de rivalitat, on la victòria fou pel Plareba B per vint punts de diferència.

VINE A JUGAR A BASQUET

Si tens entre 8 i 12 anys i t'ho vols passar d'allò més "guai", amb nins i nines com tu, no ho dubtis, vine a jugar a basquet al Pla de Na Tesa.

Per a més informació veniu qualsevol dia de la setmana a l'escola pública del Pla

tres clubs són: Ca'n Gaspar, d'es Pla de Na Tesa; Sa Cabana i Ca's Capità.

Tots els equips ja estan en plena competició, i per alguns aquesta es pot catalogar com a molt bona, mentres que per a altres només és regular. Però, el que realment està fent una sorprenent temporada és el club des Pla de Na Tesa, ja que, per primera vegada en la seva història, com mos contava en Joan Ramis, del Rest. Ca'n Gaspar, i President del club, no està malament tenir els tres equips masculins encapçalant la classificació de les categories a on participen. Els resultats dels equips dins el mes de novembre han estat:

-L'equip de Preferent: amb 8 partits jugats, 6 de guanyats i 2 de perduts. Du 12 punts.

-L'equip de Segona A: amb 8 partits, vuit victòries. Du 16 punts.

-L'equip de Tercera E: De 9 partits jugats només 1 de perdut, per la qual cosa du 16 punts.

Francament, millor impossible; no és així, Joan?

R-Així és. Veurem si duram tota la

temporada i podem celebrar el nostre 22 aniversari de la fundació del club amb molt d'èxit.

P-Vint i dos anys, dius?

R-Sí, des de l'any 70 que començarem, i fins que Déu vulgui.

P-Deveu esser uns dels clubs més veterans de Mallorca

R-Te puc dir que quan començarem només hi havia 16 clubs, i ara mira quants n'hi ha.

P-Amb quants de jugadors compta el club?

R-Actualment en tenim 34 de fixats

P-A partir de quina edat poden jugar?

R-Noltros tenim jugadors de 17 fins a 70 anys, això te demostra que qualsevol edat és bona per practicar aquest esport.

P-Tanta afició hi ha a la petanca?

R-La petanca és un esport tal vegada poc vistós, però sí molt apassionant per qui juga, i quan més s'hi juga, més t'agrada jugar-hi.

P-Joan, hem vist que teniu unes bones instal·lacions, i que si plou o fa mal temps no hi ha perill de suspensió, ja que les pistes són cubertes.

R-Sí, actualment som l'únic club de Mallorca que compta amb unes instal·lacions cubertes, i a més comptam amb 15 pistes exteriors.

-Creim Joan, que el club Ca'n Gaspar de Petanca és un orgull per a tots el Marratxiners, ja que no es troba així com així un club tan ben organitzat com aquest. Esperem que al final de la lliga es mantengui en les mateixes posicions, i poguem celebrar l'ascens dels equips, i especialment que l'equip de Preferent pugui ascendir a la Lliga d'Honor. Enhorabona

HA COMENÇAT EL TORNEIG PELS EQUIPS DE L'UNIO MARRATXI D'ESCACS

(per David Monzonis Quail)

Benvolguts amics del escacs de *Pòrtula*. Un altre cop estic amb vosaltres, aquesta vegada dins la nova secció que és l'*EsportPòrtula*, per fer-vos arribar notícies sobre l'interessant esport dels escacs.

En primer lloc dir que el Club d'Escacs Unió Marratxi ha començat la temporada 91-92 participant en el campionat individual de Mallorca, que es valid per classificar-se pel campionat de Balears, per després començar la temporada per equips, en la qual el Club podrà confeccionar-ne els equips, ja que compta amb una trentena de jugadors, repartits en un equip de Preferent (compta amb tres mestres de

Balears), un equip dins Primera, un dins Segona i un altre dins Tercera (això en el que fa referència a la competició per equips).

Començant aquesta nova etapa anirem tractant, cada mes, de les modalitats que hi ha als escacs. Bàsicament són cinc, a saber:

-Correspondència, també coneguda com a escacs postal

-2 hores i 30 minuts: Modalitat dels grandmasters als millors tornejos de l'any.

-2 hores i 40 jugades: és el que s'empra a Balears en les categories 2ª, 1ª i Preferent.

- Cinc Minuts: Es amistós, i no hi ha molts de tornejos a l'any.

- Modalitat de Bellesa i d'Art: Es divideix en dues seccions més: Composició de problemes i Finals.

Avui tractarem la primera de les modalitats: la de Correspondència.

Es una de les modalitats més tècniques que existeixen, perquè es té molt de temps per pensar el següent moviment. Es necessita ajuda de llibres, i fer consultes a amics que juguin als escacs, ja que així donarà més qualitat a les teves partides.

Un altre punt són els premis, i aquests són molt bons, degut a la durada de les partides.

Si hi ha algú interessat en fer preguntes referents a aquest esport, pot posar-se en contacte amb mi dirigint-se a la secció *Esport-Pòrtula* d'aquesta revista.

Salut i fins el mes que vé.

EXCEL·LENT ACTUACIO DE JOAN BELTRAN AL CAMPIONAT DE BALEARS DE CAÇA

El pontdinquer Joan Beltran Ribas, representant de la Societat de Caçadors de Pòrtol, obtingué un meritori 11é lloc en el XVIII Campionat de Caça Menor amb Ca Mé, que es celebrà el passat dia 30 de novembre en el Puig de Sant Martí d'Alcúdia.

Hi participaren 38 societats de caçadors pertanyents a la nostra Comunitat Autònoma, i es varen capturar 27 perdus, sis cegues i un faisà.

El guanyador va ser en Geroni Campomar Riutord, d'Alcúdia, amb 2000 punts, tenint com a jutge a Sebastia Bosch Moll. Volem ressenyar que un dels jurats de camp participants era el portolà Josep "Neo".

En un altre punt de les coses, dir-vos que la nova Junta Directiva de la Societat

de Caçadors de Pòrtol va esser presentada, als seus socis, en assemblea, el passat 2 de desembre. Els nous membres de la junta són:

President: Sebastià Sbert Bibiloni

Vice-president: Miquel Vich Capó

Vice-presid. I: Pere Bestard Martínez

Vice-presid. II: Miquel Morro Ferrer

Secretari: Joan J. Joan Català

Vice-Secretari: Toni Canyelles Garau

Tesorer: Jordi Joan Sbert Serra

Comptador: Joan Canyelles Amengual

Direcció i Coordinació Tècnica: Bernat Mut Canyelles

Assessor Tècnic: Joan Bestard Parets

Vocals: Pere Canyelles Ramis, Joan Serra Fiol, Antoni Canyelles Dumas, Tomeu Costa Sunyer, Pere Sanchez López, Joan Bibiloni Serra, Mateu Cloquell Serra.

La Junta Directiva va nomenar els càrrecs de les diferents comissions: 1.- Caça d'Art Tradicional (Caça de Colls): Miquel Vich Capó i Joan Canyelles Amengual. 2.- Conservació i Manteniment dels Vedats: Joan Bibiloni Serra.

El president va comunicar als socis la posta en marxa del tancat per repoblar conills, d'igual manera que informà de les dates de celebració del campionat local de Caça Menor amb Ca que es celebra cada any. Esperam poder ampliar-vos aquestes notícies el pròxim mes.

Ja per despedir-mos, i per fer-ho amb sentit de l'humor, suggerim als aficionats de la caça de tords als colls, que, ja que aquest no és un any de tords, empreu les canyes dels filats per batre ametles, si no voleu perdre-lis la costum.

MAGNIFICA ORGANITZACIO I PARTICIPACIO EN EL IV MEMORIAL LORENZO ORDOÑEZ DE CROSS. L'ATLETA MUNDIALISTA SANDRA MYERS PRESENT A SON BONET

El passat dia 24 de novembre es celebrà el quart memorial Lorenzo Ordoñez de cross a les instal·lacions de l'aeròdrom de Son Bonet. Aquest memorial fou organitzat pel nou club d'Atletisme Palma, i

patrocinat per l'Ajuntament de Marratxí en col·laboració de la direcció de l'Aeroport de Son Bonet. Aquesta prova tengué tres esdeveniments destacats: el primer fou la presentació oficial del nou equip d'atletisme Palma, club que es formà de l'unió dels equips Bodega Oliver, Fidipides-Hermes i Circulo Sollerense, tots ells summament coneguts en el món de l'atletisme balear.

La segona va ser la presència de la que ha estat la padrina d'aquest nou club, l'atleta mundialista i olímpica espanyola Sandra Myers, acompanyada del seu marit Javier Echavarrí, la qual va fer l'entrega de trofeus.

La tercera va ser la gran participació d'atletes en totes les categories.

Com a nota destacada, poguérem veure la presència del batle de Marratxí, D. Miquel Bestard, i del Tinent Batle, D. Martí Serra.

Els guanyadors foren:

Categoria Iniciació Femenina: Marta Gartes

" " Masculina: Juan Jimenez

" Benjamí Masculí: Moisés Gonzalez

" " Femení: Silvia Silvente

" Aleví Masculí: Guillermo Moreno

" " Femení: Vanessa Barrientos

" Infàntil Masculí: José M. Martinez

" " Femení: María Eva Arnau

" Cadete Masculins: Javier Limón

" " Femenins: Monica Navarro

" Junior Masculí: Antonio Mezquida

" " Femení: Isabel Delgado

" Veterans A: Antonio Jurado

" " B: Emilio de la Cámara

" Promesas Femeninas: Antonia

" Senior Femení: Felisa Lopez

" " Masculí: Manolo Muñoz

NOMS PROPIS:

AGUSTINA FRANCO, DESACABANETA, AL CAMPIONAT D'ESPAÑA DE GIMNASTICA RITMICA
TONIRAMIS, DESPLADENATESA, JUGAADINS NACIONAL DE FUTBOL (JUVENIL)

La cabanetera **AGUSTINA FRANCO SANTANDREU**, de 13 anys d'edat, participarà, el proper dia 14 de desembre, en el Campionat d'Espanya de conjunts de Gimnàstica Rítmica Femenina, que es celebrarà a la ciutat de Saragossa.

La nostra Comunitat Autònoma participa amb dues seleccions, una en la modalitat de cinta i l'altra en la modalitat combinada de masses i aros (categoria Junior). Les seleccions estan formades per sis nines, entre elles la nostra velnada.

N'Agustina practica aquest esport des

dels 8 anys, edat en la qual va començar la categoria alevín. La temporada 88-89 va sofrir una greu lesió en els genolls, lo que li va fer estar una temporada inactiva. Superada aquesta lesió va tornar a les pistes amb més il·lusió que mai, amb el seu equip de competició el Club Multi Esport Palma, i les seves entrenadores són Joana Maria i Marivi Garro Gomila

El seu palmarès, malgrat la seva joventut, ja és molt important:

1986 Bronze en el Campionat de Balears. Categoria Mans Lliures; 1987 Medalla d'or en el Campionat de Balears Alevín; 1988 Medalla d'or a Eivissa. Categoria Infantil; 1990 Medalla d'or en el Campionat de Balears de Conjunts Infantil; 1990 Bronze en el Campionat de Balears. Categoria Pilota; 1990 Bronze en Masses en el mateix campionat; 1990 Medalla d'or en el Campionat de Menorca. Categoria Individual Cinta.

Esperam i desitjam que en aquests Campionats d'Espanya tenguí una gran actuació i aconseguí augmentar el seu palmarès.

En **TONI RAMIS LLADO**, de 17 anys, jugador de futbol ha vist culminada la seva època de juvenil jugant dins un equip a la Lliga Nacional, concretament amb l'equip del Sant Francesc. La temporada 91/92 fitxà per l'equip palmèsà després de dur una trajectòria molt bona dins l'equip que el va veure néixer, l'U.D. Pla de Na Tesa. En aquest club va començar amb els benjamins, passant per alevins, infantils i juvenils.

En Toni ens explica com va aconseguir aquest objectiu:

P - Te pensaves mai tenir aquesta oportunitat?

R -En principi pensava tenir-la, però veia que passava el temps i no m'arribava, però al final ho vaig aconseguir.

P -Com t'ha arribat aquesta oportunitat?

R -A través d'en Xisco Barceló, que es posà en contacte amb l'equip del CIDE, a on vaig estar de prova durant un mes, agraïent als tècnics de l'equip, però hi havia un problema, i era que el CIDE, en aquells moments, tenia ben cuberta la posició en la que jo solc jugar, la de lliure. En vista d'això, el CIDE em proposà fitxar per l'equip del Sant Francesc, de Palma. Els dos equips es posaren d'acord, i jo vaig fitxar per l'equip del Sant Francesc de Nacional.

P - Quina diferència trobes del futbol nacional al regional?

R -Es viu amb més intensitat, degut a que el nivell tècnic és més alt, i sabem que tens molt d'ulls que te miren, ja que en principi, aquestes categories de nacional són d'aquí on sortiran els futurs jugadors dels equips d'elit, i això mos obliga a que mos entreguem amb més intensitat.

P -Que els diries als jugadors que comencen per poder arribar a on has arribat tu?

R -Que treballin amb molta d'il·lusió i sacrifici, i que no perdin mai la moral, que un moment o l'altre poden tenir la mateixa oportunitat que jo he tingut, ja que malament no ho pareixi, els equips de superiors categories sempre tenen la vista a damunt noltros.

P -Quin es el teu futur?

R -El meu futur està en seguir treballant al màxim, ja que, com he dit abans, vaig estar de prova amb el CIDE, i degut a que l'equip juga a la Divisió d'Honor, que dins aquesta categoria hi poden jugar fins a 19 anys, encara tenc l'esperança de poder jugar a la Divisió d'Honor del futbol juvenil.

Col.laboració

EMOCIO

Amb l'emoció d'un infant petit quan aprèn a caminar fins els braços de sa mare, amb l'emoció del primer cop que es beu Coca-Cola, amb l'emoció amb que un viu el dia de la primera comunió, amb l'emoció del primer rellotge, amb l'emoció del dia en que un té equilibri per anar amb bicicleta, amb l'emoció de la primera cridada per telèfon, amb l'emoció del primer i del darrer dia d'escola, amb l'emoció de dur el vestit de futbolista del teu equip, amb l'emoció d'escoltar per primera vegada un disc que has comprat, amb l'emoció de fer els primers estalvis, amb l'emoció de la primera excursió escolar, amb l'emoció de la primera festa d'aniversari, amb l'emoció de veure que els dies de Nadal s'acosten, amb l'emoció amb la que els infants petits esperen il·lusionats la nit dels Reis, amb l'emoció de la Nit de Cap d'any, amb l'emoció d'una Diada Nacional, amb l'emoció de començar la segona etapa de l'EGB, amb l'emoció de conèixer en Biel, amb l'emoció amb que un puja per primera vegada a un escenari per representar una tragèdia grega, amb l'emoció d'acabar l'EGB, amb l'emoció de veure el primer escrit publicat a PPPòrtula, amb l'emoció de conèixer en Pere, amb l'emoció de començar BUP i fer la vida impossible a dos professors, amb l'emoció de dur per primera vegada ciclomotor, amb l'emoció d'un sopar de final de curs, amb l'emoció de perdre amics que canvien d'escola, amb l'emoció de negociar l'hora de sortida amb un professor, amb l'emoció d'aguantar les rialles a un examen, amb l'emoció i patiment d'ajudar a un company en un examen, amb l'emoció de veure que va aprovar, amb l'emoció de botar-se classes per fer una revista, amb l'emoció de manejar per primera vegada un ordinador, amb l'emoció de dur per primera vegada una motocicleta a més de cent per hora, amb l'emoció d'acabar el BUP, amb l'emoció de viure el Halley, amb l'emoció d'un casament, amb l'emoció del naixement d'un infant, amb l'emoció d'agafar-lo per primer cop, amb l'emoció de viatjar per primera vegada en avió, amb l'emoció d'anar a un concert multitudinari, amb l'emoció de la inauguració del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana, amb l'emoció de conduir un cotxe per primer cop, amb l'emoció d'escoltar un Compact Disc per primera vegada, amb l'emoció de guanyar un premi, amb l'emoció d'anar a la Universitat per primera vegada, amb l'emoció d'aprovar una assignatura, amb l'emoció de fer un viatge transatlàntic, amb l'emoció de veure la cara i els ulls de na Michelle Pfeiffer, amb l'emoció d'escoltar In the Air Tonight, amb l'emoció de veure els triomfs d'un amic teu, amb l'emoció de veure dinamitar un edifici de la costa mallorquina, amb l'emoció fer una fotografia, amb l'emoció de veure trenta vegades 2001 Odissea a l'Espai, amb l'emoció de veure qualsevol altre pel·lícula de Kubrick, amb l'emoció d'assistir al concert inaugural de l'OSB, amb l'emoció de fer feliç a algú, amb l'emoció de dedicar un escrit essencial a algú, amb l'emoció de veure actuar a Jack Nicholson, amb l'emoció de veure "La Sirenetta" de Walt Disney, amb l'emoció de mirar un Rullan o un Dalí, amb l'emoció de llegir un Astérix, amb l'emoció de comprar el Diccionari Català Valencià Balear, amb l'emoció de veure actuar El Tricicle, amb l'emoció de veure caure el mur de Berlín, amb l'emoció d'escoltar el Going Home, amb l'emoció de comprar i escoltar òperes de Wagner, amb l'emoció de veure Ontario i les Catarates del Niàgara, amb l'emoció de veure Nova York des de dalt de l'Empire State i el World Trade Center, amb

EPULON

El banquet havia estat magnífic. No hi varen mancar ni el menjar més exquisits ni els vins més afamats, combinats i preparats pels millors cuiners de l'indret. Música i cançons mantingueren l'ambient festiu i despertaren emocions plenes de color, que es mesclaren en un intrincat teixit palpitant.

La festa seguí.

Fora feia fred. Un home seia a la porta i esperava que li caiguessin unes miques.

Sedosa, no, de seda. O tant sols sedosa. La lluentor matitzada de la seda, llum atrapada en color roig. Una unitat formada de tants tants fils nuats amb saviesa, amb precisió, hores i hores de feina. L'millor estora de l'orient.

El dia despunta. El nin s'aixeca i va a treballar. Les seves mans petites, petites, fan nusos petits, petits, hores i hores, i creen un mó sedós, de lluentor matitzada.

Mai occident havia vist cort tan magnífica. Els millors arquitectes i els millors jardiniers havien creat un marc simètric i harmoniós per on desfilaven figures i idees que mai desentonaven, habillades amb l'últim crit en roba i pensament. L'enginy era rei i brollava com le aigües de les fonts aigua-espectacle-lluiment, entre verdor, sedes espills, pensaments d'or elaborats en mil formes inquietes i capricioses.

El poble no té pa - li varen dir a la reina.

Les seves mans eren fines i hermoses. Mans tan conegudes i qu tan bé coneixia, mans tan estimades i que tant l'estimaven. Mans que s'unien a les d'ell en un coneixement mutu, profund, palpitant com la vida mateixa. Com a prova d'aquell sentiment tan hermós volí vestir-les amb pedres més hermoses, una maragda magnífica.

Casi no havia sortit de l'adolescència quan morí. Tota la vida se li havia anat lluitant contra la misèria. El sostingué el somni de trobar la maragda que el treuria d'aquell pou.

El nin va prendre el paquet misteriós amb la rialla als ulls. Aquel regal venia de lluny de l'orient. L'havia dibuixat tan bé com va poder - encara no sabia escriure - en un paper molt gran que va donar mi espantat, tan il·lusionat, a un mag gran i barbut amb vestits estranys i l'hi havien duit!

A l'orient feia fred. El treballador tornava a casa seva, anava descalç. Tan sols l'encalientia el grapat d'arròs que podria donar al seus fills

TRENCAPINYONS

Nadal 1991

l'emoció de passar una duana, amb l'emoció d'enviar postals, amb l'emoció de menjar un arròs amb cranca, amb l'emoció d'anar a Mirador de ses ànimes, amb l'emoció de guardar un secret inconfessable, amb l'emoció de comprar-se un cotxe nou, amb l'emoció de veure la terra des de l'espai, amb l'emoció de tenir un contacte extraterrestre, amb l'emoció de la il·lusió de fer qualche dia un viatge a l'espai...

Amb totes aquestes emocions jo vaig assistir a la primera interpretació que de Wagner feia l'Orquestra Simfònica de Balears. Sensiblement emocionant.

GABRIEL ANGEL VICHIMARTORELL

**AJUNTAMENT
DE
MARRATXÍ**

Àrea de Cultura,
Educació i Esports

HIVERN CULTURAL - 91/92

PONT D'INCA - Església d'Es Pont d'Inca

- Dia 29-12-91** 20,00 hores: Representació dels pastorets a càrrec del grup d'Es Pla de Na Tesa.
Dia 11-1-92 20,00 hores: Actuació Agrupació Artistes Lírics.
Dia 26-1-92 20,00 hores: Concert de la banda de Música de Marratxí.

PONT D'INCA - Convent de Ses Agustines

- Dia 4-2-92** 20,00 hores: Concert de Joves Promeses del Terme.

SA CABANETA - Església de Sant Marçal

- Dia 21-12-91** 20,00 hores: Concert de Joves Promeses del Terme.
Dia 28-12-91 20,00 hores: Actuació Agrupació Artistes Lírics.
Dia 6-1-92 18,30 hores: Representació dels Reis a càrrec del «Taller Teatre de Sa Cabaneta».

PLA DE NA TESA - Església d'Es Pla de Na Tesa

- Dia 24-12-91** 22,00 hores: Representació dels Pastorets a càrrec del grup d'Es Pla de Na Tesa.
Dia 12-1-92 20,00 hores: Concert de la Banda de Música de Marratxí.

SA CABANA - Plaça Secretari Bartomeu Riera

- Dia 15-12-91** 17,00 hores: Concert de la Banda de Música de Marratxí.

PÒRTOL - Església de Pòrtol

- Dia 22-12-91** 18,30 hores: Concert de la Banda de Música de Marratxí.
Dia 4-1-92 20,00 hores: Representació dels Reis a càrrec del «Taller Teatre de Sa Cabaneta».

ES FIGUERAL - Església d'Es Figueral

- Dia 18-1-92** 20,00 hores: Concert de la Banda de Música de Marratxí.

BIBLIOTEQUES MUNICIPALS

Na Conta Contes

- Dia 18-12-91** 9,00 hores: Col·legi Blanquerna.
Dia 19-12-91 9,00 hores: Col·legi Costa i Llobera.

Conferència a càrrec del G.O.B. (Tema: Cabrera, Parc Nacional)

- Dia 4-2-92** 9,00 hores: Col·legi Costa i Llobera.
Dia 5-2-92 9,00 hores: Col·legi Blanquerna.

Centre Cultural S'Escorxador

- Dia 22-12-91** 19,30 hores: Inauguració de les següents exposicions:
EXPOSICIÓ DE PINTURA (artistes locals)
EXPOSICIÓ DE L'ESCOLA DE CERÀMICA DE L'AJUNTAMENT
Horari de visita a les exposicions: De 19,30 a 21,30 / Del 22-12-91 al 6-1-92
Dia 25-1-92 10,30 hores: FINAL DEL CONCURS «Coneix Marratxí amb el Joc de la Serp».

Patrocina i organitza:

AJUNTAMENT DE MARRATXÍ

Amb la col·laboració de:

SA NOSTRA - LA CAIXA - ES CRÈDIT - BANCA MARCH - BANC EXTERIOR

UN POC DE TOT

Per CORREU ens assabenten que:

L'APFM ha donat de baixa la revista "Santa Bàrbara", de Vilafranca. El proper 12 XII hi haurà Assemblea anual; entre altres punts es tractarà la proposta d'estudi de funcionament de la nova seu social i la sol·licitud de pròrroga per uns mesos de l'actual directiva.

"Bones Festes
feliç aniversari
i per molts d'anys,
estimada Pòrtula"

Vicenç Sastre

La Conselleria de Cultura i Pesca ha presentat l'informe final de la CAMPANYA DE LLUITA CONTRA ELS INCENDIS FORESTALS en el resum del qual destaquen la importància d'insistir en la informació i educació del ciutadà per aconseguir reduir el número d'incendis forestals; també resalten l'eficàcia tasca de tots els participants en les extincions.

L'Ajuntament de Campos, durant el passat novembre, va organitzar un CICLE DE CONCERTS I AUDICIONS amb motiu del bicentenari Mozart i del primer centenari del naixement de Prokofiev.

A Felanitx es convoca el primer CONCURS DE PIANO "Bartomeu Vaquer Ramis", per a estudiants menors de 20 anys, que tindrà lloc al Centre Cultural de Felanitx els dies 14 i 15 de desembre.

El CONSELL INSULAR DE MALLORCA ens convida a la recepció nadalenca que tindrà lloc a la seu d'aquesta institució dia 16 de desembre.

El passat novembre va tenir lloc al Vendrell un CURS DE FORMACIÓ DE MEDIADORS JUVENILS per tal de donar resposta efectiva a les drogodependències.

El Patronat del Castell de Capdepera realitza la CONVOCATORIA NARRATIVA DE LLEGENDES SOBRE EL CASTELL DE CAPDEPERA. Termini de presentació, 30 I 92. Bases a la Redacció.

Al Centre de Cultura "Sa Nostra" podem veure l'EXPOSICIÓ DE FOTOGRAFIA de Nicolás Muller fins al 14 de desembre.

La FUNDACIÓ TEATRE LLIURE / Teatre públic de Barcelona presenta la següent programació: Timon d'Atenes, de Shakespeare, fins al 15 de desembre; El parc, de Botho Strauß, del 22 I 92 al 15 III; Electra, d'Eugene O'Neill, de l'I IV al 31 V; Tirano Banderas, de Valle Inclán. Més informació i localitats: (93) 219 46 26 (10 a 2; 16 a 19).

El GOB -Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Naturalesa- té bàsicament tres objectius: la defensa, la divulgació i l'estudi de la Naturalesa i del medi ambient a les Illes Balears. Proposen l'afiliació al grup explicant que el principal avantatge és saber que un està contribuint, amb un petit esforç, a mantenir activa una organització ecologista de provada eficàcia.

Les JUGUETES DE LES PADRINES fou una exposició muntada a la Casa de Cultura de Ciutat per la Conselleria de Cultura. La col·lecció constava de dos mil peces i es mostraren per iniciativa de la Comissió Interdepartamental de la Dona que presideix la consellera Maria Antònia Munar. El dossier remès pel Gabinet de Premsa de la Conselleria també inclou els articles "Un temps perdut" de Maria Antònia Munar i "Els nins no juguen amb les nines" de Gabriel Janer Manila.

El passat novembre va tenir lloc una exposició i un cicle de conferències sobre LITERATURA HOLANDESA al Centre de Cultura "Sa Nostra".

El Centre de Cultura "Sa Nostra" organitza dues MARATONS musicals en homenatge a Mozart. Dia 17, pianística; dia 19, cançons. Sempre a l'Auditori del C/ Concepció.

"NADAL ES ESPERANÇA.

Que Nadal ens ompli d'alegria tant que ens vessi al llarg de tot el 92. És el desig de quants feim feina al Secretariat de Missions de Palma". Gràcies, igualment.

L'ORQUESTRA DE CAMBRA TEATRE LLIURE presenta la seva programació 91/92: De Mozart a Mozart, divertimento i serenata, durant el desembre; Europa de l'Est i nacionalisme, durant el febrer del 92; Joaquín Rodrigo, dia 12 III; Música i Cinema, del 25 al 29 III 92; Orient/Occident, dins l'abril i el maig; Música ètnica japonesa, dia 4 V; Nuix, Hindemith, Amargós, Varèse, entre el maig i el juny. Informació i reserves: (93) 218 92 51.

El Conseller adjunt a la presidència del govern balear ens convida a la inauguració de la PISTA D'AVENTURA el proper 19 XII al recinte d'Ifebal.

PROTAGONITZA EL TEU ESTUDI: PARTICIPA!!! és el lema de la campanya de promoció de la participació als Centres d'Ensenyament Secundari de Catalunya 91/92. Alguns dels seus objectius són: promoure la participació en les eleccions dels Consells escolars i dels delegats, donar a conèixer i potenciar els drets dels estudiants, i promoure l'Associacionisme estudiantil.

L'Orquestra Simfònica de Balears interpretarà el REQUIEM K 626 de Mozart dia 10 de desembre com a cloenda del Bicentenari de la mort del compositor salzburguès. Dia 20, coincidint amb l'època nadalenca, interpretaran EL MESSIES de G.F. Haendel.

El passat 18 de novembre, propiciat pel Parlament de les IB i per la Societat d'Història Natural de Balears, va tenir lloc la presentació del document SEGONA ESTRATEGIA MUNDIAL PER A LA CONSERVACIÓ DE LA NATURA.

El Consell de Govern de la CAIB va aprovar el projecte de llei del SERVEI BALEAR DE SALUT que pretén, entre altres coses, integrar i coordinar tots els recursos públics sanitaris de les Balears.

La Companyia Teatre Lliure durant la temporada 91/92 presenta l'obra TIMON D'ATENES de Shakespeare traduïda per Josep M. de Sagarra. El director tècnic és Rafel Lladó, germà de la nostra Miquelina. Es representarà al Teatre públic de Barcelona fins al 15 de desembre.

TRES ESCENARIS PER A UNA HISTORIA és el títol d'una campanya d'activitats commemoratives del cinquè centenari de la primera edició del Tirant lo Blanc que ha organitzat la Conselleria de Cultura de la CAIB. Durant octubre i novembre s'han duit a diferents espais una

sèrie d'activitats per aconseguir que la societat mallorquina conegui l'obra i la vida del Tirant.

PUBLICACIONS REBUES:

GOIGS de Ca's Concos d'Es Cavaller a LA BEATA SOR FRANCINAINA CIRER de Sencelles. Lletra de Miquel Bota i Música de Francesc Batle. Col·lecció "Coses Nostres", 38 (1991).

Inclou unes notes històriques sobre la beata escrites per Miquel Lladó Ayarte.

EL MEDITERRANEO DESPUES DE LA GUERRA DEL GOLFO, d'Abel Matutes Juan. Col. Antoni Maura, sèrie Tribuna popular, 19. Palma, 1991.

Conferència del comissari europeu a la Universitat del Mediterrani que tengué lloc a Eivissa el passat 13 de juliol.

MEMORIA. Conselleria Adjunta a al Presidència. Govern Balear (1987-1991). Repàs, en bil·lingüe, a la tasca duita a terme per la Conselleria que encapçala Francesc Gilet durant els darrers quatre anys. Destaquen la creació del SIAC, l'Oficina d'ajut a les víctimes del delictes i la "Tourist Attention". Dins l'apartat de protecció de menors hi inclouen el centre "Es Pinaret" del qual escriuen *"està situat al municipi de Marratxí, C/ Francisco Salvà, l'edifici contat de 8 pisos, gimnàs, tallers, hort, pistes esportives, oficines, etc. Té una capacitat màxima d'atenció per a 12 menors entre els 12 i 16 anys. La plantilla que atén aquest centre és de 38 persones.*

Es realitza una avaluació diària de cada ingressat als quals se'ls assignen unes responsabilitats en una programació setmanal.

Existeixen varies àrees a on s'exerceix la teràpia educacional mitjançant les activitats de treball manual a l'esment de: hort, jardí, animals, obres i construcció.

Existeix també un taller de tapissos i ceràmica que és utilitzat habitualment pels joves. Una altra activitat la constitueix la marqueteria intercurrida per 11 al·lots i donat el seu interès es pensa dotar aquesta activitat de maquinària adequada per a treballs més complexes i especialitzats."

PUBLICACIONS PERIODIQUES:

D'entre les revistes associades a PREMSA FORANA DE MALLORCA rebudes destaquem:

LLUCMAJOR DE PINTE EN AMPLE, 116 (X 91) En una entrevista de Caterina Font a Pere Roca, director de l'Escola d'Adults de Llucmajor, aquest fa

unes elogioses referències a la tasca desenvolupada per Biel Massot al front del SAC -Servei d'Acció Cultural- de l'Ajuntament de Llucmajor, avui desaparegut.

RESSO, 33 (Campos, X 91). Hi trobam una entrevista apther pet de "Fel Draconis" a Raphel Pherrer intitulada "Me compreneu criatures?". També hi ha una altra entrevista a Carlos Boussoño signada per Francesca Adrover, ex-mestressa del Costa i Llobera de Pòrtol.

VEU DE SOLLER, 128 (1 XI). Ens dóna notícia de les nocces del seu director, Jaume Casanovas. Idò, Jaumet, ja hi ets! Enhorabona i felicitat!

ACTIVITAT CIENTIFICA, segona època, 1 (IX 91). Revista de difusió de l'activitat científica de la Universitat de Barcelona. Inclou un dossier sobre la SIDA, un apropament al departament de química orgànica, les seves unitats i llurs activitats. A la relació de les últimes tesis doctorals llegides (curs 90-91) n'hi hem trobat una sèrie que ens són properes per algun motiu: Jaume Corbera Pou "Caracterització del lèxic alguerès", Lluís Plantamor Massanet "L'arquitectura prehistòrica i protohistòrica de Menorca i el seu marc cultural", Antoni Cruz Suárez "Contribución al conocimiento de los isótopos terrestres. (Oniscidea) de la Península Ibérica y Baleares", Maria Antònia Bibiloni Rotger "Fauna de esponjas de las Islas Baleares. Variación cualitativa y cuantitativa de la población de esponjas en un gradiente batimétrico: comparación Baleares-Costa catalana", Alejandro Martínez Pérez-Pérez "Evolución de la dieta en Cataluña y Baleares desde el Paleolítico hasta la Edad Media a partir de restos esqueléticos", Joan Lluís Petrus Real "Estudio taxonómico, biogeográfico y ecológico de los crustáceos epigeos e hipogeos de las Baleares (branchiopoda, copepoda, mystacocárida y malacos traca)", M. Socías "La narrativa de Miguel Villalonga". Ben arribada!

AL POBLE, 22,23 (Mallorca, X,XI 91).

L'ALCORA AVUI, 138 (X 91). Primera revista que ens arriba de la comunitat valenciana, concretament de la zona de Castelló de la Plana. En bil·lingüe, es defineix com a "Butlletí d'informació i portaveu d'inquietuds". Ben arribat!

L'ALETA, 28 (IX 91). Revista castellera dels xiquets de Reus. Entre altres coses du unes pinzellades sobre els mal-

noms dels castellers i una referència històrica de fa cent anys, signada per Cristina Jiménez, que diu: *"En la festa Major de la Pobla de Montornès, el 8 de setembre de 1868, va morir Joan Mallorquí i Bofarull, anomenat el Mallorquí de Cal Ble, membre de la Colla Vella dels Xiquets de Valls. Aquest òbit va provocar una circular signada pel Governador Civil de la Província de Tarragona, Joaquín Vera Olazábal, datada el 12 de setembre del mateix any."* Inclou alguns fragments de la circular referits a temes castellers. Ben arribats!

S'AUBA, 23 (Sant Lluís, XI 91).

BARCELONA, METROPOLIS MEDITERRANEA, 18 (1991). Edició castellana de la revista trimestral de l'Ajuntament de Barcelona. Hi trobam un informatiu d'activitats artístiques i culturals, articles sobre diversos aspectes de Barcelona, un estudi sobre l'escultura "Puixança" de Josep Clarà, un ampli quadern central dedicat a "La hora decisiva de Ciutat Vella", una entrevista a Teresa Pàmies, i un estudi sobre l'editorial Gili entre altres coses. Inclou els textos en anglès. Excel·lent disseny i presentació de gran qualitat. Ben arribada.

BUTLLETI LES QUATRE BARRS, 51 (Estocolm, 1991).

BUTLLETI OFICIAL DEL PARLAMENT DE LES ILLES BALEARS, 8 (X 91).

CASA NOSTRA, 10 (IX 91). Ens arriba aquesta circular de l'Associació de gent de parla catalana des de Zuric. Inclou notícia de les activitats que du a terme l'Associació. Benvinguts!

CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA (X, XI 91).

CERCLE CATALA DE MARSELLA, 8,9 (X,XI 91).

CIRIT, Agenda Científica, 205 a 207 (Barna, XI 91). Entre altres coses anuncien la Trobada d'Etnomusicologia (21 XII), Curs de direcció de marketing (I al IV 92), Curs de disseny d'aplicacions informàtiques (a partir I 92), Curs sobre el desenvolupament emocional i cognitiu del nin de 0 a 7 anys (I a III 92), Curs sobre tècniques de direcció i coordinació per a serveis d'ajut a domicili (I 92), Worlddidac - Exposició internacional de material educatiu (Basilea, V 92), CIB 92 World Congress - Conseil International du Bâtiment pour la Recherche, l'Etude et la Documentation (Montreal, 18 al 22 V 92), Curs d'informàtica per a psicòlegs (I 92), Màster en energia nuclear (I a XII 92), Curs sobre la dona: elogi i vituperi a la llum de textos medievals i renaixentistes (XII 91 a II 92).

CIRIT, Circulars 134,135 (Barna, XI 91)

Convocatòria de beques d'investigació al Canadà; beques d'investigació oferides per l'OTAN. Convocatòria de Beques: V centenari a Àustria, Unesco de l'ambaixada d'Àustria i Consell d'Europa a Àustria; Borses d'ensenyament superior del Consell d'Europa a Suïssa; Premis per a estudiants de l'Institut d'Estudis Catalans.

EL CORREU DE LA UNESCO

157 a 159 (VI a VIII 91). El primer és dedicat al Joc; n'estudia les arrels psicològiques, els seus excessos, l'ensenyament de la natura, el joc-vivència a l'Extrem Orient, les ludoteques a l'Amèrica llatina, la relació amb el sagrat a l'Àfrica, la relació amb els esports. A part inclou un article sobre els Dogon, poble de Mali. Al 158 (VII 91) trobam "Mapes i cartògrafs" com a tema monogràfic: els canvis de perspectiva en la visió i l'estudi de la terra, els cartògrafs i l'imaginari, els cartògrafs àrabs, els arxius de Moctezuma, el portolà de Zheng He (malgrat el nom no té res a veure amb la nostra Vila), i la nova era cartogràfica a través de les tècniques més actuals. També hi trobam uns comentaris sobre la protecció del dret d'autor. El 159 (VIII 91) ens apropa a Mozart i el Segle de les Llums -L'enigma del geni- parlant de l'Europa dels viatges, del concepte de geni, de l'època de Mozart, de la visió mozartiana d'Olivier Messiaen, de Goethe, Mozart i d'altres contemporanis. A més, entre d'altres coses encara trobam un article que ens descobreix Tassili, tot un món enmig del Sahara, i una crida del director general de la UNESCO en favor de la llibertat de premsa.

CQ. RADIO AMATEUR, 93 (Barna, IX 91). Entre altres coses parla del centenari d'un radioaficionat cubà, Manuel Alvarez CO6MA, de manipuladors semiautomàtics, de la construcció d'un OFV i de transceptors.

DE NOU A SIS, 31 (Tardor, 91). Revista escolar del Col·legi sant Gaietà, en

aquesta ocasió dedicada en part al Bicentenari de Mozart. Hi surten moltes persones relacionades amb *Pòrtula*. Hi trobam una introducció de Biel Massot, com a coordinador, així com escrits de Pere Estelrich i Javier del Valle; comentaris sobre Mozart de Joan Miquel Canyelles, de Pòrtol, i de Marc Felipe, des Garrofers; petits currículums i fotos de Tomeu Orell i Toni Pascual; i un article sobre Joan Mª Thomàs del P. Antoni Oliver.

DEBAT JUVENIL, Circular informativa, 154 (Catalunya, X 91). Parla de la campanya popular "Ple dret a l'objecció de consciència".

DELTA LLOBREGAT, 149 (El Prat, X 91)

EIXIR, 54 (Belianes, Estiu 91). A més del noticiari d'aquesta localitat de l'Urgell inclou un comentari sobre el comiat d'Oriol Martorell, fins ara director de la Coral Sant Jordi.

ENGINY, 2 (Balears, 91). Revista del Col·legi Oficial de Psicòlegs, coordinada pel company de *Coanegra* Bernat Calafat.

ESCLAT, 1 (1991). Revista literària en bil·lúngüe nounada a Sóller. Sobretot amb col·laboracions, poesia i prosa, de Jaume Oliver i de Jordi Quingles. Benvinguda!

ESTUDIS BALEARICS, 39 (1991). Número dedicat casi íntegrament a la Música, aprofitant les aportacions fetes a la I Trobada de Documentalistes Musicals a les Balears, encara que no consti aquest fet ni la coordinació duita a terme pel Centre de Recerca i Documentació Històrico-Musical de Mallorca. Entre els treballs n'hi ha una sèrie de col·laboradors de Pòrtula: Notes per a la història de la Música a Mallorca (segles XIII-XVII), de Ramon Rosselló; Fons musical de l'arxiu del monestir de santa Elisabet, de monges

de sant Jeroni, de Josep Estelrich i Costa; Llistat dels manuscrits musicals del Certamen Científic-literari del Seminari de Mallorca (1899-1965), de Joan Parets i Serra; Què vol dir enregistrament balear?, de Pere Estelrich i Massutí. Entre els escrits no musicals n'hem de destacar un ben interessant de Montserrat Puyol sobre "La ciència històrica a les Balears en el segle XIX. Fonts i problemàtica del seu estudi."

FULL DOMINICAL, 44 a 46 (Mallorca, XI 91). En els "Breus" del 44 (3 XI) fa referència a la cloenda dels actes del centenari de la parròquia des Pont d'Inca i també hi podem llegir "Mn. Guillem Rigo, rector de Pòrtol, en declaracions recents a un medi local, ha destacat la moció de l'Església com a comunitat(...)". "Un medi local", com suposau, és *Pòrtula*. A part que no n'hi ha d'altre, no seria tan difícil referenciar-lo concretament; o és que només els hem de fer publicitat noltros?

FULL INFORMATIU, Obra Cultural Balear, 4 (X 91).

LLUC, 763 (VII-VIII 91). Primera recepció d'aquesta revista bimestral dirigida pels MM SS CC des de la Reial. L'Editorial defensa la realitat dels Països Catalans, "SOM UNA NACIO! però no aïlladament -i mai tan ben emprat aquest mot-, sí, som una nació en tres països, on cadascun s'ha de sentir respectat, progut, acceptat; no podem permetre retalls ni oblits ni renúncia a la responsabilitat de cadascun(...)". El contingut és dedicat als dos grans homes de lletres desapareguts enguany, Francesc de B. Moll i Jaume Vidal Alcover.

EL MARTINET, 49 (Sant Martí Sarroca, IX 91). Amb aquest número, corresponent a la tercera època, celebren el 15è aniversari. Enhorabona!

REVISTA DE FERRERIES, 218 (XI 91).

SOM-HI!, 161 (El Malgrat, X 91).

S'ULL DE SOL, 14,15 (Alaior, X,XI 91). En el 14 (X 91) hi podem llegir l'editorial de Pòrtula del mes d'agost "Un altre atemptat a la nostra Cultura".

VIA FORA!! 30-31 (Primavera-Estiu 91). Publicació de l'Associació Cultural Enllaç de Ripoll (el Vallès Occidental) dirigida a la gent culturalment activa. El fil conductor de la majoria d'articles i treballs d'aquest número doble és la problemàtica ecologista. Íntegrament en català, amb resums en esperanto i anglès. Benvinguda!

Mozany

L'ALTRE WOLFGANG AMADEUS

El mateix any de la seva mort del nostre músic i només cinc mesos abans, havia nascut el seu fill Wolfgang Amadeus. Un altre Wolfgang Amadeus Mozart. Bé, a dir ver no fou aquest el ver-tader nom de l'infant, sinó que nasquè Franz Xaver Wolfgang, però mort el pare, Constanza, la viuda, el canvià pel del difunt. Si més no, curiós.

Aquest segon Wolfgang Amadeus es dedicà professionalment a la Música. I no podem dir en aquest cas que per iniciació del seu pare ja que no tingué temps de tractar-lo. Encara que podem suposar que, després de la mort del compositor de Salzburg, la seva casa encara mantenia un aire musical. L'esperit de Mozart (l'esperit de la Música, en definitiva) hi era present. Així doncs, havent respirat aquesta atmòsfera musical, el jove començà estudis musicals amb grans mestres de l'època, entre els quals cal citar Salieri. Tot això a Viena.

Posteriorment i després d'algunes gires per Europa arribà a Lemberg per tal de fundar una escola de Música (la Cäcilien-verein, com fou anomenada). Enllà donà classes de piano i aconseguí certa reputació com a pianista.

Tornant a Viena intentà introduir-se dins el món musical com a compositor, encara que sense cap tipus d'èxit. Els seus concerts per a piano, les seves obres vocals, la seva producció cambrística... no té cap tipus de transcendència ni valor. No en parlem si es compara a la del seu pare!

Aquest Mozart morí a Carlsbad el 1844 sense descendència. Restava viu encara el seu germà Carl set anys major que ell.

PERE ESTELRICH I MASSUTÍ

MÚSICA VISTA

I.- El 1991, cap i cua, s'està acabant. Un any marcat pel protagonisme de Mozart. Una any en el qual la seva Música haurà estat present per tot arreu.

Haurà estat, aquest 1991, l'any del Bicentenari.

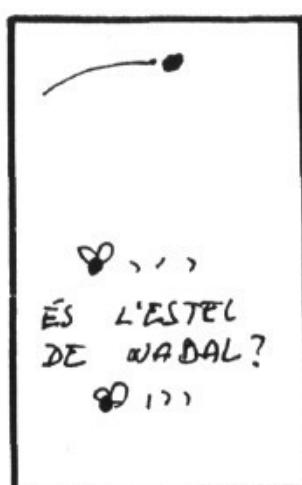
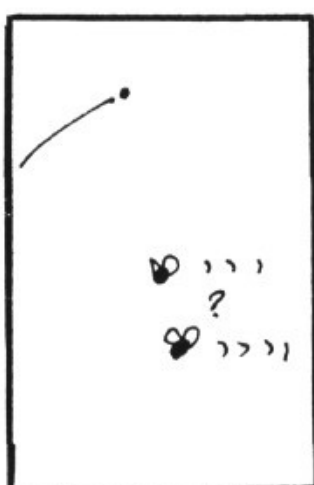
II.- Amb una mica menys d'universalitat, però també amb interès per part del nostre més reduït entorn, s'ha commemorat aquest 1991 el cinquè centenari de l'edició de "Tirant lo Blanc".

Amb aquest motiu, el Centre de Recerca i Documentació Històrico-Musical de Mallorca sota el patrocini de la Conselleria de Cultura i la direcció de Biel Massot, ha oferit durant el mes de novembre, una exposició amb el títol de "La Música en temps del Tirant", en la qual es dona una visió de com era la situació musical mallorquina de fa cinc-cents anys.

Aquesta magnífica exposició es complementa amb un audiovisual que totes les escoles i entitats culturals haurien de conèixer i mostrar.

PERE ESTELRICH I MASSUTÍ

LA MOSCA BARRUDA / RAMON TURMEDA

ESCOLES DE MARRATXI

Foto: Tolo Aguilar

Aquest personal que veis, tranquil i assossegat, ja havia sortit a **Pòrtula**. Si feis memòria podreu recordar una preciosa portada consistent en "Sa Torre" de Pòrtol dibuixada per un infant; a planes interiors del mes següent parlàvem d'un treball d'investigació sobre aquella Vila realitzat pels alumnes de Bonifaci Molada. Era l'abril-maig del 87, en plena època d'eleccions. Ha passat tota la legislatura i aquells al·lots han crescut i són els actuals ocupants de la classe de vuitè A del Col·legi Costa i Llobera, tutorats per Bernat Riera Coll.

Els vàrem trobar fent gimnàstica amb en Bonifaci, que ara és professor i monitor d'aquella matèria, i també va entrar a la foto per allò de recordar bons temps.

A la foto, com sempre, hi manca gent, però el curs complet està format per: Joan Carles Berenguer Simon, Josefina Mª Bestard Carbonell, Josep Lluís Bover Valcaneras, Juli Calderon Delgado, Rafel Castell Dols, Joan Carles Cañellas Bibiloni, Miquel Cañellas Garau, David J. Christie Oleza, Francesca Coll Bestard, Júlia Comas Valcaneras, Caterina Mª Dols Torres, Yolanda Espinar Fernández, Bartomeu

Fuster Vicens, Pere Juan Serra, Manuel Luna Bennàssar, Matilde Marín Arribas, Jesús Martínez Oliver, Joanaina Matas Vidal, Francesc Molina Cortès, Joan Francesc Oliver Rigo, Rafel Palou Creus, Miquel Angel Ramis Vich, Bàrbara Serra Comas i Eloi Tribaldos Rodríguez.

Dels que vàrem veure, 9 cabaneters, 6 portolans i 4 figueralers. Del grup n'hi ha pocs que sàpiguen per on prendran. De moment, un pintor, un enginyer de telecomunicacions, un fuster i un oller. Ja tendran temps!

B.-

Trobareu
Pòrtula

a Pòrtol:

Autoservei Ca'n Crosta
Papereria s'Estel
Forn Bon Jorn
Papereria Conxín

a Sa Cabaneta:

Cafè Ca'n Carrió
Cafè Nou
Papereria Sa Cabaneta
Carnisseria Xarc. Ca s'Algaidí

a Es Figueral
Estanc Inieta

a Es Pla de na Tesa:

Forn des Pla de na Tesa
Autoservei Matas
Papereria es Pla de na Tesa
Ca'n Gaspar

a Es Pont d'Inca:

Papereria Xarol
Bar Cas Ferrer
Papereria Rocio (sa Cabana)
Papereria es Pont d'Inca nou

PuntBak S.A.

Informàtica Assessorament
Aplicacions Serveis

Ramon Berenguer III 16 B

75 72 80 Palma

D'esquerra a dreta. Drets: don Bartomeu, Jordi Ferrer, en Toni, Guillem de ca's Tord, Tòfol "Sensa", Pere Ferrer, Miquel Bestard "Eixut"(+). Acotats: Marçal, "Seguinet", Pere Carrió, un empleat de ca'n Marçal.
Fotografia gentilmente cedida per Guillem Juan "Tord".

Forn des Pla de na Tesa

ESPECIALITAT EN:

- *Ensaïmades: crema, torró, nata i crema, sobrassada
- *Tortades: reina, sache, masini, especials noces i festes
- *Salats: coques, rebosteria, croissants i diversos
- *Dolços: semifreds, mousse, gató i un gran assortit de pastissos

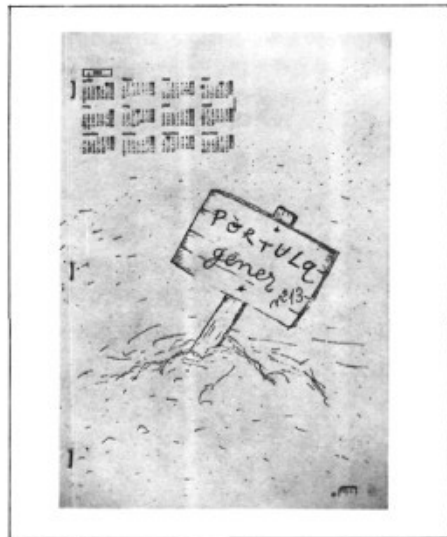
MOLTS D'ANYS A TOTS ELS MARRATXINERS

(MEMORIA DE PORTULA)

<<< pàg 27

i Llobera. Plana oberta utilitzada, per primera vegada, per un polític contestant un article de Miquel A. Lladó; Antoni Montilla és, a part de Rafel Crespi, el polític que més ha emprat Pòrtula per a expressar opinions públicament. Aquest mes es decideix demanar la integració dins l'Associació de Premsa Forana de Mallorca.

1983 - Gener, 13.- Es publica el resultat del "I CONCURS DE CONTES A MARRATXI", organitzat per Pòrtula/Focs i Olles. Entre els guanyadors hi ha els col·laboradors Gabriel Seguí, Miquel A. Lladó, Carme Feliu i Pere Estelrich i Masutí. S'inicia una col·laboració mensual entre Jaume Llabrés i Vicenç Sastre titulada *Guia escèptica de Ciutat*. El P. Antoni Oliver, dels Teatins, ens parla del primitiu cristianisme balear i el Mestre Músic Baltasar Bibiloni ens ofereix la seva versió - amb comentaris - de la cançó popular "La dama de Mallorca" que ell mateix té harmonitzada a quatre veus; Margalida Barceló, per la seva part, tracta sobre Arquitectura Popular. Es tracta sobre l'inici d'una projecció de Pòrtula més enllà de les fronteres marratxineres. Podria ser el pròleg d'una faceta cultural que esdevindrà característica a èpoques futures. El tiratge augmenta a 275 exemplars i es venen a 50 ptes.

Febrer, 14.- Primera col·laboració de Xim d'Aixa-Antoni Vaquer amb el poema "La tarda és gavina". Miquel Mut, dibuixant des del primer dia, ens ofereix un deliciosa versió de la rondaia "Tres germans beneïts" en còmic. Trobam la parti-

tura "Bona nit blanca roseta" i els comentaris de l'autor de la seva harmonització, Francesc Crespi; segon capítol d'una fenomenal secció que s'hauria de recuperar.

B - Segona Fase. Inici de crisi.

Març, 15.- Embós a la Redacció. Ningú no redacta les *Quatre de fresques* i la plana surt en blanc. El procés és fruit de diversos problemes interns que esdevindran crisi. Margalida Nadal s'incorpora a la redacció.

Surt la política per primera vegada a base d'una enquesta als partits de Marratxi presentant llur infraestructura municipal i una sèrie de preguntes en vista a les properes eleccions. Només la contesten el PSOE i el PCIB; AP decideix no fer declaracions de moment i UM no pot declarar res en efectiu fins haver celebrat l'assemblea constituent.

Primer escrit d'un col·laborador que esdevindrà habitual i bàsic quant a l'aparat musical, "Edip al principal" de Pere Estelrich.

Gloses d'un portolà, per primera vegada. Antoni Salvà "Calet" és el primer glosador que publica damunt Pòrtula gràcies a la recopilació feta per Miquel Romaguera. Què feliços vivíem quan només es dedicava a la literatura!

Miquela Lladó, de Música Nostra, fa el comentari a la cançó del mes, dedicat a un tema ben conegut per ella, "Gloses de Pasqua".

Abril, 16.- Segueix l'embós; no hi torna a haver "Fresques". La crisi ha desembocat en la renúncia a la coordinació per part meua. El senyor Romaguera passa a fer-se'n càrrec. Tenint en compte que es presentava a les eleccions municipals aquest fet esdevindria l'inici del final de la primera etapa de Pòrtula.

Es presenten les llistes electorals. Felip Juan encapçala la d'AP; Guillem Juan, la del PCIB; Guillem Ramis, la del PSM; Baltasar Reynés, la del PSOE i Guillem Vidal la d'UM. Martí Serra ocupava el setè lloc del seu partit; els demés caps de llista actuals no constaven enlloc.

"Històries d'història" és una presentació de noves seccions dedicades a donar a conèixer aspectes de la història marratxinera. Seria un incipit del que, molt més tard, esdevindria *Precisament aquest mes*. Comencen les *Notes històriques de l'església de Pòrtol*, a càrrec de Mn Cristòfol Triès. (continuarà)

Biel Massot i Muntaner

COL. LABORADORS: Pere Amengual i Bestard, Josep Lluís Bonnín i Roca, Guillem Bosch i Roca, Xisco Busquets, Joan Canyelles, Joan Francesc Canyelles, Antoni Canyelles i Oliver, Carmina Burana, Emili Castaño, Martí Cifre i Cerdà, Rafel Crespí i Ramis, Joana Cubí, Pere Estelrich i Massutí, Joan Ferrer i Alemany, Antoni Pere Font, Josep Franco Díaz de Bustamante, Pere Fullana, Pere Gil, Marisa Iglesias, Andreu Isern, Pep Lluís Lupiàñez, Josep Mª Llompart, Maria Magraner, Guillem Massot i Capó, Jaume Miralles i Ferrando, Joan Carles Montaner i Cerdà, David Monzonis Quail, Miquel Mut i Sureda, Núria Nogareda, Joan Parets i Serra, Josep Prats i Borràs, Joan Puigserver, Melcion Puigserver i Canyelles, Damià Quetglas i Bergas, Antoni Roca i Jerez, Maria Roca i Lassalle, Miquel Rodríguez, Antoni Roig, Francesc Sáez i Isern, Gabriel Santandreu, Vicenç Sastre i Arrom, Sebastià Seguí i Traid, Cristòfor Tries i Serra, Josep Antoni Triay, Gabriel A. Vich i Martorell.

*Informatiu
Cultural*

S'Escola Vella s/n
07141 Pòrtol

PORTADA: 10 anys de Pòrtula; Acrílic de Joan Francesc Canyelles

Núm. 111, desembre 1991

CONSELL DE REDACCIÓ: Bartomeu Aguilar i Jofre, Miquel Bosch i Auba, Biel Massot i Muntaner, Joana Maria Matas i Alomar, Bernat Palou i Creus, Bartomeu Pou i Fiol.
Imprès a Imatge 70 D.L.: PM 529/81

Aquell temps!

Alumnes des Pla de na Tesa l'any 1957. Fa 34 anys. D'esquerra a dreta.

Filera de dalt: Caterina Gomila, Melcion Carrió de ca's Boll, Rafel Munar "Barbut", Rafel Munar "Barbut", Srta Joana Moll, Jaume Bibiloni "Robiol", Maruja Marconi.

Filera d'enmig: Jaume Genovart, Antoni López, Manel Barceló de ca na Visita, A. Umea, xx, Emilia Cozar, Mª A. Munar "Barbuts", Bartomeu Munar "Barbuts".

Filera de baix: Joan Salmeron, A. Jiménez, J. Martínez, Antònia Juan "Caramuixa", Joana Rebassa de ses Secetes.

Asseguts: Melcion Munar "Barbut", Joan Vera "del pis", Mariano Costa, M. Vallespir de ca'n Fàbriques, Jerònia Bover "Titona", Maria Hinojosa, M. Vila, A. Hernández.

Fotografia gentilmente cedida per Jaume Bibiloni "Robiol"